

Lipsius, Justus

Justi Lipsi[i] Epistolarum Selectarum Centuria ... Ad Belgas

Bd.: 3

Antverpiae (1605)

4 Epist. 111#Beibd.2

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10352213-0

Copyright

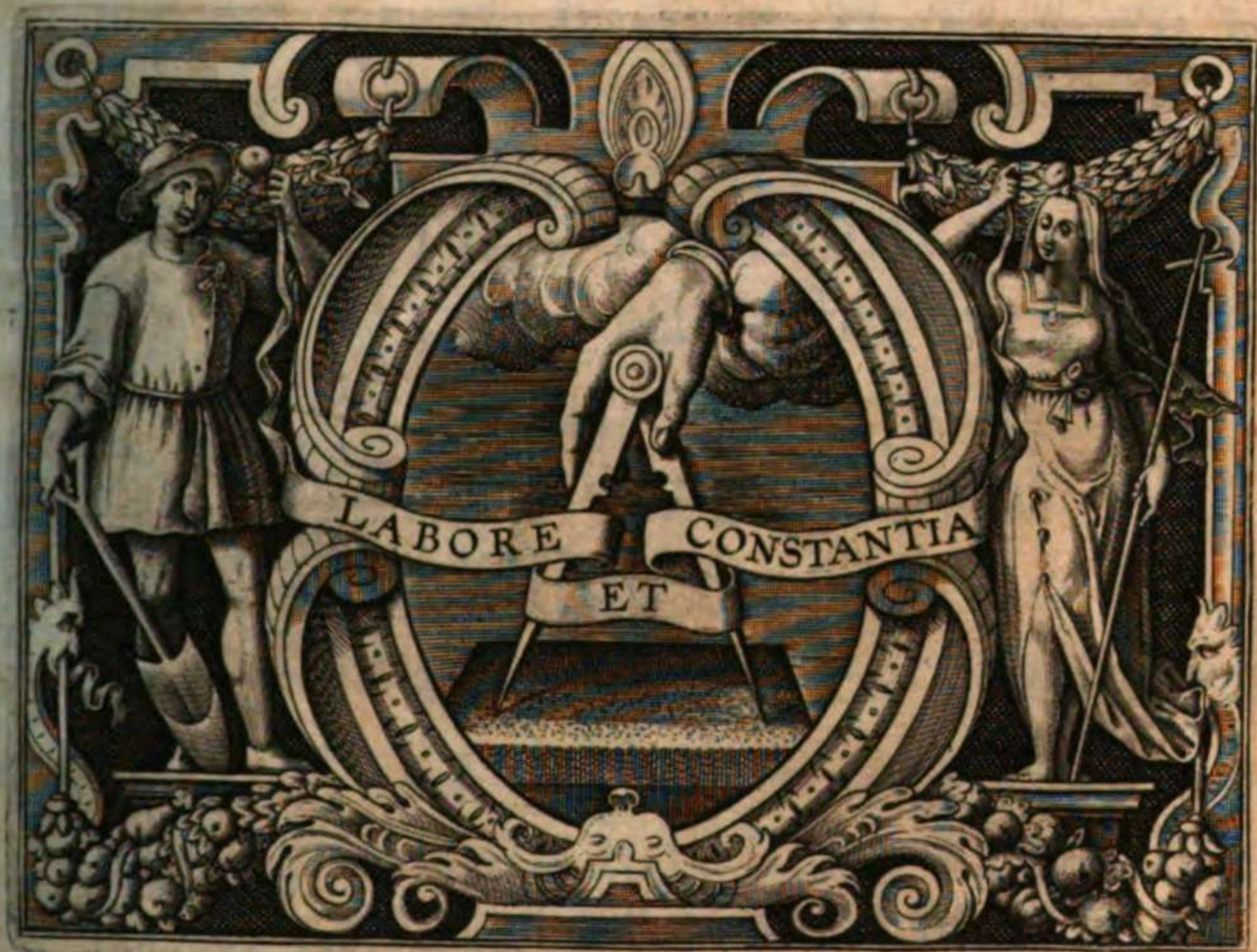
Das Copyright für alle Webdokumente, insbesondere für Bilder, liegt bei der Bayerischen Staatsbibliothek. Eine Folgeverwertung von Webdokumenten ist nur mit Zustimmung der Bayerischen Staatsbibliothek bzw. des Autors möglich. Externe Links auf die Angebote sind ausdrücklich erwünscht. Eine unautorisierte Übernahme ganzer Seiten oder ganzer Beiträge oder Beitragsteile ist dagegen nicht zulässig. Für nicht-kommerzielle Ausbildungszwecke können einzelne Materialien kopiert werden, solange eindeutig die Urheberschaft der Autoren bzw. der Bayerischen Staatsbibliothek kenntlich gemacht wird.

Eine Verwertung von urheberrechtlich geschützten Beiträgen und Abbildungen der auf den Servern der Bayerischen Staatsbibliothek befindlichen Daten, insbesondere durch Vervielfältigung oder Verbreitung, ist ohne vorherige schriftliche Zustimmung der Bayerischen Staatsbibliothek unzulässig und strafbar, soweit sich aus dem Urheberrechtsgesetz nichts anderes ergibt. Insbesondere ist eine Einspeicherung oder Verarbeitung in Daten systemen ohne Zustimmung der Bayerischen Staatsbibliothek unzulässig.

The Bayerische Staatsbibliothek (BSB) owns the copyright for all web documents, in particular for all images. Any further use of the web documents is subject to the approval of the Bayerische Staatsbibliothek and/or the author. External links to the offer of the BSB are expressly welcome. However, it is illegal to copy whole pages or complete articles or parts of articles without prior authorisation. Some individual materials may be copied for non-commercial educational purposes, provided that the authorship of the author(s) or of the Bayerische Staatsbibliothek is indicated unambiguously.

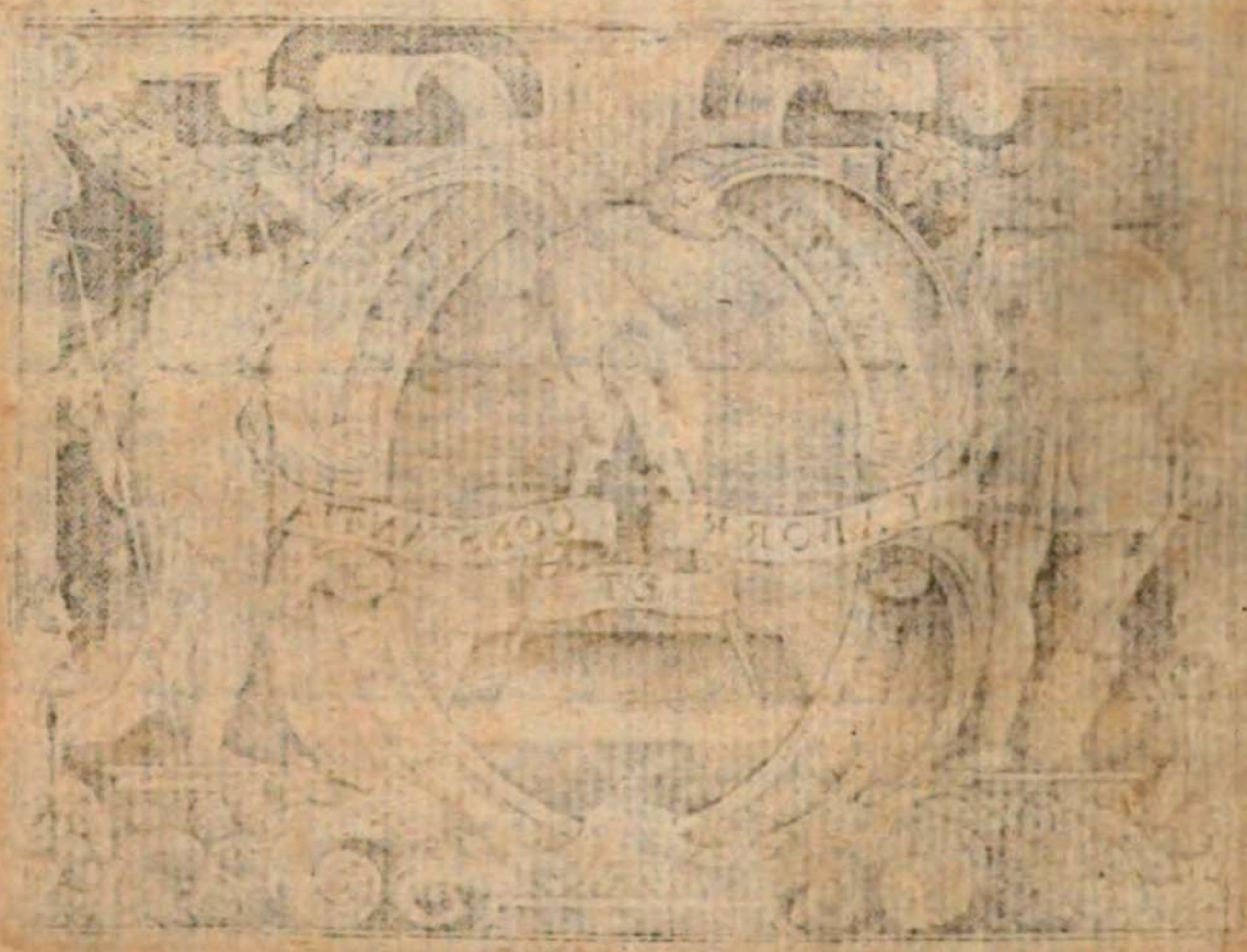
Unless provided otherwise by the copyright law, it is illegal and may be prosecuted as a punishable offence to use copyrighted articles and representations of the data stored on the servers of the Bayerische Staatsbibliothek, in particular by copying or disseminating them, without the prior written approval of the Bayerische Staatsbibliothek. It is in particular illegal to store or process any data in data systems without the approval of the Bayerische Staatsbibliothek.

2
IVSTI LIPSI
EPISTOLARVM
SELECTARVM
CENTVRIA TERTIA
AD BELGAS.

ANTVERPIÆ,
EX OFFICINA PLANTINIANA,
Apud Ioannem Moretum.
M. DC. V.
Cum Privilegiis Casareo & Regio.

IVSTI LIPSI
EPISTOLARVM
SELECTARVM
CENTVRIA TERTIA
AD BELGAS

AN TVERPIE
EX OFFICINA PLANTINIANA

Apud Ioannem Moretum

M. DC. V.

Cur. P. J. B. in C. J. B. R. J.

A D

C O N S V L E S

E T

S E N A T V M P. Q.

A N T V E R P I E N S E M.

I Q V A vrbium in orbe terra-
rum (audacter sic loquar) af-
fectus meos possidet , eam
A N T V E R P I A M esse, Am-
plissimi S E N A T O R E S , ex
animi mei sententiâ possum
profiteri. Multa me in eâ capiunt : Homi-
nes, Locus, Genius ipse loci. Homines qui-
dem, quos quis non honesti bonique appe-
tens, tales amet? Sunt Mercuriales apud vos,
fateor : sed iidem virtutis, prudentiæ, qui-
dam & sapientiæ candidati aut mystæ. Et vni-
versè si inspicimus, grauitas vbique & mo-
destia, sed & comitas quædam adiuncta &
decens alacritas animorum. Parcimonia est,
† 2 sed

sed cum elegantia ; pecuniæ studium, sed sine detrimento melioris studij, id est artium & virtutis. Non blandiendo hoc dicam : multi apud vos magni bonique, non ob opes, sed merita, appellandi. Iam ipse Locus quis? ad flumen pulcherrimum, pulcherrima planities : & in hac iuxta illud pulcherrima urbium, quas Europa, Africa, Asia videt. Iactemus nos Belgæ. structurâ, ordine, symmetriâ, mœnibus, ædificiis, viis, vniuersâ elegantia, non est quæ nostram istam superet, imò æquet. Scio singula si spectentur, quasdam excedere : sed omnia corporis, ut sic dicam, membra iunctim qui exploret, suffragium iudicio meo dabit. At ipse Genius loci, quàm potens, felix, & altioris quidam classis ordinisque est? Consideremus, ab annis circiter centum, è quali quantà vrbs vestra facta fuerit : mirabile erit, incredibile erit, nisi iis qui oculis sensibusque sunt arbitrati. Deus bone, surgere in hanc frequentiam, splendorem, opes, commercia, vnum aliquem locum, & subito verticem pænè cælo inferre? Factum est : & hoc quoque laudi vestræ accesserit, in eam magnitudinem venisse, quæ etsi vera, fidem veritatis vix mereatur. Sed hîc mihi suspitium.

rium. heu, hæc tanta & talia, quo malo
fato collapsa sunt? decor ille & flos omnis
quomodo exaruit? Agnoscite, vt in mari,
fluxum hunc Fortunæ & refluxum: & quàm
verè poëta:

Augescunt alia gentes, alia minuantur.

Lucr.

Prouidentia occulta ista lex est: attollit, de-
iicit, iterumque attollit: & vobis (vera o-
minor) fiet. Interea animos erigite vos
inclytæ urbis SENATORES, præite ex-
emplo ad robur & CONSTANTIAM ci-
uibus; illam, quam ante annos septemdecim
velut præfagus vates ad vos misi. Eguistis,
& egetis: omnia etiam nunc pressa, mare &
portus clausi, ædificia dominos, homi-
nes atque ipsa iumenta opus suspirant. Et
tamen vt formosa corpora etiam in morbo
vestigia decoris sui retinent: sic vos pristini
splendoris. Confidite autem. deliquium
aliquod velut Solis est, non interitus: ex-
surgetis. Ita me credere, firma vestra in
Deum pietas, in Principes obsequium co-
git: ille & isti aderunt, & Genius inpri-
mis vester, potens & perpetua T V T E L A.
Habetis causas mei in vos affectus: accipi-
te & signum, EPISTOLAS istas, quas no-
mini vestro inscriptas nunc emitto. Leue
† 3 munus,

munus , sed vobis debitum : quia & no-
mina pleraque vestra, S E N A T O R E S, aut
& ciuium intercurrunt. Videbitis, si tan-
ti est legere : nec vrgeo . illud valdè, vt
me qualem ostendi, erga vos vrbémque ve-
stram esse, atque ætatem fore, seriò credatis.
Louanij, v. Kal. Mart. ∞ . ICCCII.

I N D E X

INDEX

EPISTOLARVM

CENTVRIÆ TERTIÆ

ad Belgas.

A BRAHAMO Ortelio xij,
xvj, xlj.
Ægidio Schondoncho Sacerd. Soc.
Jesu xlvij, lix, lxxix.
Aluaro Nomio, Doct. Med. iij.
Andrea Schotto Soc. Jesu xxxvij,
l, liij, lx, lxx, lxxxv.
Antonio Vacquerio suo xcviij.
Arnoldo Cordesio lxj.
Auberto Mirao, Canonico xlix,
xciiij.

B.

Baldvino Bucquio, Canonico c.
Balthasari Moreto suo xxiiij, xxvj,
lxviij, lxxij.
Balthasari Robiano Senatori xxv,
lxxvj, xciiij.

C.

Carolo Clusio xliij.
Carolo Houio lxij, lxxxviij.
Carolo Lafaillio I^{to} lxxxvj
ad Contubernales lvj.
Cornelio Kiliano xxix.

D.

Dionysio Villerio lxxxviij.

E.

Engelberto Masio, Senatori lxxv.

F.

Francisco Aerssenio vi, xxxviij.
Francisco Bussereeto, Episcopo lv.
Francisco Houio suo xxxvj, xcviij.
Francisco Suveertio viij, xl, lxxiiij.
F. Francisco Villerio lvij, lxxviij.

G.

Gerardo Buytevvechio I^{to} lxv.
Gerardo Sandelino xxij, xxxiiij.
Godefrido Vereyckio, Doct. Med.
xliij.

Guilielmo Cripio Secundo xviij.

H.

Henrico Halmalio V. N. xxxv.
Hërico Schottio I^{to} et Syndico xlv.
Henrico Vvveno I^{to} xiiij, xxviij,
xlviiij, lviiij, lxix, lxxxiiij.
Hieronymo de Francia, Præposito
xxxix.

Hieronymo Rouelasko xx.
Hugonao Grotio lxiiij.

I.

Iacobo Carondeleto V. N. & R.
xxxj, lxxx, xcviij.

Jacobo Colio Orteliano lxxj.
Jano Douſæ filio ij.
Jano VVouerio suo xxviij.
Ignatio Basseliers, Sac. Soc. Jesu xcij.
Joanni

Joanni Baptista Perezio Baronio	Jesu	xxiij.
suo li, lxiiij, lxvi, xcvi.	Michaeli Vander-haghen	xcj.
Joanni Bernartio I ^{to} ix.	N.	
Joanni Bochio, Sen. à Secretis x.	Nicolao Oudarto xiiij, xlvj, lxxiiij,	
Joanni Brantio, Graphiario viij,	lxxxix.	
xix, lxxxij.	Nicolao Rokoxio, V. N. & Sen.	
Joanni Chokiero liij.	liij, lxviij.	
Joanni Liwineio, Canonico xj.	N. N. v. N. N.	xxxij.
Joanni Moreto, Typographo xlvi,	O.	
xcix.	Othoni Hartio I ^{to}	xxx.
L.	Othoni Venio	lxxxiiij.
Laeuino Torrëtio Episcopo iiij, xvij.	P.	
Lamberto Vander-burchio, De-	Petro Orano xv, xxj, xxxiiij, lxxxj.	
cano j.	Phil. Rubenio suo	xc.
M.	R.	
Martino Delrio, Presb. Societ.	Remaclo Roberti	lxxviiij.

IUSTI LIPSI
EPISTOLARVM
SELECTARVM
CENTVRIA TERTIA
AD BELGAS.

EPISTOLA I. *Ultraiectum.*

I. LIPSIUS LAMBERTO VANDER-BVRCHIO, *Decano.*

ACTVRAM profectò magnam fecimus in morte communis amici nostri N., & propriè vestra Resp. quæ metuo vt in nouos fluctus turbasque incidat, amoto quieto & perito illo gubernatore. Sed Deo & communi fato quis se opponat? Iuit quò imus omnes, nec meta sed tempus nos secernit. Alij paullò longiùs, alij breuiùs, sed omnes in eâdem viâ currimus, & ad eundem finem. atque illîc pœna, aut palma. Quòd te in eius quasi locum substituis, Vir Cl^{me}, de amore non erras: iampridem te tuo merito amaui. quòd etiam hospitium tam benignè offers, humanitatis est, cui fateor me deuinctum. Videbo quid bonâ gratiâ amicorum aliorum possim, etsi reuerà animus ad te inclinat. Sed hac æstate, quæ iam in exitu, vix est vt fiat: spero proximâ, eaque ineunte. De Opere tuo probè memini quid in sermone aliquando significâris: atque ego tibi hunc laborem exhaustum (quantæ enim lectionis ea res!) gratulor, & ad vulgandum seriò hortor. Famæ tuæ ea res faciet, & multo magis publico bono. Quòd instituisti autem vitam cuiusque viri Principis perstringere, laudo: sed, meo iudicio, perstringere tantùm, & remittere Lectorem ad eos qui ex professo scripserunt. Scio quàm difficile sit hîc modum seruare, qui gratus sit omnibus: quoniam aliud ferè vulgus, aliud docti amant. Sed, si te noui, tu facilè attemperabis, vt neque bre-

uitas obscura illis, nec diffusio molesta istis sit. In re præsentis si essem, possem si non prudenter tamen liberè quid mihi videretur dicere. quoniam ita soleo apud eos qui petunt, & quorum amicitiam simul caram habeo, & famam. Mihi decretissimum est proximo Vere (vita modò adfit) excurrere ad Leodienses Fontes, idque valetudinis causâ, quæ assiduè imbecilla. Antè te videbo, & consilij mei faciam consortem. Ama me, & si amas, vtere. Lugduni Bat.

EPISTOLA II.

I. DOVSAE Filio S. D.

CERTE peccares, nisi scriberes: & nōne velle debes ad sic volentem? Potes autem semper in isto otio, quo fruitur ferè hæc vestra ætas. Publica aut priuata (nobis id nimis sæpè) non vos auocant, aut turbant. Mitto Carmen, quod poscebas, in Triumuiros illos nostros, & tuas Notas. Quas edi à te gaudeo: tantum illud moneo, ut nihil in his talibus, nisi quod indole istâ tuâ & ingenio dignum. Certè omnia magna mihi de te spondeo, supra eos qui nunc, & qui fuere in Batauiâ (non inflâdi tui causâ dixerim:) viue tantum, & cursum hunc quem cœpisti tene. Sed heus tu, vidisti n' libellum in me à Septemtrione? rigidum, & dignum illo axe: an & me dignum? Liceat hoc dicere, honestiùs vapulare poteramus, & vite aliquâ Centurionis: idque vel in peccato. Etsi quo peccato? lusimus & risimus: & vos quoque credo, cum hæc videtis. Valete, saluete, pater, tu, fratres. Leodici, postrid. Idus Ianuar. ∞. ID. XCII.

IN TRES POETAS

A IANO DOVSA FILIO ILLUSTRATOS

IVSTVS LIPSIVS *exedraze.*

PHOEBI *delicium, Minervæ amores,*
 Patris *delicium, meique amores,*
 Qui te *glorior imbuisse primo*
Succo & nectare, DOVSA, Litterarum:
Quàm gratum mihi, quàm fuit suave,

Quòd ternos meditaris in Poëtas

(Doctos, Iupiter, & bonos Poëtas!)

NOTAS scribere? quas, scio, probabunt

ſi quos Aonia probant puellæ,

Quique ipſi Aonias probant puellas.

Perge Douſa meus, tuumque nomen

Patris ſubſere nomini, imò patris

(Hoc pater vouet ipſe) vince nomen.

EPISTOLA III.

Antuerpiam.

ALVARO NONIO, *Doctori medico* S. D.

LITTERAS tuas hodie accepi, & in iis duo vidi: magni Etrurie Ducis honestum de me iudicium, & tuum in me amorem. Neutrum mihi nouum. Nam & de munere ab eo proposito, iamdiu inaudiueram; & tuus affectus olim mihi innotuit, cum ante decem plus minus annos haberet me vrbs vestra. Sed quod ad Ducem, ita me Deus amet, ut doleo non posse obsequi. Causſa est non quaesita vlla aut affectata: sed ipsa valetudo, sine qua numquam me admouerim iis, ad qua destinamur. Iter longum est, regio olim quidem mihi visa, sed ad habitationem nunc noua: & cum ibi ero, quid faciam? Languebo? umbram pro Lipsio ostentabo? Medicæa domus, & hic ipse Princeps, mihi magnus est, & velim eius causſa multa; sed supra vires nihil possum. Ipse Pontifex, caput nostrum, recenter nunc me Romam inuitauit: sed excusamus verissimo illo valetudinis prætextu. Sumus quidem in eâ curandâ, sed melancholici & chronici isti morbi, tu ſcis quàm laneo pede veniant, & plumbeo, ut sic dicam, recedant. Deus dedit mihi hanc sortem, ferenda est. Scripsi in similem sententiam, ante menses tres, ad Hier. Mercurialem, illustrem medicum, & tibi notum: qui primus mihi aperuerat mentem Ser^{mi} Ducis. Scio illum accepisse, & iam indicium fecisse, vbi debebat. Ego te non celo, animum mihi in patriâ esse, etsi afflictâ. Deus hanc & me releuabit, cum ei visum: & te stantem firmumque seruabit, Vir Cl. Leodici, viii. Kal. Iul. ∞. Id. xcii.

EPISTOLA IIII.

*Antuerpiam.*LAEVINO TORRENTIO, *Episcopo.** Sed non
firma: re-
diit alia.

QUOD Romani olim peregrè reduces, vt nuncium præmit-
terent sui aduentus: idem ego, sed cum altero nuncio bo-
næ valetudinis, quæ * fera, tamen aliquâdo nos respexit. O quàm
animus mihi floret? ij intellegant, quos habuit chronicus ali-
quis & teter eiusmodi morbus. Vt serpentes positis exuuiis re-
dire dicuntur in nouam iuuentutem: tale mihi, qui nunc de-
mum auspicari videor vitam. Si ad salutem ea res, perseueret: sin
ad lasciuiam, abeat, & simus potius qui fuimus, aut etiam non si-
mus. O quàm vtile multis, frænum & coërectio hæc morbi? Nam
reuerà, sicut Athenienses de Pace non nisi atrati cogitabant, pri-
sci oratoris dicto: ita plerique nostrum, vix de Deo nisi afflicti.
Ergo hoc eum rogo, vt non quod volo velit, sed quod expedit:
etsi hoc fateor, valetudinem non quidem velle me, sed malle.
Eam tibi magne Antistes, ex voto nostro, & bono publico opto.
Leodici, Kal. Iul. ∞. Iō. XCII.

EPISTOLA V.

I. LIPSIUS N. N.

Conf. **C**ERTE cum dolore meo intellexi dolorem tuum: atq. eum
duplicem, qui vno pænè tempore matrem & filium tuum
amifisti. Quis negabit iustè dolere te? natura & mos ita iubent,
aut permittunt: sed iacere te & affligi, negamus & dissuademus.
Tolle ad alta oculos: erigêris. Vnde tibi hoc vulnus? à Deo, du-
bitare non potes; & æternum illud fatum temperat & disponit
fata cuiusque nostrum. Quod si ab illo, id est, à solo & summo
bono: quid nisi bonum est? Atqui inopinatò mihi accidit. Tua
hæc culpa est, qui præscire non potuisti tantum, sed debuisti.
Age, nōne, ab ipso die natali, adhæret nobis mori? Nōne tot
imminatura & acerba funera, non dicam vidisti, sed ipse deduxi-
sti? Atque in aliis mirum aut nouum tibi non fuit: cur nunc
in tuo est? aut quis te excepit à comuni illâ & æternâ lege?
quam vates altâ & quasi præconiâ voce expressit:

* Parca
mortalibus
instant.

* --- κῆρας ἐφεσάσιν θανάτοιο

Muejar,

Μυρία, αἵ ἐκ ἑσὶ φύειν βροτὸν, ἔδ' ὑπολῆζαι.

*Millena,
quas nemo
hominum
vitet fu-
giatve.
Homer.*

Vt in pyro aut pomo arbore, cum vndique fructu suo onusta est, alia confertim & impetu, alia seorsim & singula, sed tamen assidue cadunt: sic in nostro hoc genere, & densi aut singuli morimur, proprio vel communi aliquo fato. O imperitum, aut stultum, qui miratur! Ecce solem oriri cottidie, & occidere, sine motu videmus: vos Bataui, mare adire & abire: quare? quia assueuimus, & naturæ hunc ordinem scimus. nonne idem in vitâ & morte est? Atque age, non sit hæc lex data: vide quò descendam; ego audacter dixerim poscendam à Deo esse. Inspice miseras huius vitæ, seriò inquam inspicere & examina: mala quæ corpori, quæ animo adhærent; quæ in nobis, in liberis, cognatis, aliis sentimus, vel audimus: dic sodes, iuuet inter ista immortalem esse? Ego verò sentio, vt in turbido mari, optandum defungi; & felices, qui quàm celerrimè venerunt ad portum. Illum, inquam, mortis portum, vbi liceat tutò dicere:

— *spem, vota, timorem*

Compositus placido sine relinquo aliis.

Tuis igitur hoc factum, mi amice: gratulari si non potes, noli queri, aut (quod ipsi certè nolint) reuocare. Ecce ego haud longè à metâ (valetudo mihi dicit:) absit, absit reduci, & ad carceres iterum reponi. Malus & præposterus athleta, qui ipsos non illam spectat. Hæc pauca tibi firmando, quem & naturâ satis fortem cognoui, & lectione soles excitari. Fac nunc, & quæso abi ad nostrum Senecam aut Epictetum: & illos profectò si oculo & mente legis, non luges. Leodici, prid. Idus April. ∞. IO. XCII.

EPISTOLA VI.

FRANC. AERSENIO S. D.

APATRE amor in te deriuatus est; quia illum vti singulariter amo, ita etiam te, qui pars es illius, & ex stirpe illâ ramus. Sed auxisti tu quoque hunc affectum, cum pronum & volentem te ostendisti ad virtutes, & bonas artes: hortor autem vti perseueres, idque tuâ causâ. Cui feritur hîc, aut metitur? tibi. & mihi crede, si ver hoc æui sine semente abit, dolebis postea, & horrea aliorum plena aspicies, vacantibus tuis per tuam culpam.

Non sunt hæc verba. res cottidie clamat, & audire ipse potuisti voces eorum, qui per defidiam aut incuriam neglexerunt. Quàm illi nunc pænitent? quàm vellent reuocatos priores annos? Exempla vide, & tibi cape: & dum licet, velis, quod voluisse gaudebis in omne æuum. Secordix breue, & pænè sine sensu, gaudium est: diligentix fructus se exferit, neque nunc solum, sed in futurum delectat. Caduca & fragilis res, homines sumus: sed vt simus etiam cum non sumus, & vt bona fama (sæpè etiam pecunia) mortuis nobis supersit, pendet ab industriâ iuuenili. Fateor esse, qui prioris ætatis culpas gnauiter, sequenti ætate & diligentia, oblitterarunt: sed raros: laudo eos, qui bonâ ambitione, non subsequi eligunt, sed præire. Deus & superi istis fautores: & cothurnatus ille philosophus rectè,

* Namque
allaborat
& laborati
Deus.

* Τὸ δὲ πονεῖν τῇ θεῷ συλλαμβάνει.

Mi Aersseni, in animum hæc conde, ac me vnà; qui tui amans sum atque ero, quamdiu priores illæ causæ erunt & fomenta. Vt ignis sine materie languescit, aut deficit: sic noster amor, sine Honesti alimento. Leodici, vi. Kal. Sextil. ∞. Id. xcii.

EPISTOLA VII.

Antuerpiam.

FRANC. SWEERTIO S. D.

ACCEPERAM iamantè, mi Swcerti, icones quas ad me miferas duplices; vnâ non visam mihi antea, alteram illam de Venere Lucretianâ ante triennium, aut amplius, ex Italiâ acceptam. Gratias tibi hoc nomine habeo, & est vtraque imago scitè & venustè facta. Nos in docendo iam sumus, faxit Deus vt cum fructu. Nam iuuentuti Belgicæ fauemus, & ducere eam vellemus in rectam viam studiorum, quam pauci hîc viderunt. De Poloniâ, mira sunt quæ memoras, sed nec inexpectata: iamdudum audio occultas ibi factiones & cœtus fuisse. Deus bone, quis Europæ tandem status? aut quis noster? Nam res mihi neglegi videntur, sic vt naus quæ permissa ventis. Sed fortem & felicem, qui nō angitur, qui cogitat in supero illo consilio iamdiu decretū, quid terrenis his rebus regniscq. fiat. Ipsa Belgica, quota pars magni mundi? ego & tu, quota Belgicæ? Vt folia cadunt & nascuntur, sic homines: nec frustra cum iis comparauit maximus poëtarum. Illud fateor, ingeniis infelix esse æuum, & quo

ægrè

ægrè se attollant aut exserant rectiores mentes. Prurigo ista de religione differendi & litigandi, quæ pessimum aut vilissimum quemque tenet, causam his malis dedit & dabit. Wingium in Italiâ obiisse, credo te audisse: nec doleo, abiit ad meliora loca. Fuit insignis alioqui iuuenis, & longiore ævo, sed in bono sæculo, dignus. Ortelio nostro scripsi, Michaeli vander Hagen quæso ut amicam salutem à me dicas. Louanij, III. Kalend. Decembr. ∞. IO. XCII.

EPISTOLA VII.

*Antuerpian.*IOANNI BRANTIO, *Graphiario* S. D.

AM O plures in vestrà vrbe, & ab iis amor: tu mihi deinceps inter vtrosque es, & qui exhibent & quibus exhibeo hunc affectum. Litteræ tuæ primæ, tessera & quasi confarreatio sunt huius societatis. De me, videbis quasi ignem esse qui facile comprehendo, vbi materia apta ad honestiorem flamam. Gratularis mihi & vrbi, in quam veni. Atqui vt semel scias consilium & scopum mei aduentus, Quies fuit. Iactari apud eos, qui in bello armisq; sunt, displicuit: & pedem extuli locis, in quibus alia omnia copiosa & benigna. Sed longius prospeximus, & temporis quoque eius rationem habuimus, quod post nos erit. Sit hîc omnis felicitas: quid si Fama & Salus lædantur, quàm illa infelix? Nec leuitatis crimen erubesco: imò delector conuicio, quo meliorem me agnosco. Hæc tibi, sed non tuâ causâ. Confido de optimo tuo iudicio: quod nisi esset, non sic me amares. Nemo fideliter diligit, nisi qui probat. Sum ergo Louanij, rebus meis bonis, etsi non laxis. Tranquillitate fruor, atque etiam securitate vel inter circumfusus hostes. Deus manifestò protector huic opido, & vix cadet nisi cum causâ bonâ. Quod addis audisse te scribere me aliquid de Cruce: verum est, aut potius iam scripsisse. Opus tamen quod nolim in expectatione apud vos esse, quia nihil in eo magnum præter argumentum. Pietas huc duxit. illa ipsa quæ vobis & Senatui vestro in oculis, cùm salutare hoc signum in vrbe mediâ erexistis, trophæum in illius hostes. Si decorè alibi potero, meminero: possem, si ad vos irem, vti in CONSTANTIA feci. Nunc tamen vix arbitror, & alij sunt qui pri-

mitias

mítias quasi iure suo volunt. Videbo, & te qui me sic amas merito redamabo. Louanij, III. Kal. Mart. ∞. IO. XCIII.

EPISTOLA IX.

*Bruxellam.*IOANNI BERNARTIO I^r. S. D.

AEGRE tibi esse, mi Bernarti, quòd à me abes, id verò mihi non est ægrè. Delector hoc tuo angore, & ita ille crescat; vt breui ad nos redeas, nec nisi alloquio meo illum ponas. Parentes tibi illíc, scio, fratres, cognati, & omnia quæ naturæ ductu ames: sed ecce híc quoque parentes, quos iudicio elegisti, & qui internum illum Bernartium foueant & forment. Me inter eos pone, imò primum, si res est affectus. Quod iniicis de inuidis quibusdam homuncionibus, per Deum hanc curam pone. Quò virtus perueniet, si sistitur ad has remoras? vt gloria illi comes, sic inuidia: sed hanc adeò non curat, vt vix cernat. Minuti qui non se attollunt, nolunt etiam alios: & factis cùm obstare non possunt, conantur linguis, & spargunt verborum leuia ista tela. Atque id eminus, vt Parthi fugientes. nam cominus non se componunt, nec rectis oculis splendorem nostrum intueantur. Mi Bernarti, quis nostro æuo (ad vetera non te mittam) paulum modò altior, detractiunculas has non sensit? Cuiacium vide, me vide. ille ab improbâ, ego rusticâ etiam manu vapulamus: quid vapulamus? sic vt in somnio, non sentimus, nisi imagine & opinione. Nemo nos tangit, nisi ipsi volumus, & fregit hæc omnia tela, qui contempsit. Indue hoc robur, & in primis ab iis caue qui insusurrant, & specie beneuolentiæ nocent. Memento non credere, nisi illud, quòd te amo ex quo noui, dignissimum cui hoc fiat à bonis. Cetera coràm. nam te reuoco, & mihi quoque ingrata absentia tua, si longa. Capita bina carduorum altitium accepi, gratias tibi & parenti ago. Oudarto, si illíc, pro me complexum & salutem dato. Louanij, post. Nonas Iul. ∞. IO. XCIII.

EPISTOLA X.

Antuerpiam.

IOANNI BOCHIO, Senatui à Secretis S. D.

QUOD iamdiu facere te aut me optaui, factum est, & fundamēta posita amicitiae nostræ. Ego decreueram in affatu & ser-

& sermone id præstare, cum apud vos essem: opinione meâ & voto, extremo hoc Septembri. Sed benè quòd præcepisti. & hoc plus tibi debeo, quòd affectus tuus calidior (maior non dicam) ad vinclum me duxit, cui iamdiu cupio illigari. Ex animo Bochi. pauci sumus meliorum artium inter Belgas: quid optabilius, quàm nosse inter nos, & cohærere? Etiam aliarum animantium quæque aggregant se ad suum genus: ergo inter homines meritò, quibus est similitudo & paritas aliqua vel artium, vel ingeniorum. Credo hæc in nobis esse. & noui te iam ante annos aliquot è scriptis; quæ sparsim edita, aut non edita etiam, apud amicos vidi. Non multa, inquires. Esto, sed è lineâ, vt scis, artifex artificem dignouit. Sed quid opus ista? blanditiæ absint, iudicio me facere puto, si te amem. Hoc satis; & addo mansurum me in hoc foedere, quod nunc pangimus, quamdiu in me, qui es eris. Vale mi Bochi, & hæc sint pleni sermonis, quem spe iam occupo, libamenta. Louanij, post. Kal. Sept. ∞. IO. XCIII.

EPISTOLA XI.

*Antuerpiam.*IOANNI LIVINEIO, *Canonico.*

EN tibi *Cuspiniani Panegyricos*, quos volebas. Vtere, & cede mox in tuam famam, & nostrum bonum. Pluscula in eos adnotata mihi, & nunc ad Plinianum mitto. Non sumus parci aut condi talium: libenter participamus, & præsertim iis qui iudicio electuri & vsuri, quod de te confido. Hesychiana emendatiuncula vera est, & tibi inscriptam in calce Notarum videbis. Puto me etiam rectè iudicasse in Dionis loco, vbi ὄρον restitui, & *Thensam* sum interpretatus: miror te verbo non adprobasse. An dissentis? significa, & cauissam. Ecce alium Dionis locum, de Triumpho Cæsaris:

Καὶ Ἀρσινόη γυνὴ τε ἔσα, ἔ βασιλὶς ποτε νομιθεῖσα, ἐν τε δῆμοις, ὃ μήποτε ἐν Lib. XLIV.
τῇ ῥώμῃ ἐγαγόνει, ὃφθεῖσα πάμπολυ οἶκτον ἐνέβαλε. Καὶ τῆς τοῦ ὅπτι τῇ πορο-
φάσει ταύτῃ καὶ τὰ οἰκεῖα πένθη παρεδύρατο: Quod esset: Et Arsinöe,
quæ mulier & aliquando regina fuisset, in populis conspecta, multam
sui miserationem mouit. Et per hunc mox pretextum, Romani pro-
pria sua mala palàm deflebant.

Displicet illud ἐν δῆμοις. nam quid noui aut mali in publico ad-

spici reginam? Puto ἐν δεσμοῖς fuisse: *in vinclis*. atque id miserabile, nec antè ibi visum. Bella autem conclusiuncula, & interiori Quiritium affectui explicando: quam certum mihi esse ab Homero. Quid enim ille vir occultum non vidit & protraxit? Nam ita de fæminis captiuis apud Achillem, quæ Patroclū lugebant:

* Sic dixit
lacrimans.
alia mox
collacrima-
runt,
In specie
Patroclum,
in re & sen-
su sua da-
mna.

* Ως ἔφατο κλαίειν. ὅππῃ δ' ἐξενάχοντο γυναῖκες

Πάροκλον πρὸ φασιν, σφῶν δ' αὐτῶν ἄλγε' ἐκάσθη.

Simile & in Statio:

Prospectant matres, sæuóque infanda precantur

Oenidæ, tacitóque simul sub pectore regi.

Sed hæc talia quando coram? si viæ tutiores, iam esset: si vel intutæ, fiet, & cum præsidio aliquo ad vos ibo. Nimis lubet veteres ibi amicos recognoscere, & oculis usurpare.

--- spes anxia mentem

Extrahit, & longo consumit gaudia voto.

Vale mi Liuinei, & interim litteris nos adfare. Louanij, III. Kal. Nouembr. ∞. IO. XCIII.

EPISTOLA XII.

Antuerpiam.

ABRAH. ORTELIO S. D.

NON multos tibi commendo aut ingero, nec meus mos est: sed hunc singulariè, Ger. Buytewechium, qui anno & sex mensibus apud me egit: tantâ modestiâ & probitate, vt suprà nihil fatear vidisse. Is ad suos nunc redit, videre & salutare te voluit: rogo vt illi pateas, atque etiam bibliotheca tua. Pauca verba facio: si tu totidem cum illo, fatis se ipse commendarit. Louanij, III. Non. April. ∞. IO. XCIV.

EPISTOLA XIII.

Antuerpiam.

HENRICO VWENO I^{ro}.

PRIMA est hæc tua scriptio, & pergrata. Affectu & cogitatione sæpè inter nos loquimur (opinor de te, ex meo iudicio) sed fiat stilo quoque interdum, scis quâ lege? cùm valdè vacabis, aut si id tibi rarum, cùm valdè voles. Hanc legem tibi dico: mihi duriorē, & nolo excusari nisi valetudinis causâ. Sed

grata,

grata, inquam, tua scriptio: tum quia in eâ animus ille tuus niueus appâret, & in ipsâ niue (quod miremur) ardens. Amas me puriter, iamdiu vidi; atque etiâ liberè, quod nunc probas. Subiicis iudicia quorundam de libello nostro (semper mihi tali, nec vnquam magno) cetera bona, in eo duriora, quòd videor quædam dicenda non dixisse. De vsu salutaris eius signi inferi volebant: quod potuit opportunè, fateor, sed mi Vvene semel hoc nosce, tractata aliis non libens retracto. Nónne pridem istud theologi? nec vnus aut alter, sed multi & è summis. Me hoc iterare, fortasse nec decorum sit, nec iis gratum. Nō illud, quia extra meam Spartam, quam colo: non istud, quia re didici, non amare eos, qui scandunt in illorum fines. Et meritò. nam profectò fit cum periculo erroris aut lapsus. sicut iis euenit, qui non edocti, fabros aut regularios imitantur, & per culmina domorum aut tecta incedunt. Habes causam vnicam, & mihi etiam nunc firmam. Ne philosophiam quidem attingo, ne offendam: vult me aliquis Theologiam? resilio. At tu, mi amice, hæc & alia audacter nihilominus suggere: amo, etsi non nunc possum, in aliis audire. Louanij, quo die in curiâ olim Cæsar. ∞. IO. XCIV.

EPISTOLA XIII.

Machliniam.

NICOLAŌ OVDARTO S. D.

CARMEN accepi castigatum, & vnâ tuas litteras. Respondissem citiùs, sed reuera distrahor, præter alias occupatiunculas, etiam ædificando. Nam domum emi, reparo, & dum leue opus censeo, crescit cottidiè, & bulga mea decrescit. Stultum me (fateri debeo) qui cœperim: & fortassè illud quod Crassus olim Deiotaro, mihi aliquis dixerit, *Duodecimâ horâ diei ædificare cœpisti.* Nam etsi per ætatem possim viuere, nescio an per valetudinem: cuius ipsius curam cogor deponere per hæc tempora, nec salutaris Spada me videbit. Inuitor sanè ab amicis Leodicensibus: sed multa impediunt. itinerum difficultas aut pericula, & nec in ipso loco securitas: tum etiam, nequid mentiar, sumptus. Non tam laxè mecum agitur, vt his omnibus sufficiam. Rex donum nuper dederat, sed adhuc in titulo: re nihil etiam accepi. Hartium nostrum rediisse audiui, sed vt censeo, cum exiguâ spe pacis. Que

quamdiu non est, frustrà in pretio esse velimus pacis nostras artes. Senecam de *Tranquillitate* publicè hîc doceo, priuatim ad me apto. Si cura illa ædificandi reipsâ non mordeat, cetera pænè sim tranquillus. Opto te mi Oudarte. saluta, sicubi vides, nostrum Hartium. Louanij, x. Kal. Iunij, ∞. 15. XCIV.

EPISTOLA XV.

Leodicum.

PETRO ORANO 1°.

PER hunc æstum langueo mi Orane, & planè valetudo mea eget fontani refrigerij vestri. Sed quid faciam? multa impediunt: pericula in viâ, & in loco: iam & ædificatio, quam institui, in domo recenter emptâ. Benè cedat, inquires. Deus faxit, sed bulga mea exhauritur, non ab Alphonso aliquo aut Leone implenda. Fui Antuerpiæ vt mea quædam ederem, quo tamen hodie fructu? Plaudunt, laudant, *vt pueri Iunonis aurem*, ait ille: & hæc sunt præmia nostra. Hæc & talia in sermone coràm, si venio, sed serenâ fronte: nec id impediuerit tranquillitatem nostram, imò nec iocos. Vale mi Orane, & saluta fratres à me tuos. Louanij, x. Kal. Iulij, ∞. 15. XCIV.

EPISTOLA XVI.

ABRAHAMO ORTELIO S. D.

AH tristes mihi litteras, super Bencij mei fato! nimis me ille vir amavit, ego illum; & id vsque à primâ iuuentute nostrâ. In ipso flore ætatis amicitia Romæ coaluit, & paucis annis me præcedebat. Quid autem hoc est, quòd ego æger iste animam tam diu traho, & tot validi præripiuntur? nescio quid Deus etiam seruare me videtur, vtinam in publicum vsus! Sed adnitar, & adnitor. etsi nunc valdè sanè distrahor ædificatiunculis nostris. O inconsultum consilium in emptione! Gallorum hoc vetus est, *Fæminam faciendam parare, domum factam*: ego in utroque peccaui, & luo ac luam pœnas. Sed extra iocum, domus dat negotium, coepta, & ideò perficienda. Vellem cum Moreto nostro videre tibi semel animus sit, atque vtinam cum Viuiano! cuius viri memoria & affectus in me vigent, & cogitatione sæpè exsus-

exsuscitantur. Scriptione rarius, quia nec argumentum est, & desiderare in hoc genere ac remittere incipio: quod scire velim amicos, & ignoscere. A Scaligero nobilis iuuenis Gurges apud nos fuit, multa dixit quæ volupe audire. Quod ad inscriptionem illam Romanam, ne dubita quin EX VISV sit ex somnio, & significat se monitu diuino id fecisse. Sæpè in lapidibus notaui. Vale mi Orteli, XI. Kal. Iul. ∞. ID. XCIIII.

EPISTOLA XVII.

LAEVINO TORRENTIO, *Episcopo Antuerpiensi.*

NON aliam à te epistolam accepi (etsi sæpè tales) magis benignam. Non aperis pectus & affectum, sed effundis; quod gaudio & solatio mihi esse, in publicis priuatisque molestiis, debeo fateri. Nam publicè quidem, quid non triste? & ita, ut deteriora etiam sint in metu. Hostis inualefcit, nos lāguemus, & pænè veteri illo Demosthenis dicto, quasi mandragoram qui biberunt, iacemus. Ne magni quidem isti ictus nos excitant? Nisi quid tamen occulti consilij alibi vel auxilij, in quod non inquiero. Sed de priuatis, domus me etiam tenet, quam lentè, & ut operæ istæ sunt, pergimus ire exstructum. Cui ornandæ & verè illustrandæ, quod vltro tam liberaliter polliceris, accipio, uti & à Prunio nostro. De voluntate vestrâ cum constât, curatum hoc ego porrò reddam. Quod ad Ordines, totum tuum esto, si agendum, & quando agendum. Equidem cum tempora intueor, venit in mentem subuereri interdum etiam de firmitate solutionis: quam N. iste expedit, sed hoc quoque, ut meæ operæ, lentè. Si in vrbe vestrâ Antuerpiensi (in quâ nescio quomodo plerique mei amantes) delegatio ea facta fuisset; magis id ex meo vsu fortassè, & certè voto. Sed vereor, ut seruum sit imutare. Ego tamen, ob hæc & talia, nihil etiam de migratione cogito, quantumuis exteri inuitent. Nisi vis aut iniuria me pellant, æternum sum vester. Accepi nuper Poëmata tua, gratum mihi donum. ad Bernartium Statij codicem misi. Illmo Borromæo respondi, & ad te mitto: vnà hunc animum, qui seriò semper est tuus. Louanij, XIII. Kal. Septemb. ∞. ID. XCIV.

EPISTOLA XVIII. *Ruramundam.*

GVIL. CRIPIO SECVNDO S. D.

SERIVS ego litteris tuis respondeo, quia redditæ mihi serò. Aliàs, profectò non tamdiu vices istas scribendi prorulissem, vel tuâ vel parentis clarissimi causâ, quem iam olim & colo & amo. Eum ais (me dolente) in morbum venisse meo similem, id est pessimum morborum. Vexat, trahit, lancinat, idque per interualla, & omnino est pro Tyranni illius voto, qui homines *sic mori* volebat, *vt sentirent se mori*. Decem amplius annos in eo sum, vespertilio (vt sic dicam, & iocer) nec inter sanos nec ægros, & mediæ cuiusdam sortis. Non inter ægros dico, palàm ægros. ambulo, fabulor, alia vt alij ago, & plusquàm alij comedo ac bibo. Nam habet hoc iste languor, vt homines edones faciat, & in cibum ac mensam statim suâ horâ, vel ante horam, imminentes. Quàm bilis mihi tunc prompta, si non cibi? & facit hoc calor atque æstus, circa imum stomachum inclusus. Obstructionculæ illïc in venulis mesaraïcis, quas medici vocant, heu, nimis mihi notis. Inde flatus, inde vapores, qui caput petunt & sacram hanc mentis sedem. O quis Deus aliquando me liberet? quis annum det vnum vacuum ab hac noxâ, quem lucubratiûculis meis impendam! Nam nunc quidem, cùm parata multa habeam, vix digero aut efferò: ita horæ & dies labuntur, in vinculis & nexu tristioris illius morbi. nec temerè appello vincula. non enim corpus solùm ligat, pigrum tardumq. reddit: sed linguam, sed mentem, & vno verbo, ex homine cadauer pænè reddit. Querelas habes, tu solatia, vel auxilia quærebas. Vnde habeam? nemo medicorum dedit, aut, credo, dabit. Quod tamen vsu me iuuat, aut didici, cape. Primas tenent acidulæ Spadanæ, aut aliæ tales; quæ propriæ mihi videntur (si iudicio vtare) in hunc morbum. Imò recentem eum tollere possunt, non dubito: veterem, saltem alleuare. Sperabam repetere hoc remediû istâ æstate: sed multa impediuerunt, & viæ inprimis non tutæ. Alterum quo vtor, Aqua intybi stillaticia, quam aceto aut vino leuiter tempero, & manè admixto pauxillo aniso & saccaro bibo. Mitigat æstus, aperit præcordia & subiacentia, denique ad tempus iuuat. Sed ad tempus. carnifex ille redit, & solita mox admouet tormenta. In cibis abstineo

abstineo ab omnibus calidis, non etiam in potu: & video vina Rhenana, aut siquæ talia *δυσπικνὰ* & penetrantia, auxiliari. Opus etiam iisdem, & interdum largioribus, ad fumos aut tristitias pellendas, quæ congenitæ huic morbo. Plura non habeo dicere. amo te, Patrem veneror & saluto. Louanij, III. Nonas Sext. ∞. IO. XCIV.

EPISTOLA XIX. *Antuerpiam.*IOANNI BRANTIO, *Graphiario S. D.*

ISTEIPSE mihi tuas tradidit, qui meas nunc tibi. Grata tua compellatio, animi memoris & affectus in me index: quæ utraque de me tibi potes polliceri. Ego verò cogitationes & animum sæpè mitto, quò non manum aut litteras: & is quoque cultus amicitiae est, desiderare & meminisse. Vos mihi Antuerpiæ amici aliquot, fateor, imò plures quàm in aliâ vnâ vrbe, ac provinciâ pænè dicam. Utinam, utinam infelicia tempora permit- tant inuisere interdum & alloqui, atque, ut solet, arbitrio nostro ire, redire. Suauior vita esset, & valetudo ipsa melior, temperata sic amicis alloquiis & conuictu. Non datur, non dabitur quod peius est, ut res quidem publicæ eunt aut potius fluunt. Ego, nisi arcana aliqua consilia regum sunt, de his quæ in aperto nihil boni auguror, domi militiæq. disciplinâ corruptâ. Æmulatio, contentio, rebellio passim, atque etiam confusio, nec data consilia aut imperia opportunè, nec capta. Larga querelæ materies, sed non sapienti, qui altiore in his causâ inspicit, & scit hæc sequi Providentiæ curram. Triumphat in eo æternus ille rector, & nos sequimur. liberi ac velut milites eius, si volentes; captiui ac ferui, si nolentes. Illud simus, mi Branti, boni beatiq. etiam in malo æuo. Socerum tuum & uxorem saluto. Louanij, pridie diei qui Lucæ sacer, cùm ingrediar ætatis quadragesimum octauum annum. ∞. IO. XCIV.

Consulem Malinæum & Secretarium Bochium amanter resaluto. Addo Thesaurarium Robianum.

EPISTOLA XX.

Eodem.

HIERONYMO ROVELASKO S. D.

ALLOQUI verbis me poteras & sermone isto litterario, mi Rouelaski, etiamsi res non adfuisset: id est, etiamsi munuscula & semina non misisses. Nam ego te commendatum mihi ab aliis, postea à te ipso, amaui cum Louanium venisti; & magis magisque, quò magis noui. Vidi serium tuum ingenium, ad recta natum, cum iudicij bonâ normâ: quod caput ego censeo in homine & vitâ humanâ. Si ea norma obliquat aut se inflectit, prauum exspecta quidquid sequitur: & tela omnia aberrant, vbi collinatio fallit. Gratulor tibi hoc bonum, quod à Deo & à naturâ est: sed magis hortor, vt idem iuues industriâ & lectione. Crede mihi, inspectio rerum & peregrinatio, actio ipsa & inuersatio, multum iuuat fateor, & momentum ad prudentiam adfert: sed plurimum lectio, si bona, si bonorum. Hæc præter prudentiam, constantiam etiam adfert & robur quoddam animi, quo in hac vitâ turbidâ egemus: denique sapientiam, quæ in vulgus hominum non cadit. Quòd adhuc Antuerpiæ es, non miror. nam quò eas? quis in Europâ locus aut tutus, aut quietus? Italia tua videtur: sed vereor vt & illuc bella, quorum semina certè video: & faxit Deus, vt vaticinando errem. Nam diligo gentem, & voueo illi perpetuam hanc quietem. Vocarunt me Bononiam nuper, calidè & perhonestè: retineor, quid dicam à fato, an à meis? Splendidior ille locus, scio; fortassis etiam ego ibi utilior: sed vt dixi, arcanum illud in nobis dominans vincit, Prouidentia siue fatum. Te mi Rouelaski amo, & meum esse semper cupio. Gratiam pro seminibus habeo, & Patri tuo V. C. salutem dico. Louanij, v. Kal. Maij, ∞. Id. xcv.

EPISTOLA XXI.

*Leodicum.*PETRO ORANO I^{ro} S. D.

QUID doleam, quid scribam, haud planè etiam scire me fateor: & tamen doleo, ac scribo. Estne ictus ille qui te & familiam perculit, an rumor vanus aures istas percussit? Utinam istud sit: sed ecce iam nunc cum scribo tristior iterum nuncius, & qui

qui audita illa adfirmat, & distinctius denarrat. Heu tristitia, heu tragica! quæ nec nunc plenè lubet credere: & tamen vel sic ambigentem amor impellit scribere, & ut in certâ calamitate amicum solari. O si verbis, & vultu, & lacrimis etiam liceat! nam & has sparsissem, inferias optimæ matronæ, quam gens vestra Eburonum vidit. Fateor me aduersus hæc fatalia decreto animi iamdiu satis firmum; tamen hîc motus sum in morte tam inopinatâ, & quam fraus aut insolens nimis casus dedit. In mensâ venenum? inter amicos, inter plures, in publicâ hilaritate, & quo turba hominum simul petita? Hæc deiiciant mi Orane, nisi melior ratio & sapientia fulciant: quam tu, per Deum, & illam ipsam quam luges, admitte. Functa est inopinatò. quid refert? functa est, & cottidie in magno hoc orbe tales inexpectati casus. In eo peccamus, quòd quisque de se suisque tantum cogitat: & insolentiam aut iniuriam interpretatur, quod in familiâ non vidit. Quòd si oculos per vniuersum mittas, si facta olim & facienda cogites: nulla hîc nouitas, & videas omne hoc genus esse sub eodem Fati iugo. Atqui in bono etiam quo periit. Quàm multi præter illam? etiam ex ipsâ stirpe & prole tuâ quidam æuo meliore. Denique omitte hoc, periit: error aut mendacium verbi est; abiit, transiit in loca lætiora. Hoc ex nouâ & Christianâ sapientiâ si cogitas, si apud beatos beatam agere: dolori tuo quis hîc locus? Aut si dolori, nō est amor: cuius hoc proprium, etiam cum suâ noxâ benè factum velle illi quam ames. O si pauca verba ingeminare tuæ in aures tuas detur? Quid fles aut suspiras mi Orane? Meum abscessum? vide vbi sum. Tuam solitudinem? non diu erit. Præiui, sequēris, & omnis illa caterua è nobis nata. Liberi & nepotes, quos Deus videre & frui suauiter dedit, hîc (ita spes est) me amplectentur: pergant modò in pietate & virtute, quam à stirpe & præceptis nostris hauserunt. Lugere, vix viri est; certè Christiani non est, cui mors est ipsa hæc vita. Hæc illa, & addam. munus etiam & stationem tuam cogita, quâ hîc in terris Deus voluit fungi. Consilia aut iudicia publica tractas: sustine personam, nec priuata calamitas in patriæ noxam vertat. Olim Q. Marcius eo robore animi fuit, ut ab ipso rogo filij, & quidem vnici, in curiam veniret, & Senatum quem more tunc habere oporteret, euocaret: non mirare tantum, sed imitare, &

priuato luctui creptum publicis vsibus te redde. Vna & vera cogitatio obuerfetur adfiduè, commune hoc mori esse, æquè atque illud nasci: & vtrumque certo suo die & horâ à Fato deuinctum. Nec hominibus tantum, sed opidis, terris, elementis: & quidquid hoc nos sustinet, alit, cingit, imminet, magno illo die vertetur aut peribit.

--- *Omnia funèta*

*Aut peritura vides. obeunt noctesque diesque,
Astraque, nec solidis prodest sua machina terris.*

Mihi crede, mens quæ ad ista adsurgit, ad luctum non demittitur: & scit mortem generi humano non tam supplicium esse, quàm tributum. Cogita, & te vel propter tuos etiam firma, quibus vnicum nunc præsidium es & fulcrum. Scripsi. & cùm aliquis tuorum certiora suggeret, fortassè vberius: atque ô vtinam hæc vana esse! Louanij, postrid. Idus Febr. ∞. Io. xcv.

EPISTOLA XXII.

GER. SANDELINO S. D.

Quòd saluus adueneris, quòd tuos, & in iis *Buytevuechium* videris, gratum est: sed hoc gratissimum, quòd nos cùm non vides, cogitas, & visere iterum optas. Ista certi affectus signa sunt, in quo vt constes perpetim, in animo isto volo. Nam amo te Sandeline, & quod sequitur, volo amari. Quòd non omnia illic ex cogitato aut voto sint, nolo te mirari aut moueri. Vbique gentium & locorum sic erit, imò vt poëta ille ait,

--- *medio de fonte lepòrum*

Surget amari aliquid, quod in ipsis floribus angat.

Temperies hæc & mixtio est in humanâ vitâ: noli fastidire, sed quod in naui solet, contra nauseam hanc te firma, quo? Pharmaco à Sapientiâ, & è Senecæ nostri officinâ. Virum & libros eius nosti. *Robur & æs triplex* circa pectus induendum est, vt nunc sunt homines, tempora, mores. Fac, & ita valeas. Louanij, III. Idus Iun. ∞. Io. xcv.

Carmen, quod honori tuo scripseram, hîc habes.

A D

GERARDVM SANDELINVM

IC^{TI} TITVLO ET HONORE

DONATVM.

SANDELIN *eximie in meis amicis,*
Quem virtus mihi & elegantioris
Coniunxit studium eruditionis:

Grator & faueo tibi hunc honorem,

Quem nunc Iustitia manus seueræ

Alumno tibi donat atque mystæ.

O felix honor, ô beata cura!

Privatis simul esse publicisque

Rebus præsidium: bonos tueri,

Malos opprimere. euge mi GERARDE

Surge atque exorere; esto sol, & istas

Quæ passim obtenebrant, fuga tenebras.

Sis tutor miseris, probis asylum;

At terror scopulusque sis scelestis.

Sic Deus tibi pluria usque donet,

Sic gradus modò hic esto, & ampliorem

Nanciscaris honore ab hoc honorem.

EPISTOLA XXIII.

Louanium.

MARTINO DELRIO, Societ. Iesu.

SALVI sumus, mi frater, salui: & id palàm beneficio diuino. Vide rei seriem. Kalendis ipsis Iuliis Nuncius Apostolicus INNOCENTIUS MALVASIUS litteras à Præfecto Limburgensi accipit, quibus nunciatur Batauos transmisisse Mosam, equites ad trecentos: & occulto bonoque auctore se habere, Spadam rectà venire. Ille cùm legisset, statim ad me hominem suum misit, & ipsas litteras, ut viderem & arbitrarer. Dixi me subsequendum, & coràm sententiam dicturum. Dum paro me, ecce

ab illo alius, cum alteris etiam litteris à Præfecto Geldriensi, quæ eadem fortiùs adfirmarent, & caueri monerent. nos enim certò peti. Ergo propero, colloquimur: & aderat in hoc senatulo Marchio Malaspinæ, vir militaris. Illi vterque propendere, imò vrgerè ad abeundum, & iam ante aduentum meum conuasari iusserant: ego contrà (non abnuo imprudentiam) ad manendum & resistendum. Aiebam subitum periculum non videri. si trecenti essent, magnam manum ad prædandum, nec posse fallere: vndique mox nuncios venturos. Quid autem, aiebam, si in Galliam eunt, regi illi suppetiatum, neque nos petunt? Maneamus, exploremus, rusticis emissis, qui per compendia viarum exquirere possunt & nunciare. Non sum auditus, quod gaudeo: & illi sub horam pomeridianam secundam Francimontem, in arcem se recepturi, discesserunt. Ego subsistere adhuc deliberabundus, non an irem (vndique enim de periculo iam nūcij) sed quò irem. Stabuletum peti tutius videbatur, atque ibi delitescere, quàm Francimontem: quò tota ferè aquantium turba concesserat, exemplum magis, vt solet, quàm rationem secuta. Tamen & ego mox Francimontem, quia P. Leonardus & Smithus vestri eò inclinabant: quos, vnà cum famulo meo, comites habui huius viæ. Vespere peruenimus, omnia plena aduentorum, loci nihil in hospitiiis: ipsa arx nec Nuncio adhuc patebat. Itaque, Deo bono inspirante, porrò inimus in pagum proximum, cui *Tëum* est nomen. Grandior ille, & vel opidulo similis, creber ædificiis incolisq̃ue. Placuit, & omnia ibi tuta visa: cænamus, dormimus, ad templum manè imus. atque ego peracto sacrificio, ad P. Leonardum, Quàm mox ad Nuncium? audire lubet, ecquid magis certum aut lætum. Imò prandere mihi animus Spadæ est, & tibi ac collegæ condico. gallina caput conuiuij erit. Garrimus, imus: ecce obuius ipse Nuncius (quod saluti ei fuit) cum Marchione, & famulatio pauco. Occupat, Quò vos? ego ad te Lipsi. Et cur herè in cænâ non adfuisti, securior futurus in arce? Ego ridere. & omnia hîc tutissima, inquam. vides frequentiam, & magnitudinem? non ausint huc vel alteri trecenti adspirare. Videamus, inquit, ambulemus, sacris mox operaturi. Facimus oriosè & securè, & ad templum iam dirigebamur: cùm pallens à laterali viâ rusticulus, Vestri Francimonte capiuntur. Obuertimus. quid

ais? inquit Marchio. nos iam illinc : homo ludis . Verba vix dicta, ecce

** Ἰ' πῶν ὠκυτόδων ἀμφὶ κτί'πος ἔατα βάλλει.*

ecce tuba insonat, & ipsi conspicui in tergo nostro. Eram Nuncio ad latus, sequebantur alij : diffugimus . plerique omnes cum Nuncio ad templum : ego subsequente P. Leonardo in transuersam angustam semitam, quæ ducebat ad hortos . Nam turbam sequi, non erat consilium . At ecce ea semita peruia non erat : sepes obiecta, quæ à viridario disparabat. Hic hæsimus:

** --- αὐτὰρ ἐμὲ Ζεὺς*

Εἰρύσαθ', ὅς μοι ἐπῴρσε μέος λαΐνός τε γέννα.

eripuit, inquam, me Deus, & sepe illam aliamque transcendimus, palliis, & quidquid morabatur, abiectis. Impetum euasera-
mus, nondum periculum : verebatur enim cingi & inquiri. Ita-
que ad montana, rustico vno duce, confugimus, inde ad silue-
stria, & denique Frepontem pagum, vbi nauigatio & flumen.
Nuncio, inquires, quid factum? euasit hoc modo. Templum in-
tus occluserant, ære Campano sonitum dabant ad rusticos vn-
dique excitandos. Hostis interea terrere, inuadere, quidam ex
equis descendere, & ariete portam velle diffringere. Sed Mar-
chio & famuli viriliter agere, & qui primus hostium accessit,
glande eum traicere. Id repressit ceteros, & simul incolæ atque
accolæ conuenire, & sanctimoniam templi velle tueri. Franci-
montem igitur, & mox Spadam repetunt, captiuos abducunt ad
viginti è Belgis : ipsos Eburones, Germanos, Gallos spoliant &
prædantur. Nuncius & Marchio euadunt, iumentis impositi nos
consequuntur, & gratulamur mutuam salutem. Nauigio vectos
Leodicum habet, etiam nunc trepidos à casu, & à fatigatione ad-
fectos. Deus firmabit, tu gaude & votis auxiliare mi Pater. Leo-
dici, IIII. Non. Iul. ∞. Id. XCV.

EPISTOLA XXIIII.

BALTHASARI MORETO suo S. D.

MIGRAVI his diebus, sed è cubiculo in cubiculum, & bi-
bliothecam dumtaxat transtuli : tamen rem, ita me Deus
amet, negotiosam. Omitto, disponere iterum : sed caput mole-

** Quadrupedum velocipedum sonitus quatit aures.*

** - sed me Deus ipse Eripuit, vires dedit & velocia membra.*

stia & culmen est, chartas excutere, secernere, & purgare. Dum facio, incidi in Valeriana quædam olim mihi concinnata, vt ad vos mitterem: si fortè auctorem illum recuditis, Notis scilicet meis addenda aut inserenda. Tuæ curæ erit: si tanti tamen hæc erunt. nam meliora aut grauiora prior deflorauit electio. At tu vide, & habe. Lib. I. cap. v.

*At Cæcilia Metelli, dum sororis filia adultæ ætatis virgini, more pri-
sco, nocte concubiâ, nuptialia petit, omen ipsa fecit.*

Putarem: *nuptiale petit omen, ipsa fecit.* Ipsa videlicet suâ voce o-
men fecit deditque, quod petebat. Sequētia dicunt. Lib. II. cap. I.

*Nulli enim tunc alienorum matrimoniorum subseffores oculi metue-
bantur: sed pariter & videre sanctè & aspici mutuo pudore cu-
stodiebantur.*

Obscurum, & in scriptis reperio *custodiebatur*, singulari numero. Elicio, *custode dabatur*: & allusio ad Rom. morem, quo fæminis sui custodes. Eodem libro, cap. x. de prædonibus, qui admira-
tione ducti ad Africanum visendum venerunt:

*Quod vt prædones animaduenterunt, dimissis militibus, abiectisque
armis, ianue appropinquasse.*

Itane milites cum prædonibus? non ego opinor: & scribam, *di-
missis militaribus abiectisque armis.* Libro III. cap. II.

*Unde processerit, aut quò peruenerit, statuæ ipsius titulus abundè
testatur, seruili cognomine & regiâ appellatione perplexus.*

De Seruio Tullio sermo: at nullum ei cognomen, sed nomen ipsum seruile. Scribe ergo, *seruili cum nomine.* Eodem libro, cap. II.

*Cum pro castello, cui præpositus erat, dimicaret, Cneijq. Pompeij præ-
fectus, iussu eius, summo studio & magno militum numero ad id ca-
piendum mitteretur; omnes qui propiùs accesserant, interemit.*

Fœdata hæc glossis aut insertis, quod intendenti promptum. Nam quis iste *Cn. Pompeij præfectus*? Legatum dixisset: & histo-
ria ac res abnuit, scimusque Pompeium ipsum in re præsentis
fuisse, & sategisse. Scribam: *Cneiúsque Pompeius summo studio &
magno m. n. ad id capiendum niteretur.* Pluscula deleo, etiam vocem
Præfecti: pro quâ si quis præsens volet, aut *profectus*, potest. Li-
bro v. cap. I.

*Liberalitati quas aptiores comites, quàm Humanitatem & Clemen-
tiam*

tiam dederim? quarum prima inopiâ, proxima occupatione, tertia accipiti fortunâ præstatur.

Apertius & tamen acutius esset: *quarum prima inopi, proxima occupatione.* Nam hoc dicit, Liberalitatem inopi fortunæ subuenire, Humanitatem occupatori & inuolutæ, Clementiam ambiguae & periclitanti. Eodem libro, cap. 111.

Gaudio exsultans Caietam cucurrit, & virum, omitto quod amplissimæ dignitatis, certè salutis eius auctorem, studio etiam præstantis officij priuatim sibi venerandum, iugulum præbere iussit.

De Popillio ista, & Cicerone. sed libri scripti, quos consului, pro his verbis *salutis eius auctorem*, vnicum hoc habent, *salubritatis*. Et verò damnanda illa sunt. nam etsi verè dicat *salutis auctorem* ei Ciceronem; tamen non fecit, sed postea addit, *studio præstantis officij venerandum*, hoc nempe defensionis & tutelæ sensu. Itaque legam ex libris: *certè celebritatis, studio etiam*. Cicero, inquit, fuit vir amplissimæ dignitatis, itemque celebritatis & famæ. Libro IX. cap. x.

M. Flavius Tribunus plebis ad populum de Tusculanis retulit, quod eorum consilio Veliternos Priuernatesque rebellaturos diceret.

Imò non futuram culpam, sed factam æquius punire erat, & res etiam fuit. Neque enim *rebellaturi* illi erant, sed iam fecerant: quod ex Liuij VIII. libro discas. Itaque omninò hîc scribendum, *rebellatos*. Nouitas verbi ne offendat. ita *Palatos* pro *Palantes*, & plura prisca: hoc ipsum etiam in Tertulliani v. adu. Marcionem: *Quæ gratia à non offenso? quæ pax à non rebellato?* Sunt alia, sed minora fortasse, nec nunc exscribenda. Tu valebis, mi Morete, & nos amabis. Louanij, IIII. Kal. Ianuar. ∞. ID. XCVI.

EPISTOLA XXV. *Antuerpiam.*

BALTHASARI ROBIANO, Senatori S. D.

AMICA epistola tua me affecit, vt sermones & conuersatio solent. Fateor enim candidè, exhilaresco & vegetor cùm apud vos sum, viros beniuolos, prudētes, doctrine & mei amantes. Affectum illum verum in vultu atque oculis video; quomodo non eundem repēdam, & deuinciar mutuo quodam nexu? Enimverò facio: & si vltos mortalium, vos aliquot Antuerpiæ ca-

* plures
mali.

piæ calidè & fideliter amo. O probitas, ô candor, si tales apud plures sint? aurea sæcula redeant, & viuamus in terris cælestem aliquam vitam. Sed non hæc felicitas huius sæculi, quo maximè Biantis illud verum est, * οἱ πλεῖστοι κακοί. Speramus emendationem, aut leuamentum aliquod, à nouo nostro Prorege, quem laudari variè audio, etiam ab iis qui interiùs nouerunt. Faxit Deus, vt firmâ rectâque mente sit, nec abripiant eum aut flectant praua nostra & detorta. Eligat & discernat, quibus credat, & quos audiat: caput, nisi fallor, imò & pedes, in bonâ gubernatione. Diuturnum hoc bellum ciuile labes multas aut corruptelas inuexit, & pro virtutibus pænè quædam habentur: magnitudine animi opus est ad corrigendum, sed & prudentiâ, vt sensim & sine motu. Bataui vicini nostri si sapiant, pax & boni mores ad nos redeant: bellum & vitia extra fines istos eant. Sed illi peruiaces; & de plenâ medelâ vix sperandum, quamdiu pater iste malorum Mars erit. Duremus, peiora tulimus: & aliqua tamen serenitas per nostrum hunc *Serenissimum*, spero: illucebit. Te valere cupio mi Robiane, mei amantem & memorem. Louanij, post. Kal. Feb. ∞. IO. XCVI.

EPISTOLA XXVI.

BALTHASARI MORETO suo S. D. *Antuerpiam.*

MORTEM auix tuæ, etsi matura ea fuit, & iam ipsa in metâ æui, tamen tristis audiui. Matrona fuit bonis probisque moribus, sine fūco aut pompâ, viri olim amans, domus suæ & œconomix intelligens & curans. Et satis hæc in fæminâ: plures laudes qui quærit, vitia fortasse congeret, in specie virtutum. Mulier, quæ vltra mulierem sapit, non sapit. Carmen tuum libens vidi, & lacrimas, quibus meritò ei parètaſti. Extremum officium est, sed & decorum officium est: & laude ac memoriâ bonâ prosequi defunctos, ratio & sapientia probant. Mihi ab amicis haud aliter eueniat, nec lessò aut planctu, vt ille ait, funera quisquam mihi faxit. Miscere te autem interdum actuosæ tuæ vitæ has meditationunculas aut scriptiunculas, tibi quoque & animo tuo vtile: quem numquam ita merge vndis istis rerum, vt non emergat interdum & respiret inter litterarum flores, aut poëseos pigmenta.

Sed

Sed & pascat eum interdum fortior lectio, & Sapientiæ collem illum lustret. Fac, & vale mi Morete. Louanij, vi. Kal. Sept. ∞. Id. xcvī.

EPISTOLA XXVII. *Antuerpiam.*

IANO VVOVERIO *suo* S. D.

EN, habes sodalem tuum veterem, citiùs quàm opinio tua aut nostra ferebat. Sed ita fert mare, violenta pars mundi, & cui nemo imperat, præter illum qui cunctis. Fruere igitur eo paullisper (nam nec diu aderit) & tædium hoc pelle, quod in animo tuo scribis innasci. Remedium petis. à mène? cur non potiùs à libris, ad quos te misi? Nam mihi crede VVoueri, in eâ officinâ herbæ, succi, medicamenta, quibus honesta omnis voluptas in animo excitetur; quibus & virtus, ac robur, in omnes res aduersas. Atqui hoc ipsum subinde dolet & cruciat, auulsum sic esse. Gaudeo hunc dolorem tuum; & maneat: sed tamen sic, ut quemadmodum amantes abiuncti paullulùm aut exclusi, acriùs amant, aut redeunt: sic tu quoque vel furtim fruare, & vias identidem ad nostras illas Nymphas. Vnum Senecam tamen, ad firmandum animum, vel maximè tibi ingero: ceteros, ad docendum aut delectandum. Eum nunc legebamus publicè, nescio an cum iuventutis magno fructu (quæ tamen frequens satis & alacris audit:) at cum nostro certè, qui honestis illis fortibusque monitis erigimur, & subleuamur. quod necessum est in multis aduersis aut tristibus, quæ publicè & priuatim suppeditat hoc æuum. Vale mi VVoueri, & amandus ama. Louanij, prid. Non. Mart. ∞. Id. xcviī.

EPISTOLA XXVIII.

Eodem.

HENRICO VVVENO *I^{to}* D. S.

PRO amico fecisti, quòd libellos qui me tangebant, miseris. quos legi statim: & quid dicam? parùm aut nihil me repperisse, præter voluntatem lædendi. Designant magis reum, quàm peragunt; & communiter contenti Antiquitatis inuidiam nobis obiecisse, desistunt. Mira hæc accusandi ratio, pedem non con-

ferre propius, non loca ipsa aut phrasas notare & excerpere, quas damnes. Interea cum bene abiecerunt & contempserunt totum hoc nostrum scribere; metuunt ne iuuentus imitetur, & precibus monitisque eam auocant & abducunt. Quid timent, si Veneres aut lepôres in eo nulli sint? si barbara, ut aiunt, & spurca? Sed conscientia ipsos quoque conuincit (testor eam & appello) stilum nostrum aliquid viuum, alacre, sed & eruditum habere: quod ipsi ore magis, quam corde spernant. Nouimus hoc genus. miselli, manent in suis præceptiunculis: *Hoc Exordium, hæc Narratio est: Hic Allegoria, hic Metaphora*: & præclare censent Ciceronem se interpretatos, tum & Ciceronianos esse. Quo argumento? quòd elumbia quædam, & exsanguia scribant: quòd iacentia verbis, sensibus, numeris: quòd denique sic argentia, ut refrigerare possint Germanicas suas niues. Et ô ridiculum, nec ad Ciceronem quidem seriò nos vocant: sed ad Melanchtonem suum, virum mihi, nisi à religione, haud aspernabilem; sed nec inter duces aut antesignanos ad eloquentiam ponendum. Hunc admirantur, hunc tollunt, numen cum altero suo numine habent: de quo verissimè Bonamicus in Italiâ interrogatus dixerat: *Videri eam Latinè loqui incipere, & tentare*. Reuerà ita est. isti velut in margine & finibus Latij hærent; adspiciunt elegantiam, & mirantur; intra pectus, aut linguam, non admittunt. Atqui nos obscura & intricata scribimus. Nescio, dicam liberè, mihi de me non videri: imò hoc in laudibus meis vel maximè censeo, quòd in breuitate nubes vito. Dicant & iudicent, qui Latinè modicè intelligunt: dicant, qui vel leuem gustum habet politioris litteraturæ. Quòd si ad istos occupatos aut ignauos vocamur, qui supini & oscitantes nos inspiciunt; cum supercilio, sed & fastidio, imò cum præiudicio iam legunt: quid speremus? Et faciant tamen dicantque, misceant Orationes & Carmina: en me vatem (quæso, liberum hoc potius, quam superbum sit) viuent scripta quædam Lipsij, & ad posteros venient: imò ipsa Germania, in quâ flammulas has inuidiæ excitant, ipsa Pannonia & Polonia approbabit. Nam de Gallicanis & Italis iudiciis, eâ parte securi satis sumus. Nec tamen nego, esse aliquid alibi in meis scriptis vel vetustius fortasse, vel concisius dictum: quod sic solum prolatum, in culpam possit cadere: sed idem excusari & erigi, si quo loco, argumento, vel

ad quem scriptum sit, videatur. Nempe ecce in *Criticis*, vbi ex professo litteraria & antiqua tracto: quid mali sit, vocem aut phrasim esse interdum antiquiorem? Vt in epistolâ ad virum subtilem, & doctum: cur non breuius aut eruditiùs scribam? Fecit Cicero ille, & variauit, cùm ad *Lentulum*, *Pompeium*, *Caelium*, aut *Atticum* scriptitaret. Nec affectatio ea in nobis est. ah quàm errant! eodem calami tenore & impetu, illa mollia aut vulgata, & hæc strictiora aut meliora scribimus: quod sciunt, qui à manu mihi fuerunt. Sed caput tamen criminationis viuit, in- quies, nec inciditur, *Tullianum te non esse*. De isto aliàs, & fortasse publicè: atque vtinam, Tullio ipso iudice, certare hanc littem possim! Sed hoc tibi modò dicam, quod ipse attigisti. istæ iaculationes, isti lapides, in nos pluunt ab vnâ hac causâ, quòd fortiter & feliciter deseruimus illam causam. In quâ tamen corpore potiùs, quàm animo fuimus: quod nouit ille, qui hunc & recessus eius intuetur. Non expedit Lipsium in admiratione esse, qui tacitus & exemplo partes eas damnat: tacitus? imò iam- nuper apertâ professione & scriptis. Hoc mordet, hoc pungit, hoc voces excitat languentes & fractas; & quæ in medio spatio deficiant, priusquàm me tangant. Habes de libellis breuiter: quibus analiter etiam respondeam, meæ deliberationi relinquo. etsi nunc non videbantur tanti. Vale, & saluta optimos viros amicos nostros, *Prunium*, *Robianum*, *Scotium*, *Ortelium*, *Bochium*. nam *Malinaum* scimus, & gaudemus, Bruxellæ à publicis iam consiliis esse. Louanij, III. Idus. Februarias. ∞. IC. XCVII.

EPISTOLA XXIX.

Eodem.

CORNELIO KILIANO S. D.

ETYMOLOGICON tuum nuper vidimus affectum, & speramus nunc confectum. Industriæ testimonium dare possumus, vtinam & præmium labori! Vtili labori, fatendum est: & qui in publicum plus conferet, quàm multorum speciosi, ad- dam & famosi libri. Sed æuum nèpe nosti, certè debes in eo iam vetus, & inclinare aut ruinam spectare quidquid hoc est litterarum. Eas tantùm? probitas & virtus abeunt, ac bella ista & mixti exteri Belgicam, vt sic dicam, è Belgicâ tollunt.

Hoc fonte derivata clades

In patriam populosque fluxit.

Sed quid ista? hoc volebam, testimonium tibi reddere, & gratiam spondere, si non isto, meliore & post-futuro ævo. Testimonium quidem subscripsi: si non ipsum, animus placebit tui volens. Vale mi Kiliane. Louanij, Kal. Mart. ∞. 15. XCVII.

IN CORNELII KILIANI

ERVDITI VIRI

Etymologicon.

QVISQVIS Belgica amare, Belga, verba,
Audes; hunc quoque amare KILIANVM
Aude. qui egregio suo labore
Sermonem tibi patrium propinat,
Iam purum nitidumque. qui fuisset
Aut avi, aut proavi tui, mei que.
Non hic Galle tuas, tuas fberere,
Tuas Itale nunc reposce voces:
Nostra hæc fabula, scena tota nostra est.
Ite exotica verba: KILIANVS
Dat pura & puta Belgica. & quid vltra?
Et pura & puta dat simul Latina.
Duplex gloria. gratia esto duplex:
Et Belga hunc amet, atque amet Latinus.

I. LIPSIUS *exed. Mart.*

EPISTOLA XXX.

Bruxellam.

OTHONI HARTIO I^{ro} S. D.

LITTERARVM exemplar, quas Rex meâ gratiâ ad Præregem scripsit, ad te mitto, ut videas breue & serium de me testimonium: sed præter iudicium, ut opinor, nihil ad me accedet. Quod factum est, pro rato erit: & reuerâ vltra nihil specto, nec vota mea longius mitto. *Quisquis de accipiendo cogitat, ait Seneca,*
oblitus

oblitus est accepti. Non sic ego. & scio alioqui quantum naturæ satis sit, & hoc me rura mea Iſcana ante biduum docuerunt, quæ inſpexi. O ſi viuere illuc in ſecuritate & tranquillo otio liceat! apud te non nego, adſpiro. Et proſectò, vt res publicæ grandibus paſſibus nunc eunt, breui mutatio aliqua inſignis ſperanda in Regis & noſtrum bonum. In Caletibus res magna geſta eſt. quid in progreſſu ab eo ſperes, qui ſic incipit! quæ opera erunt, cum hæc rudimenta? Equidem quin Rex de mari & claſſe cogitet, non dubito: atque vnica ea via eſt mittendi in compendium belli. Sed ad me. DE MACHINIS libri quinque finem mox ſpectant: cui dedicabimus? ALBERTO opportunè in nouâ hac victoriâ, & expugnatione per Machinas: ſed ſiſtit hoc vnum, quòd Principi Electori Colonienſi ante annum hoc ferè addixi, aut certè ſpem feci. Ipſe liber ita compoſitus, quaſi ad illum velit ire: & Leodicenſes amicos, interlocutores feci. Itaque non muto, & noſtro aliud aliàs erit. Louanij, vii. Kal. Maijas. ∞. Io. xcvi.

EPISTOLA XXXI.

Leodicum.

IACOBO CARONDELETO V. R. & N.

SIGNVM mihi non fallax affectus tui eſt iterata hæc ſcriptio, ſimputanda mihi, non excuſanda. Nihil gratius. Libros meos Mechanicos breui habebitis, ſed nolim res maximas exſpectari, nec id argumentum tulit. Proſectò allidimus ingenia ad arenas quaſdam aut vada ſcriptionum, vt ſic dicam, & in alio argumēto faciliùs & feliciùs plenis velis ferremur. Sed id factum eſt ſicut & de inſcriptione, cui Præfationem & alloquiũ haud ieiuunum aut indecorũ fortasſè ſubiunximus. Ipſos libros per te tradi, mihi in voto ſit: ſed videndum, an non per Billéum præſtet, Principi, vt ſcis, intimum; & mihi, vt ſenſi, amicum. Eius quoque ratio habita in ipſis libris, & facio interuenientem & loquentem. Quod tu ſuadebis, id fiet. De N. N. libro nouello, nondum hîc vidimus: & notet ibi me an alium, neſcio; ſed hoc ſcio, quòd ſi me, non curantem aut attendentem. Iamdiu morbum hunc aut teneritudinem animi depoſuimus, ad ſingula iudicia concuti aut moueri. Scriptioꝝ genus quod haſtenus ferè inſtitimus, * *φιλολόγων καὶ φιλάρχαιον*, tale eſt, vt vniuerſè probari poſſit; in par-

* *litterariũ
& anti-
quarium.*

tibus, semper aliquid desiderari aut notari. Nosti illud Homericum:

*-non da-
tur uni
Omnibus
in rebus
gnarum
doctumq;
cluere.

Εν πάντεσσι ἔργοισι δαήμονα πάντα γινέσθαι.

Certè in istis, quæ ab antiquitate petuntur, quæ coniecturis, opinionationibus, variâ lectione & testimoniis constant, siquid minùs alibi certum est, & aliâ aliquâ lectiunculâ infirmatur; non mouemur, non miramur: fecimus ipsi aliis, ab aliis nobis fiet. Quod ad publica, iam quies est & tacitæ cum Gallo velut induciæ. De apertis sermo etiam erat; sed vix puto Regem nostrum id facturum sine rei pretio, cum pressum premi, ei maximè conducatur. Habet sanè hoc noster Philippus & Crassorum omnium Crassus, ut ducere bella possit, perénibus ærarij fontibus, quos alij requirunt. De Massiliâ obsessâ aut obsidendâ, hîc sermo fuit & litteræ; nec abnuam ego, quia valdè firmandis rebus in Italiâ & toto illo mari sit vrbis eius possessio: sed an ex facili paranda? Porro audiemus. Turcica læta satis, excipio de Clissâ. Sed quid aliud expectandum, in Vscochorum, id est prædonum incerto imperio? Si rex aliquis aut Princeps insedisset, firmiùs, credo, munuisset & tenuisset. Ego & alij, qui res paullò priores Turcarum legerint, mirari debent hanc illorum nunc vel ignauiam vel impotentiam. Sed ignauiam potius, & à fato veterum: quia magna imperia limites suos habent, quò cum venerunt, sistunt, retroeunt, ruunt. Vir Reu^{de} & Nobil^{me} salue. Louanij, II. Idus Iulias. ∞. IO. XCVI.

EPISTOLA XXII.

N. N. S. D.

DOLVI seriò, quòd non licuerit mihi nuper respondere, cum id parantem facere, subito exteri interpellarent ac distingerent; atque ij, quibus honestè me negare aut subtrahere non possem. Nosti hac in re sortem meam, & talibus saluatoribus tempus & me sæpè dandum esse. Sed magis dolui, quia res tua seria erat, in quâ consulebar. Audi nunc igitur, ex animo & affectu. Proponis duas vias vitæ, à parète tui amantissimo ostensas: quarû altera, ad quietum & salutare genus ducit, Ordinem Ecclesiasticum; altera, ad commune & ciuile, & ad sæculi dignitatem. Equidem

Equidem difficulter aliquis tibi dixerit, vtra ineunda sit, præter ipsum te. Si enim ad matrimonium adspiras, & videris sine con-
 sorte non posse viuere: prius illud omittendum est, & cum bo-
 no Deo alterum hoc amplectendum. Sed tamen quia nescio de-
 cretum hoc tibi esse (imò puto non decretum) si omnis delibe-
 ratio in integro est; debeo liberè & ingenuè priorem illam vi-
 tam, id est sacram, anteferre. Omnis ratio calculos huc confert.
 Naturam tuam si inspicias, quieta & non ambitiosa est; si studia
 hætenus vsurpata, eò ducunt; si vota parentum, eò; sed quod ca-
 put est, in mundo isto tranquillitas, in futuro salus, eò vocant.
 Non, quin etiam secunda illa via illuc ducere possit (non nego,
 nec sic infanio:) sed quia plures in eâ remoræ, salebræ, turbæ, pe-
 ricula; & nobis, qui experti sumus, atque experimur, hoc crede.
 Omnis modò difficultas initio est, & lucta aliqua cum calore
 isto iuuenili: qui cum deferbuit; Deus bone, quàm non facilia
 solùm omnia, sed iucunda? Si externa etiam consideras, hæc vi-
 ta opes habet, dignitates habet, imò supra illam in sæculo: si quis
 tamen ea quærat, & me auctore non quæres. Si adiiciantur, esto:
 finis ille non sit, sed Deo placere, & te in tranquillo ac tuto collo-
 care, inter istos mûdi fluctus. Habes breuiter sententiam meam:
 quæ tamen alterum ita laudat, vt alterum nec damnet. & vt ini-
 tio dixi, tecum seriò disputa & te examina, non solùm quid ve-
 lis, sed quid possis. Si distinctiùs ad me scribes, respondebo etiam
 distinctiùs, & te amantem mei (hoc enim scio) & amabo & cu-
 rabo. Louanij, xvi. Kal. April. ∞. Id. xcviij.

EPISTOLA XXXIII.

Leodicum.

P. ORANO suo S. D.

EN tibi libros POLIORCETICON, in quibus fabellas no-
 stras videbis, nec miraberis, gnarus scilicet & inoris & li-
 centiæ, quam Dialogi habent. Mentiri illi non solùm licet, sed
 oportet, si ferium aliquid & extra vulgus sumus dicturi. Imita-
 tionem veritatis Dialogi habent, non tamen ipsam. Certus por-
 rò amoris tui, laudes non quæro: mallem iudicia, siue tua, siue a-
 lienæ. Nos enim qui docemus, discere etiam possumus: atq; ego
 eo ingenio sum, vt seriò velim. Sed & tota hæc res intricata est:

moni-

quid de Louanio, aut longiùs, garritis & speratis? Sed

O nauis referent in mare te noui

Fluctus. ô quid agis? fortiter occupa

Portum.

Quem portum? quietis & pacis, si me auditis. Sed ridetis. tu quoque fortassè, qui fieri non potest, quin fiduciæ aliquid trahas, inter tam fidentes. Quid tamen clavicula illa in Iberiâ? nihil vos commouet? — *cras foliis nemus.*

Sed desino iocari: & reuerâ hæc publica, vix, nisi vt ludi, me tangunt. De priuatis, benè est; si corpusculo & valetudini meliùs paullò esset. Sed sic quoque benè, quia ferre iam non ratione solum, sed assuetudine possum. Te ex animo valere opto mi Sandeline, & interdum per litterulas nos affari. Scripsi postridie eius diei

Quo fracta virtus, et minaces

Turpe solum tetigere mento.

Louanij. ∞. ID. XCVII.

EPISTOLA XXXV.

Antuerpiam.

HENRICO HALMALIO V. N. S. D.

OCCASIONEM scriptioni tuæ *Scarebergerum* dedisse, id gaudeo; & hoc magis iuuenem amo, quòd amicitiam inter nos palàm, & quasi fœdere inito, conciliauit. Enimuerò liberè hoc dicam, sunt in vrbe vestrà plures quos æstimo & amo: ad eos te aggregari, quem etsi non consuetudine, tamen famâ meliore notum habui, fuit mihi votum. Atque in eo te mecum consensisse, & ex lucubratiunculis nostris affectum aliquem in me hausisse, & credo, & lætor: atque vt perseueremus in mutuo hoc iam amore, te rogo. Quod ad *Scarebergerum* sanè tuum attinet (quidni tuum, cui auunculus & tutor, & velut patris iam loco es?) quod ad illum, inquam, is hætenus se mihi probat modestiâ, & discendi cupidine: & spero aut confido potiùs, parem eum opinioni vestræ futurum. In quo opera mea, aut directio, non deerit: quæ eò prolixius adhibebo, quia te quoque hac ratione deuinctum iri scribis. quod ex animo cupio, & studia atque officia mea (si qua facultas aut occasio erit) fideliter tibi probare. Vale Vir N. & Cl. VI. Kal. Iunias. ∞. ID. XCVII.

EPISTOLA XXXVI.

Eodem.

FRANCISCO HOVIO suo S. D.

DE horto nostro cogitare te, reipsâ ostendis; & id gratum animo meo accidit, quem scis in vnicâ illâ delectatiunculâ refici & laxari. Nam publicè alioqui, aut priuatim, quid solatij est? turbæ è turbis, vexatiunculæ, lites, & quæ solent in rebus humanis. Nuper & hostis vicinus nos terruit, & armati scilicet in moenibus steterimus: quid censes? si Demetrius Poliorcetes ille venisset, Rhodios suos inuenisset. O bone Deus, quàm tuas vires & tutelam video, cùm nostram inopiam aut imbelliam considero! quæ nusquam clariùs appâret, quàm cùm in vnum cogimur, pauci, debiles, inermes. Tamen spiramus altùm, & loquimur: & hæc fiducia quoque an non à Deo est? Sed audi tamen, cautelam etiam adhibere incipimus, & de oppido muniendo seriò deliberatur. Deliberatur? imò disceptatur. nam controuersia est, & Senatus vrbanus exteriorem murum firmari vult; noster Academicus interiorem, & portas ac repagula ei addi. Hæc nunc agitantur, quæ scribo ne nihil scribam: tu mihi, pro hisce nouis rebus nostratibus, sedulò Italicas submitte, quas iuuat legere, etsi sæpè vanas. Vale. Louanij, vi. Kal. Iun. ∞. Id. XCVII.

EPISTOLA XXXVII.

Eodem.

ANDREAE SCHOTTO Soc. Iesu S. D.

AN fileam in tuo reditu? ipsum quidem te exspecto, & cum poëtâ, breui

Iucundum os oculosque suauis labor:

sed tamen & epistolam hanc præmittere ad te debui, animi gaudiique mei indicem, & reditum tibi ab interuallo in patriam gratulantem. Benè & feliciter veneris mi Schotte, feliciter agas, diu agas. Ecquando ad nos? Longi dies & horæ huic voto, quod festinat, & amplecti amat pænè veterrimum amicorum. Non plura, si redamas veni. Louanij, iiii. Kal. Iulias. ∞. Id. XCVII.

EPISTOLA XXXVIII.

FRANCISCO AERSSENIO S. D.

NON tu libentior aut frequentior ad me scriberes mi Aerf-
 feni, quàm ego responderem, si assiduæ meæ aut occu-
 patiunculæ, aut interpellationes, paterentur me quod vellem
 posse. O hominem amicum quieti, & ab eâ semper alienum!
 Malo fidere natum me dicerem (eâ quidem parte) si aut pietas
 aut sapientia paterentur diuinis refragari. Illa sic me voluerunt
 esse, vivere & lucere aliis: fiat, & ipsa inquieta sidera mihi erunt
 in exemplum. Breuiter & semel hoc excuso, vt si interdum si-
 leam, causam prænoueris, & fugias aliud suspicari. In libris op-
 timis te versari, & occultè ac paullatim illo rore imbui, gratum
 mihi est, tibi vtile in omne æuum & iucundum. Non sunt alia
 gymnasia ad virtutem & prudentiam, præ istis: exercere, & in
 omnem fortunam te firma, ad omnem conditionem & statum
 te forma. Historia, Philosophia, Geographia, omne hoc genus
 te habeat: sed vt fructuosè, semper cum pugillaribus & stilo. Ex-
 cerpenda inquam sunt, & in locos quoque dirigenda, Plinij il-
 lius exemplo: de quo alter Plinius, *Nihil vñquam legit, quod non
 exciperet.* Initio tædium hoc aliquod habet, postea voluptatem,
 cùm crescunt opes, & miraris ipse tuas menses. De SENECA quod
 ais, obscura & dubia tibi quædam esse: non ambigo. sed & hæc
 ab illis Excerptis paullatim peruades; & ego aut alius (quod
 optas) publicè fortasse iuuabimus. certè ego, si ex voto meo vi-
 uo aut scribo. Sed aliena ambitio aut imperium aliò nos trahit
 sæpè: ferendum est, & hoc quoque sciendum à Deo esse. Dat me-
 tas ingeniis, quò & quatenus currant: & idem in famâ. Vale mi
 Aerffeni, cum parente mihi peramico. Louanij, III. Id. xbres.
 ∞. IO. XCVII.

EPISTOLA XXXIX.

Ariam.

HIERONYMO DE FRANCIA, Præposito Ariensi S. D.

PERGRATVM mihi fuit epistolam à te videre, & in eâ affe-
 ctum ac memoriam mei: quæ vtraque à nobis tibi reddi,
 certò te velim scire. Ita vixisti apud nos, eo studio pietatis, cultu

modestiae & industriae, ut Schola nostra in te habuerit & ornamentum & exemplum. Votum meum sit, tales è iuventute & optimatibus ad nos venire, tales abire. Esse te nunc in quiete tua & firmo domicilio, quò Deus & dignitas tua vocarunt, equidè gaudeo: & spero stabilem ac firmam eam sedè tibi futuram, nisi tamen idem Deus & virtus tua ad alia & maiora te vocant. Interea in sacro illo otio, non ambigo quin studiis & optimorum librorum tractatione sæpè te delectes. quod hortor ut facias, & monita ex iis haurias ad prudentiam & virtutem. Enimverò & in meis libris esse te significas: qui utinam eodem conducant ac iuvent! Conati sumus certè, & hunc finem scriptionis mihi fuisse, atque etiam esse, Deum testor. Abite litteræ, & tot labores, si nomen aut fama tantum, id est nugæ & vanitas, ex iis quærantur. Conamur idem in docendo, ut scis: & vocem ac præcepta dirigimus ad animos formandos & firmandos. Hæc de nobis: de republicâ, miror in litteris tuis nihil esse. sed hoc fortasse ideò, quòd nihil nunciare haberes, quod delectaret. Sumus tamen in magnâ spe, ob magnanimum hoc decretum Regis, & donationem nescio an sæculis ullis auditam. O magne Deus, dirige hæc consilia ad Belgicæ, vel ad Europe potius, tranquillitatem & salutem. Cum Galliâ si pax aliqua aut induciæ sint, nauigemus in portu: nec diffido, ob statum Galliæ afflictum, turbidum, & quietis egentem. Vale Reu^{de} & Nobilis Domine, & nos tuos ama. Louanij, x. Kal. Ianuar. ∞. MD. XCVIII.

EPISTOLA XL.

Antuerpianæ.

FRANCISCO SVVEERTIO S. D.

GRATVM mihi de nuptiis tuis intellegere, atque inter hæc omnia tristitia pænè lætum. Ætas tua iam eò vocabat mi Svveerti, nec longè ab Hesiodi tricennali illâ annorum lineâ es, quam ipse ad coniugij cursum aperit & demittit. Sed & pater eò, & res etiam tuæ ducebant: quas facilius feliciusque tractabis, adiunctâ vitæ & curarum illâ consorte. Quid naturam dicam? ipsa vel imprimis incitabat: & nec vocata illa (vnde ei nomen) Venus ad nos venit,

Omni bus incutiens blandum per pectora amorem.

Itaque

Itaque Deus statim facto homini consortium hoc addidit : suave, honestum, utile, si quis decorè & sapienter habet. Ut possis mi Syveerti, non cunctabor diffundere me in pauca præcepta, & quasi viam hanc tibi præire, ipse in eâ iam vetus. Primum, in meo iudicio & sensu, vnum est, ut Concordia sit in matrimonio: nec corporum solùm illa iunctio, sed magis animorum. Sicut in fidibus concentu nihil suavius, offendimur dissensu : tale istic. & temperies illa atque harmonia, ut sic dicam, matrimonij delectat, neque ipsos tantùm, sed amicos, inò & alienos. Ut autem ea sit, Amore in primis opus est : & ut ab ipsâ habeas, tuum affer. Vetus illud est, venenum & philtrum efficacissimum amoris esse, amare. Aristippus olim, cùm aliquis de Laide obiecisset, *Ab eâ non diligi. Parum est, inquit. nam nec vinum me aut pisces, quibus tamen fruor.* Ineptè. voluptatem ille solam, & corporis illi fructum quærebat, de animi inclinatione securus. Aliter verò in coniugio. & affectu, ut dixi, quærendus emerendusque ille affectus est: atque etiam comitate quâdam morum & sermonum. Antiqui Mercurium cum Venere in eodem templo soliti dedicare: quid nisi significantes, sermonem & blanditiam conciliatricem amoris esse? & debere igitur adiungi. Fac pro tuâ parte, sed cum mixtâ quâdam & virili gravitate: à quâ lascivi & iuueniles illi ioci vel fabellæ absint. Faciat & illa. ac scitè Solon olim novæ nuptæ præceperat, gustato Cydonio malo, sponso accumbere: non tam leuem breuemque illam oris fragrantiam spectans, quàm hanc assiduam blandi aut suaviloquentiam, quâ maritum caperet ac teneret. Sed alterum etiam huic Concordiæ præceptum, pati quædam, & conuiuere, aut nec videre. Fallitur enim, qui in primo isto contubernio omnia ad votum animumque facta expectat, aut exigit: fallitur, & aspera quædam aut certè acerba interuenient, ut sunt animi & turbidi isti affectus humani. Sed ferenda, ut dixi: & ut vuam acerbam non statim abscindas aut reiicias, sed patienter expectes,

— *dum tibi lividos*

Distinguat Autumnus racemos

Purpureo varius colore:

ita hîc faxis, & dictum factumve aliquod immitius, iuuenilius, superbius, dissimula, nec auge interpretatione vel attolle. Inò

contrà potius, mitiga & hoc & ipsam. Sicut equorum domitores, ferocientes eos non flagellis exasperant, sed poppyfinis blandè tractant & demulcent: sic in fæminis. & præsertim sub initia, crudo adhuc, vt sic dicam, illo connubiali iugo. Blandire igitur, submitte: mox ipsa vtrumque, & imperio tuo firmo in volentem & submittentem vtère. Diomedes ab Homero scribitur nec Veneri pepercisse, in bello: tales mariti quidam læui, imò leues & ignei, qui & vxores suas. ah turpe dictu est, & filebo. Tu cauebis. & scies non mancipium tibi illam, sed coniugem, id est alterum te esse. Et sanè imperium mariti in istam: sed quale? vt patris in filiam: aut vt meliùs dicam, vt animi in corpus hoc nostrum esse debet. Ecce hæret vtraque ista pars; ille regit, sed & curat; ad honesta ducit & vocat, sed nec lædit aut deserit re-nuentem. Suadet magis, quàm cogit. Sicut Dictator cùm Romæ creatus, ceteri magistratus abdicabant, solo illius imperio: sic maritum vxor cùm accepit, illi vni paret & aspicit, non vtrà iam in parentum manu vel amicorum. Sed nempe ciuibus imperabat, & ipse ciuis; nec nisi solo illo titulo super ipsos. Ergo & asperitas & superbia à coniugio absint. & sicut prisci illi cùm Iunoni Iugē faciebant, fel ex hostiâ reuulsum abiiciebant: sic bilis, iracundia, iurgia spernantur à sacro hoc coniugali. Sed tertium etiam ad Concordiam, est Castitas. Non placet illud, etsi ab Imperatore dictum: *Patere me per alias exercere cupiditates meas. nam Vxor nomen est dignitatis, non voluptatis.* Improbè, quamquam argutè. & contrà ego obduxerim: *Vxor vtriusque nomen est, & dignitatis & voluptatis.* Quomodo amor viuet aut aletur, vbi semen eius, vt ita dicam, in alieno solo sic abiicis & spargis? Caue, abstine, & in hac vnâ, quam Deus & lex dedit, deditus tu esto. Romani Aquam & Ignem coniugiis sollenniter præferebant: quod præter alia, huc quoque ego traxerim. quasi Ignis ille maritus esse debeat, & honesto calore atque amore fouere & tepefacere suam Aquam. Tepefacere, inquam. nam vt nimis illa caleat, non ex mariti, aut eius usu. Verus hoc Comicum legi, sed egregium:

— *quæ mulier suum virum
Volet sibi obsequentem esse atque diutinum,
Modicè atque parcè eius seruiat cupidines.*

O, inquam, egregium & occulti vsus ! quod tua atque aliæ utinam sciant ! Sciant, & faciant, & Lacænam illam imitentur: quæ cum nupta iam interrogaretur, *Ecquid maritum complexa esset?* *Bona verba*, inquit: *non ego illum, sed ipse me.* Sic oportet. & tu quoque cum facis, cum blandâ quâdam seueritate, sed & cautione fiat. Numquam in publico nugari, aut iocari, minùs tangere aut os libare. M. Cato Censor quemdam Senatu mouit, & causam subscripsit, *Quòd uxorem coram filiâ núbili osculatus esset*: benè, & pro sapienti illo Catone. Neque enim pudor solùm in te atque illâ per hæc talia, sed paullatim & castitas perit: quæ sedem & basim in pudore habet. Maritalis illa conuersatio non sanè aloën aut absynthium, sed tamen vinum referat: quod gratâ quâdam austeritate nos capit. Dixi de Concordiâ, id est omnia. nam mihi crede, vbi ea est, felicitas illa coniugij adest: quam tibi tuæque voueo mi Svveerti: & in hoc initio temperatum & firmum quemdam, vt in materie, non vt in stramine, ignem. Iste perit, ille viuit: vt autem mox ex vobis alij, in ætate etiam coniuges, Deum precor. Louanij, vi. Idus Mart. ∞. IC. XCVIII.

EPISTOLA XLI. *Antuerpiam.*

ABRAH. ORTELIO S. D.

ARGONAVTICA tua, scitè facta, accepi donum à te mi Orteli, & video nec in languore te languere aut cessare. Nam tristis sanè hoc audiui, valetudinem tibi ab aliquot septimanis parùm ex nostro & publico voto esse. Sed recuperabis illam veterem spero, tum tuâ industriâ & continentiâ, tum & benigni Veris auxilio, quod genitali suâ aurâ iam adspirat. Alioqui homines sumus, id est non diu sumus: & cum vel ad extremum vitæ terminum venimus, quàm breue id est? Vbi meæ vitæ anni, quos decurri? vt flumen transierunt. Quid præter memoriam ex iis habeo, & si quod opus animo aut ingenio peregi? Sola hæc restant, & tu, mi Orteli, ab eâ parte esto immortalis. O quàm me delectet, hæc & talia vel cum amico aliquo sapiente & bono, vel in Iscanâ meâ villulâ solum meditari? si tamen Deus & tempus hoc darent, quod videtur ire (vt opinio multorum est) ad aliquam quietem. Sed equidem de plenâ eâ diffido, etsi cum Gallo fortasse

fortasse tranfigemus. Vale, aut reualeſce mi Orteli: ex animo precor. Louanj, IIII. Non. Mart. ∞. IO. XCVIII.

EPISTOLA XLII.

CAROLO CLVSIO S. D.

PERGRATA mihi epiſtola, quæ de meliore valetudine tuâ nunciabat mi Cluſi. O longum ita ſit, & in hac ætate vel ſerpētis inſtar (ſi vera eſt fides) iuuenefce. Me hæc hiems, & meabilis ſemper tunc acrior, adfatim exercuerunt: tamen adſurgo, & vires ac ſpiritus recipio pauxillatim. Magis vtrumque, ſi beata illa Pax adueniat, quæ è nubibus caput paullum exſerit & ſe oſtentat. Si monſtra non impediunt, fruemur: & ego te fortasse ac veteribus amicis, quos loca ea habent. O Deus, da pondus huic voto. Quod quæris de Giſelini mei natali aut mortuali die, ſcito certum me non ſcire. neque hîc copia eſt quærendi. Noui ab annis triginta virum, & credo fuiſſe quinquennio aut ſexennio me maiorem: obiit autem, vt mea memoria eſt, ante annos circiter ſeptem: id eſt circa quinquageſimum ætatis. Haſtenus poſſum dicere, & te mi Cluſi opto validè valere. Louanij, VIII. Kal. Mart. ∞. IO. XCVIII.

EPISTOLA XLIII.

*Antuerpiam.*GODEFRIDO VEREYCKIO *Doct. Medico* S. D.

GRATIAM tibi debeo, V. Cl^{me} atque etiam habeo (ore quidem & animo) pro iſtâ beniuolentiâ mei, imò & curâ. Vltrò de morbo meo ſcribis, & remedia ſuggeris: non amanter hæc ſolùm, ſed prudenter. Atque animus fanè eſt experiri & vti: etſi neſcio quid longiùs iuiſſe morbus meus videtur, & ne apud te diſſimulem, ad tabem vel marcorem inclinare. Cuius cauſſa tamen non à Pulmonibus, fortasse nec Hepate, ſed ab inferiorum viſcerum & Meſenterij caloribus, quos ingentes & crebros ſenſi. Itaq; frigerantibus adſiduè vti mihi opus: & ſcis cum quâ ſtomachi noxâ. Quid faciam? quod Deus volet, & fatum meum libens excipiam: & te Vir Cl^{me} deinceps amabo, mei ſic amantem. Vale. Louanij, inter varias nunc appellationes: & ſcis Encæniam noſtra eſſe. VII. Idus Septembr. ∞. IO. XCVIII.

EPISTOLA XLIV.

Antuerpiam.

HENRICO SCHOTTIO I^{to} & Syndico
urbis Antuerpiensis.

CREBRI nobis sermones, atque etiam ioci, de linguâ nostrâ & Becano: qui, ut scis, non antiquam & elegantem solum sed primogeniam facit, & ceteras ex eâ velut matrice educit. Nostri atque exteri erecti,

— *stupuere omnes tent anima tanta*

Conatusque novos:

multi & risere. Quid ego? virum amaui, & ingenium acre, facile, felix etiam miratus sum: felix, si in aliam rem & materiem vertisset. Nam ista quem fructum, inò quam fidem habet? Nostram esse antiquissimam, factam mysteriis & arcanis Sapientiæ: cui persuademus? De antiquitate, vereor ut sacræ ipsæ litteræ & prisca patres annuant, qui Hebræam præponunt: & ratio certè aut argumenta non eò ducent. Nónne hîc in frigido axe primi hominum? nos soli (ô celi beneficium!) intemeratam linguam & sine mixtione seruauimus? nos ad alios, coloniis credo missis, propagauimus? Risum, vix oppositionem, merentur: & mentem qui per volumina temporum, per vasta hæc terrarum mittet: inueniet à primâ illâ confusione linguarum, Sacris libris expressâ, infinitum easdem mutasse, variasse, multiplicasse: ut gentes hominum confusæ mixtæque inter se fuerunt, & iterum propagatæ. Nostri orbem lustra. vbi vetus Latij lingua, quæ sub Latino rege aut Carmentâ fuit? vbi quæ sub regibus Romanis, quæ sub Decemuiris? vbi ipsa, quæ sub Principibus, nisi in libris? Idem in Galliâ, in Hispaniâ, in Britanniâ: pereunt illæ, aliæ succedunt, & ut nos mortales, sic ista è nobis. Vna illa noua Gallica, id est è Romanâ traducta, quam à trecentis annis, aut circâ, mutauit? & post trecentos magis faciet, nec posteris fortasse agnoscent. Leuissimis causis hæc eueniunt. gentium nouo aduentu aut coloniâ, imperio nouo, pulsione, immigratione: & quas alias ex historiis & obseruatione est haurire. Quòd si in Nouum etiâ orbem imus: eadem. Peruanum ibi regnum vastum, cum Ingis (ita Reges suos dicebant) paruit, linguam communem ab iis

*homines
diversilina-
gues.

per septingenta & plura milliarium spatia accepit: & singulæ tamen valles (centenæ sunt) suam quæque habuit propriam, & diversam à vicinâ. Non credis nunc Hispanos & externos qui immigrant, multa è suâ inferre? certum est: & fit tam multiplex divisio, ut Homerus, ille fons arcanæ sapientiæ, non alio epitheto aptius censuerit nos appellandos, quàm *μέροπας ἀνθρώπους. Hæc cum ita usus & observatio ubique doceat: quâ prærogatiuâ nostra lingua ab ipso Adamo usque perennarit?

—— credat Iudæus apella, Non ego:

ait ille. Et quæ credam, cum exempla aut testimonia habeam insigniter mutatae eius ab annis sexcentis, aut circa? Censebo mille ac mille annis supra constitisse, cum in breui notoque spatio variè videam vacillasse? Appello ad libros maiorum ævo scriptos: multa vocabula desita, multa obscura, nec nisi coniecturis indaganda. Et vis in pauculis videri discrimen? Nithardi, nepotis Karoli Magni, Historia beneficio Pythœi exstat, de dissensionibus filiorum Ludouici Pij. Ibi iuramentum est, quo concordiam inter se sanciunt Ludouicus & Carolus: Ludouicus quidem Romanâ linguâ (id est corruptâ hac Gallicâ) sic peroravit:

*Pro dō amur, & pro Xpian poblo, & nro cōmun saluament, dist
di en avant in quant d's sauir & prodir me dunat si saluara i eo cist
meon fradre Karlo & in adiudha & in cadhuna cosa si cum om p
dreit son frada saluar dist ino quid il mi altre si fazet & ablu dher
nul plaid nunquam prindrai qui meon vol eiss meon fradre Karlo in
damno sit.*

Quis hæc ceperit, nisi commodum interpretatio adiuncta in veteri Germanicâ linguâ? Sic enim idem Nithardus: *Quod cum Ludovicus expleisset, Karolus Teudiscâ linguâ sic hæc eadem verba testatus est:*

*In godes minna induites Xpanes folches ind vnser bedhere gealtnisi
von tesemo dage frammordesso Fram so mir got gevviz ei indi madh
furgibit so hald ihtis an minam bruber scal inthi utha zermig sofo
madne*

*madno indunit latherem in nothein mit hing nege gango theminam
vvillon imo ce scadhen vverhen.*

Sed nec ea ipsa intellegenda, nisi composita inter se dent lucem,
& interpretatione item nostrâ addamus. Vide Psalterium vetus
apud insignem & optimarû artium virum, Arnoldum V Vach-
tendonckium, circa eadem illa tempora scriptum: Latinum qui-
dem, sed inter lineas, ad singula verba, Germanicâ interpreta-
tione superscriptâ. Delectauit, lêgi, & studiosè elêgi, quæ abire
ab hodiernâ linguâ videbantur. Pauca velut in gustum dabo,
rariora magis aut subducta: & primò

NOMINA.

Abalgi, Ira. vide *Balgon*.
Abirthou, Postea.
Arusie, Curis. vt Galli *Ruses*.
Adro, Diluculo.
After, Secundum.
Afterallo, Vsquequaque.
Ahtiuga, Numerum.
Aleudi, Insulæ.
Aleiuon, Reliquiæ.
Ambachtman, Ministri: quod
Cæsar & estus, *Clientem*
Gallis significare notant.
Anagen, Principium: &
Anagenni, Initio.
Aubardon, Ascia.
Anfreson, Interitus.
Ando, Zelus. vide *Andoda* verbû.
Anliton, Vultus.
Anlucce, Facie. vide *Anluccon*
verbum.
Antomi, Frænum: nunc *Toom*.
Anst, Gratia: alibi, *Enst*.
Angust, Angustia.
Anuarnunst, Intellectu.

At, Escas. vide *Atoda* verbum.
Asca, Cinis.

Andran, vel *Andarn*, In vanû:
nónne Italarum est *Jndarno*?
Asgetali, Obliuioni.
Ana, Extra vel Præter.
Arug, Peruersa: nos *Arg*.
Amunendeliken, Intolerabilem.

VERBA.

Afterthunfun, Detrahebant.
Astrithunfundi, Detrahentes.
Ahtidon, Persecuti sunt.
Albuti, Illumina.
Anastandunt, Insurgunt.
Anastandandan, Insurgentibus.
Anariepon, Irruerunt.
Andredit, Timet.
Andredandi, Timentes.
Andradandoro, Timentium.
Andradondi, Timentibus.
Anlucon, Aperuerunt: sicut *Be-
lucon*, Concluserunt.
Antloc, Reuela.
Antheban, Prohibebo.
Anthatta, Prohibui.

B.

Balon, Cicatrices.

Baldo, & alibi, *Bolatico*, Fidu-
cialiter.

Begihite, Confessione: nos *Bich-
te*. vide *Begigan* verbum, &
Giet.

Behatuo, Retrorsum.

Beswickeide, Scandalum.

Bethin, aliàs *Bithin*, Propterea.

Bilithires, Figuli: &
Gebilithe, Imagine.

Bivvie, Quare?

Bismer, Opprobrium.

Bisa, Turbo: vt Gallis, *Vent de
Bize*.

Bisphilla, & alibi *Spella*, Para-
bola.

Blasma, Flamma.

Buokestaf, Litteratura, vel po-
tius ipsa Littera.

Burgisti, Sepulchrum: quasi te-
gmen hominum & opercu-
lum.

Burthon, Oneribus.

Buteric, Vter: & *Butrice*, Vtrem.

VERBA.

Barida, Germinans.

Befillidi, Prosterneret.

Beko, Proba: alibi, *Bekunno*,
Tenta.

Begegunsta, Cœpi.

Begian, & *Beian*, Confiteri.

Behoscodon, Subfannauerūt. vi-
de *Hofce*.

Belgon, Irasci.

Belgonsal, Irascetur.

Bilgistuuthi, Irascere.

Bescedivvit, Obscurabitur:
quasi à *Schaduvve*, Vmbrâ.

Bescurgi, Præcipita: &

Bescorgingun, Præcipitationes.
vide *Gescurgidi*.

Besuevit, Soporatus.

Beswick, Supplanta. Suprà, *Be-
suickeide*, Scandalum.

Beswikit, Decipit.

Bethadon, Absconderunt alibi,
Behaton, idem.

Bethunnendero, Deprimētium.

Biuvollon, Infecta.

Biuvollona, Inquinatæ.

Biuvellan, Prophanabo.

Beuwildi, Possedisti.

Bizzedon, Fremuerunt: à *Bi-
za*, suprà.

C, vel K.

Kellera, Promptuaria.

Kewera, Bruchus.

Kimo, Germin: &

Kuni, Semini. vide *Thindekunni*.

Kippon, Compedibus: à Latino
Cippo.

Cocare, Pharetra.

Krepinda, Reptilia: quasi *Cruy-
pende*.

Kunnea, & *Kunni*, Generatio.

Kuosmeer, Butyrum.

VERBA.

Kestegoda, Anxit: an à castigado?

Corodos

Corodos, Probasti.
Criedon, Cognouerunt.

D.

Dfiant, Diabolus: quasi *De vyandt*.
Drohtin, & *Druhtin*, & *Druf- tin*, Dominus.
Druftene, Domino.
Drugina, Dolus: vnde *Bedrie- gen*.
Drumbon, Tubis: nunc *Trom- pen*.
Duiri, Ianuas.
Dumba, Stultus.
Dumpheide, Infipientia.
Duom, Iudicium: & *Duoma*, Iudicia: & *Duomot*, Iudica- tis.
Duomis, Templum.

VERBA.

Duelont, Errant. nunc *Dolen*.

E.

Egisso, Pauor.
Egism, Horroris.
Egislikis, Terribilis: &
Egisliko, Terribiliter: nos *Eif- selik*.
Eduuit, Opprobrium.
Eht, Verò.
Eft, Autem.
Eino, Solus.
Einodis, Solitudinis: &
Einodi, Solitudine.
Eintisce, Antiquos: à Latino, vt

videtur, vt nos *Antikſche*. &
Eintiscen, Antiquis.
Eitir, Venenum: an *Etter* no-
 ſtrum, id eſt Pus?

Elelendig, Extraneus: &
Ellendiga, Aduenam: &
Elelendis, Peregrinationis.
Eldi, Senecta: & *Vreldi*, Seniū:
 Nam *Vr* auget.

Emiceio, Semper.
Ercetere, Medici.
Era, Corona. vide *Geheredes*.
Eruri, Pauimento. quasi *Ert- vrii*, quòd terram tueatur.
Ereude, Fines,
Ereue, Hereditas.
Euisa, Lex: & *Eiun*, Lege. vide
Vuitut.
Euenlari, Legislatorem.
Euwethon, Æternum.

VERBA.

Ehton, Perſequi.
Ehton ſal, Perſequar.
Ethindon, Perſequentibus.

F.

Fakinga, Dormitatio: nos
Vaeck. vide *Facon*.
Farbrokanuſſi, Præuaricationes.
Fardruncon, Crapulatus.
Farkutha, Abominabilis.
Faruathana, Maledicti.
Faruathanuſſi, Abominatione.
Faruuet, Abominatus.
Farſeggeni, Excufandas.
Fastira, Munita.

Farthroza, Tædio.

Felis, Rupem.

Ferreno, Longè: nos *Verre*.

Ferthe, Excessu.

Fetheracco, Alarum: nos *Vederen*.

Fio, Pecora: nos *Vee*.

Fiu, Pecuniam. nota sic à *Pecude*, vt Latinis.

Filoberth, Præclara.

Filuberthon, Præclaris.

Filoscire, Præclarus. in his talibus *Filo*, est *Veel*, siue Multum.

Filohardo, Vehementer.

Fillunga, Flagellum. an quia cutem radit, quasi *Villen*?

Finistre, Tenebræ: Germani hodie.

Forthora, Dextra: &

Forthoron, Dextris.

Freison, Interitu, & Interitionibus. alibi, *Froison*.

Frihof, Atrium: &

Frithowo, Atria.

Fremithorona, Alienigenæ: quasi *Ureemtgeborne*.

Fruo, Manè: nos *Vroeck*.

Fuetkippon, Compedibus: supra in *Cippon*.

Fulitha, Putredo: quasi *Vuylicheyt*. & *Fulithon*, Sordibus.

Fullethon, Abundantia.

Fuotscamel, Scabellum.

Futhon, Austro.

Fullust, Adiutorium. vide *Folleisten*.

Furist, Princeps: & *Furistingo*, Præpositione: nos *Vorst*.
Furitekin, Prodigium: nos *Doorteecken*.

VERBA.

Facon sal, Dormitabit.

Facodon, Dormitauerunt.

Farlithon, Transierunt: &

Farliet, Transeat.

Farbelgeda, Exacerbauit: vide *Belgan*, & *Jrbelgiden*.

Farfiht, Expugna.

Fardiligo, Dele: nos *Verdilgen*.

Faruuellunt, Prophanauerunt. vide *Biuellan*.

Farschiton, Concidet, mediâ longâ.

Farnozzan vuvrthan sal, Consumetur.

Fellon sal, Destruet: nos *Vellen*, Deiiciet.

Ferterron sal, Perdes: nos *Verderuen*.

Fertherithu, Perdas.

Feruuerthan sal, Peribit.

Feruuerthet, Pereatis.

Folleisten, Opitulentur.

Forhfuor, Prodiit.

Framforithu, Recessisti.

Framgeneian, Declinare.

Framgeleidon, Abduxerunt.

G.

Gaienvverde, Cōspectu: & alibi

Gaienvveierde: & *Genuuert*.

Garō, Paratus: & *Garn*, idem.

Galen-

Galenderi, Incantantis.
Galico, Subitò.
Gariuon, Manipulos: nos *Geruē*.
Gedruft, Turbata.
Geberge, Cubilibus: ab occul-
 tando.
Gegrannusfi, Sculptilia.
Vn-gefremt, Imperfectum.
Gebuorda, Fornicati. alludit, ad
Hoere, meretricem.
Gelumi, Consensu. an *Gelivi*?
Geliuore, Libera.
Gelibedelic, Deprecabilis.
Gelende, Accola. vide *Elelendig*.
Gemerke, Terminos.
Giueri, Libera. vide *Genere*.
Genuhte, Abundantia. ab eo
 quod nos, *Genoech*, Satis. vi-
 de *Genuhtegod*.
Genuht samori, Vberi.
Gequalhit, Coagulatus: vide
Geuallit.
Gerihtnussis, Refectionis.
Gescendidi, Confusi.
Gesigenero, Inclinato.
Gesifte, Visione.
Gescathot, Condemnatus: an
 propriè Mulctatus?
Getelt, Tentoria.
Getugel, Linguosus.
Getuvving, Disciplina.
Getunst, Pactum.
Geuerthe, Iter. vide *Verthe*.
Geuede, Vestimenta.
Geuesannusfi, Substantia: &
Geuin, Possessio.
Geunst, idem.

Geuitti, Scientia.
Geuittscopi, Testimonia.
Geuiffo, Etenim, Enim.
Giwersunthedion, Opportunita-
 tibus.
Gipondi, Patens: nos *Gapende*
 fortè.
Giheita, Vota: alibi *Giheta*. vide
Heitinga.
Glauiuon, Prudentem.
Githuue, Disciplina: suprà *Ge-
 tuvving*.
Giuepene, Arma: quasi *Geuuae-
 pene*.
Giuiilitte, Abundantia: suprà
Fullethon.
Giuittenon, Afflictus.
Glidir, Lubricum: &
Glideri, Lapsu.
Gothehten, Cogitationibus: nos
Gedachten.
Gruoua, Lacus: quasi *Groene*
 nobis, Fossa.
Guolike, & *Guilike*, Gloria: & a-
 libi, *Guolicheide*. vide *Guoli-
 can*.

VERBA.

Gebalthon, Irritauerunt. vide
Balgon.
Gebreduerthist, Fundatur.
Geherides, Coronasti: & alibi,
Geruut, Coronat. itemque,
Geredostu, Coronasti.
Gehirmon, Quiescere.
Gehirmeda, Quieuit.
Gehirme, Quiescam.

Vngehirmelick, Incessabilis.
Gelicoda, Complacui. vide, *Li-*
cont.
Gefuogan, Adiicies.
Getououurthun, Obriguerunt.
Gemutos, Mutabis.
Gemeini, Communicabo.
Giueri, Libera, Imperandi.
Geuereda, Liberaui.
Geueran sal, Liberabo.
Genuhtegod, Abundauit.
Geocodon, Abdiderunt.
Gequicco, Viuifica.
Gequicceda, Viuificet.
Geruon, Parare: *thu Geruvidos*,
 Parasti: *Geruon sal*, Para-
 bit: *Geruvidon*, Parauerunt:
Geruindi, Præparās: *Gerui-*
da, Parauit: *Gegeruot*, Præ-
 parabitur.
Gespuredos, Inuestigasti.
Getimbrit, Ædificatur.
Getrimbedos, Fabricatus.
Getocon, Adiiciam: suprà, *Ge-*
fuogan.
Geuueigit, Vexatus.
Geuuijt, Benedictus: &
Geuuijunga, Benedictio.
Geuinsos, Visitas.
Gidolot, aliàs *Gittolot*, Super-
 bit.
Gemacoda, Concinnabat.
Ginroda, Genuit.
Giminso, Diminuit.
Gigeroda, Parauit.
Gimarsada, Mirificauit. vide
Gomarda.

Gisuiundon, Accelerauerunt.
Gimikiloda, Magnificabimur.
 vide *Mikil*.
Gibrefti, Desit.
Gieruun sal, Hereditabit.
Gistatodun, Locauerunt.
Giet, Confitetur. vide *Begihite*.
Giscurgidi, Expulisti. vide *Bes-*
curgi.
Gomarda, Mirificauit, à *Mär*,
 Fama.
Goumauirkint, Epulentur.
Guolican sal, Glorificabo: &
Guolican sulini, Glorificabunt.

H.

Hafta, Captiuitas. In Vbiis ho-
 die, ita Carcer.
Hardo, Valdè, Nimis.
Harman, Calumniis.
Hategon, Æmulatione.
Hatongon, Iracundiam.
Heigero, Pellicano.
Heimodi, & *Heitmodi*, Furor.
Heitinga, Vota. Hodie Galli,
Soub-haiter, compositè. Vi-
 de *Geheita*.
Hera, Cilicio: quasi *Haera*, à pi-
 lis: & *Heren*, Cilicium.
Hereberga, Castra. Nos latiùs,
 pro omni diuersorio: sed il-
 lud propriè & primò.
Heribergo, Castrorum.
Heuode, Possessio. suprà *Gevvin*.
Hero, Lutum. vide *Horo*.
Hiera, Hîc.
Hiret, Ceruus.

Huuifce,

Hiuifce, Familiæ: quasi *Huysfche*, à domo. & *Hiuifcis*, Familias.

Hlothu, Præda. an *Lot* nostrum, quia sæpe sorte?

Hoftuodi, Captiuitas. suprâ, *Hafta*.

Horo, Stercus: &

Horouue, Stercore: &

Horvve, Lutum.

Hofce, Subfannatio: & *Hofc*.

Hofcoui, Illusiones. vide *Behofcodon*.

Horfcomo, Vehementi.

Hue, Quis. nos *VVie*? &

Huo, Quanta.

Hundefliga, Cynomya.

Hulpilos, Inops. quasi *Hulpe-loos*.

J.

Iagere, Fenerator.

Ibeuanda, Suspiciatus.

Iemer, Æternum.

Ieuuescon, Æternus. vide *Euuifcon*.

Io, Semper.

Jo bin, Sum.

Joh, Nonne, Nunquid?

Jnnethron, Visceribus.

Inneronthingon, Inferioribus.

VERBA.

Jntlouc, Aperuit. vide *Anlucon*.

Irbelgedon, Exacerbarunt. vide *Farbelgeda*.

Irfangon sal, Increpabit: &

Irfienge, Increpasti.

Irferron sal, Obstupefacies.

Jrquicke, Excita.

Irquickon sal tu, Viuificabis.

Irfcal, Increpuit.

Jrruort vverthe, Commouear.

L.

Lap, Oram vestis.

Legerstede, Cubilibus. vide *Gerberge*.

Lepera, Labia. hodie, *Lippen*.

Letiston, Nouissima. nunc *Lesten*.

Lina, Vita: & *Lines*, Vitæ: &

Lif, Vitam. Nos *Leue*. tamen

& vulgò, *Bij lijue*, illo sensu.

Lifuara, Cibaria: quasi, *Lijf-vvaere*.

Lockis, Capilli: & *Locka*, Capillis.

Lofen, Dolosum: &

Lofin, Doloso: &

Lofonga, Dolos.

Los, Sortem.

Lucucumin, Paullominus: nos *Luttelkemin*.

Luçtika, Pusilla.

Luzzilon, Paruulis: & *Luticon*, idem.

Luoginda, Rugiens: & *Luonde*, Rugientes, alibi:

VERBA.

Licont, Placent. vide *Geliconda*: & *Licon sal*, Placebit.

Ludon sal, Tonabit. nos de ære

Campano.
Luuuethu, Præstitisti.

M.

Mancrefte, Maiestas. ipsa vox
 tamen Viri robur magis sig-
 nificat, *Mans-cracht*. Sed a-
 libi, *Megincraft*, Maiestas: &
Megincrefti, Maiestatis.

Mangon, Maxillas. si recta scri-
 ptura: nos *VVangen*.

Melm, Pulvis. nos *Mulm*, &
Gemul.

Meistero, Maximo: nos *Meeſte*.

Mendisſe, Lætitia. vide *Mēdian*.

Miedon, Mercis.

Mikil, Magnus, Multa, Copio-
 ſa: & *Mikilon*, Magnis: & *Mi-
 kilo*, Magnificè: & *Oimikilit*,
 Magnificate. vide *Gimikilo-*

da: & *Mikile*, Magnificentia.

Muodis, Mentis. Nos, *Moet*.

Muos, Esca, cibi. Nos pro Ole-
 re.

Musca, Passer.

V E R B A.

Mendian ſal, Exsultabo.

Mendida, Exsultabit.

Mendit, Exsultate.

Mendodun, Exsultauerunt.

Mendon ſulun, Exsultabunt.

N.

Nauo, Sed: &

Naio, Panē

Neok, Nec.

Neriando, Salutare: & *Neriando*,
 Liberator.

Nenuviht, Nequam: quasi di-
 cas, Nullius pretij aut pon-
 deris.

Nievvihht, Prauum.

Ninneht, Non. & *Nuuieht*,
 idem.

Nieauergin, & *Niergin*, Vſque-
 quaque.

Northaluon, Aquilonis.

Nouan, Sed. ſuprà *Nauo*.

Nouanthog, Veruntamen.

V E R B A.

Nerukiat, & *Neruokit*, Nolite:
 & *Neruoki*, Noli.

Niet, Poſſide: & *Nieton ſal*, Poſ-
 ſidebit: & *Nutun*, Poſſi-
 dere.

Noſada, Impediuit.

O.

Ouiranungifcoht, Superuacue.

Ouirhoriga, Præuaricantes: vel
 potiùs, Mandatum ſper-
 nentes.

Ouita, Pomorum. Nos, *Ooft*.

V E R B A.

Oigi, Oſtende. ab oculis du-
 ctum.

Oginon, Oſtendit: & *Ougoda*,
 idem: & *Ougonſal*, Oſtēdam.

Ordon, Habitabat. Horda Ta-
 tarorum.

Prifna,

P.

Prisna, Vsuræ.

Q.

Quena, Vxor. Anglis hodie Regis vxor ἐξόχος, siue Regina.
Quiccase, Animalia: quasi,
Quicvee, Viuæ pecudes.

VERBA.

Quat, Dixit: & *Quethe*, Dicat:
 & *Quit*, Dic. Nobis mansit
 geminatione vitiosum, *Quet-*
teren.

Quezzodos, Allifisti. Nos *Quet-*
sen.

R.

Ratanussi, Irritatione. vide *Ra-*
todon.

Radiuagon, Currus. quasi
Radt-vvagen, à iunctis rotis:
 an & *Ried-vvægen*, ab usu?
 Istinc *Reda*.

Ref, Venter: & *Reuis*, Ventris:
 & *Reue*, Ventre.

Ripoton, Maturitate. nobis *Rijp*
 mansit.

Ritha, Torrens.

VERBA.

Ratodon, Irritauerūt: & *Ratuot*,
 Irritat: & *Geratot ist*, Conci-
 tatus est: & *Ratunussi*, Irri-
 tatione.

Ribaridos, Denudasti. sic nobis

compositum, *Openbaeren*.*Rebarnussi*, Reuelatione.

Refangan, Arguam: & *Refag-*
nussi, Redargutiones.

Respias, Arguas. Nos compo-
 nimus, *Berispen*.

Ruecont, Fumigabant: quia
Rooc, Fumus: sed & alio sensu,
Riechon sulun, Fumigabunt,
 ab odore.

Roduuarthan, Mouebitur.

Rundon, Susurrabunt.

S.

Saca, Rem.

Salda, Salutare: & *Saldo*.

Salethu, Tabernacula: & *Seli-*
thon, Tabernacula: & *Seli-*
tha, Tabernaculum. Nos *Sa-*
letta, paullo alio sensu.

Sammung, Synagoga. Vnde *Ver-*
saemen, & *Summungun*, Cle-
 ros, causâ collectionis.

Scalc, Seruus. Vnde *Maris-scal-*
cus, qui Equis curator.

Scaehon, Pudore.

Scaphon, Ouili.

Scama, Reuerentia.

Scarsahs, Nouacula. Nam *Sahs*,
 Cultrum notat: vnde Saxo-
 nes VVithikindo.

Scefti, vel *Scepfti*, Sagittæ.

Scepeno, Iudex. hodie *Scepenen*,
 Scabini.

Sceihtlon, Verticem, & *Scetlon*.

Scerni, Subfannatio, & *Scern*, Il-
 lusio.

Scieri, Lucidum.
Scimo, Splendor : nos *Schijne*.
Sciumo, Citò.
Sclot, Sera.
Senifte, Mitis. Germani: & *Senifti*, Mansueti: & *Senihite*, Mansuetudinis.
Serin, Tribulato. vt *Zeer doen*, Belgæ.
Setti, Sedes.
Sethelgangi, Occasum.
Serauada, Cremium.
Scrimbre, Protector. an à *Schirmen*? an *Scrijmen*?
Sidin, Moris. nos *Seede*.
Siuuoluat dun, Septuplum: quasi *Seuenvvoudt*.
Sien-ogun, Pupilla oculi.
Sigimari, Victor. in Tacito, *Segimerus*.
Siu, Vt quid?
Slapigraui, Sepulcrum: quasi dicas Dormitorium.
Slahta, Generatio: & *Slahten*, Semini. Nos compositè, *Ge-slacht*.
Spietis, Hastæ. Nos, *Spieffe*. Nomen primogenium à mucrone, *Spiets*.
Sprinco, Locusta.
Spel, Fabulatio: & *Spelle*, Parabola. Vide *Bispile*.
Sniuino, Velociter, Confestim: & alibi *Sliumo*.
Solre, Solium. an Solarium?
Souwilican, & *Souwelix*: Quacumque.

Stouwingon, Increpatione. Nos pro Stimulatione.
Staf-suert, Framea.
Stedinussi, Stabilitatem.
Stros, Strati. vide *Store*.
Sueiga, Armentum: & *Suegon*, Armento.
Suliton, Salsuginem.
Switho, Nimis.
Suero, Dolorem.
Sufte, Pestilentia.
Suenot, Coagulatus. vide *Ge-quallit*.
Sule, Columna; & *Suli*, Columnas.
Smerenne, Adipe.
Sneue, Niuis.

V E R B A.

Scathan sal, Damnabit. vide *Ge-scathot*.
Scedeuon sal, Obuinbrabit.
Sculdun, Increpuerunt. Nos *Schelden*, & compositè, *Beschulden*.
Scurgi, Auerte. vide *Bescurgi*.
Scutta, Excussit.
To-Store, Destrues.
Stihtan, Ædificabis.
Stincan, Odorabunt.
Stukida, Irritauit. vt nos metaphoricè *Stoken*.

T.

Teseuon, Dexteram. & *Thesewun*, Dexteram. vide *Forthora*.
Thegenliche, Viriliter. Nos *De-gentlijck*, paullò alio sensu.
Thiat,

Thiat, Gens: & *Thiade*, Gēte: &
Theado, Gentium: & *Thiaddon*,
 Nationes: & *Thiede*, Gentes.
Thiadekunni, Generationes. Vi-
 de *Kuni*. nam cōpositum est.
Thierno, Iuencularum. Nos
Dierne. de vegetâ fæminâ.
Thinnongun, Tempora capitis.
Thio, Femur. Nos *Dië*.
Thurthic, Egenus: & *Thurtegin*,
 Egeno.
Thuvve, Ancillæ: & *Thuvvon*, &
Thiuvvon, idem.
Tothiti, & *Totithi*, Apud.
Touferes, Venefici. Nos *Tœoue-*
riers.
Trego, Dolor: & *Tregon*, Dolore:
 & *Trege*, Dolores: & *Treghaft*,
 Dolens.
Trilon, Fimbriis.
Triseuorin, Thesauris.
Triumbon, Tubæ. Nos *Trom-*
pen.
Tuvifolda, Anceps. qui in duo
 distrahitur. vnde & Latinis,
Dubito, quasi *Duito*: & Græ-
 cis Διδω.

VERBA.

Tesfuor, Defecit, Perit.
Tesarando, Deficientes.
Thenit, Intendit: & *Theneda*, Te-
 tendit: *Thennon*, Extendes:
Thenin, Extendant: *Thenedos*,
 Extendisti: *Thenedon*, Exten-
 derunt.
Thinoda, Seruiuit: &

Thianinuvi, Seruiamus nos.
 Inde *Dienen* hodie.
Thion sullun, Abundabunt.
Tholon, Patientur: & *Tholindon*,
 Patientibus: & *Tholodit*, Suf-
 tinuissim: *Tholoda*, Tribu-
 larer.
Thunsi, Extraxisti.
Thurofremidos, Perfecisti: &
Thurofremig, Perfecta: & *Thure-*
fremigero, Perfecto: & *Thuro-*
framingon, Consummati.
Thuroliton sal, Petransibit. Nos
Doorlijden.
Tian, Enutries. Nos *Tijen*, & *Op-*
tijen.
Tilo, Accelera: & *Tilont*. Festi-
 nant.
Tilogon, Exercitationem: & *Ti-*
lon sal, Exercebor: & *Getilot*,
 Exercitatus.

V.

Verthe, Itineribus. suprâ, *Ge-*
uerthe.
Vla, Olla. Siburgi hodie, *Vlen-*
gasse, Platea figulorum.
Vnera, Reuerentia: & *Vneron*,
 Pudore.
Vndirthudig, Subiecta: & *Vn-*
dirthudiga, Subditi. Nos *Vn-*
derdaedich.
Vngesceid, Vacuè.
Vnsuoti, Molesti.
Vn, Vsque: & *Vntes*, Donec: &
Vnt, idem.
Vmbeuollan, Immaculatus.

Vmb-uuath, Quare? quasi *Om-
vvat?*

Vorton, Timore.

Vrkundun, Testes: & *Vrkunt-
scap*, Testimonium. Est Val-
dè noscere: nobis mansit in
Formulis, *Oirkondt*.

Vrsagon, Excusationes. Valdè
& multa dicere.

Vtriston, Extremis. Nos *Vwyter-
sten*.

VVala, Abyssus. *VVal*, idem.

VValalicondi, Beneplacito.

VVambon, vtero.

UVan, Spes.

VVanda, Vestimentum: &

VWat, Vestem, Vestimenta.

VWashemo, Fructus. à Crescen-
do: & *VWasmo*, idem.

VVelimo, Singulos.

VVerolt, Sæculum: & *VVerold*:
& *VVerildi* *VVerildis*, Sæcu-
lum sæculi.

VVether, Nunquid?

VVige, Prælium, Bellum: &

VVigis, Belli: & *VViga*, Præ-
lia. Reperio & *VVie*, Bellum.

VVirte, Holera: & *VWurti*, Her-
ba. Inde *VVirtespurgum*,
Herbipolis.

UVirscapandis, Epulantis.

VWithersacco, Aduersarius. qua-
si, *UVedersaeck*, aut *VVe-
dersagger*.

UVitti, Prudentia.

Habes, quod sufficiat in specimen: & dic sodes: pleraque om-
nia quàm à sermone hodierno diuertunt? Verba plura ignota &
desita,

VVitut, Lex: & *VVitute*, Lege:
& *VVitutdraghere*, Legisla-
tor. A promulgando, & lon-
gè lateque spargendo.

VViolango, Vsquequo?

UVoligis, Vtinam.

VVop, Fletus: & *VVophis*, Geni-
tiuus: & *UVopindi*, Lugens.

Vurisit, Gigas.

Vrrehon, Iniquitatibus. quasi
Onrecht.

Vtferdi, Exitus.

Vutstandilico, Desolatoriis.

VERBA.

Vardilgodos, Delesti.

Vorreuet, Compungimini:
quasi *Berouvet*.

Vpslagoda, Distulit: & *Vpslago-
dos*, Distulisti.

Vtuualle, Scateat. de Fontibus.

VValdan sal, Dominabitur.

UVandos, Existimasti.

UVelida, Elegit.

UViepon, Fleuimus: & *VVo-
pindi*, Lugentes: & *UVopan
vuir*, Ploremus. Vide *VWop*,
suprà.

VWilid, Possedit: & *VWielde*,
Possedisti.

VWitonodon, Tribulauerunt: &
VWitinunt, Tribulant: alibi,
VWizcinunt: & *VWitinunda*,
Tribulantes.

UVeigoden, Vexauerunt.

UVedan sal, Induâ. suprà *VWat*.

desita, ipsæ terminationes, *Casus & Coniugationes* (vt Grammatici appellant) differentes. Et possim pleraque horum interpretari, aut ad origines suas ducere: sed nō hoc agimus: illud vide, quanta ab annis circiter septingentis mutatio: quid igitur ab alteris alterisque illis fuit? Errat enim, qui in re instabili maxime, id est linguā, quærit firmitatem. Quam tamen aliquam à litteris dari fateor, *vnā fideli custodiā rerum*: sed vbi eæ maioribus nostris fuerunt? Græca & Latina quòd perseverant, siue Hebræa: est à litteris & libris. Tolle, vestigiū non exstet: ac simile iudicium de Germanicā, de Gallicā veteri linguā, cur nō fiat? Fateor quidem latè patuisse nostram illam: atq; hanc causam fuisse, cur diutius perseverarit. quoniam finitimæ ipsæ gentes, quæ miscebantur aut immigrabant, in eā conueniebant. Rodericus Toletanus scripsit: *Teutonia, Dacia, Noruegia, Suetia, Flandria, & Anglia, vnicam habēt linguam, licet idiomatibus dignoscantur*. Hoc ille ante annos nōdum quadringentos: paullo suprà, potuisset & Galliam addidisse. Non enim nos Belgæ tantum, sed vltiores atque interiores Celtæ, & quidquid Franci occuparunt, linguā etiam eorum, id est Germanicā, vsi. Exstat Canon Concilij Turonensis, sub Carolo Magno: *Vt Episcopus Homilias apertè transferre studeat in rusticam Romanam linguam, aut Theotiscam, quòd facilius possint cuncti intelligere*. Itaque apparet Theotiscam tunc honestiorum & nobilium fuisse, rusticos & viliores Romanā illā corruptā, id est hodiernā Gallicā, vsos. Quæ tamen mox inualuit, illā pulsā. Atque vt Franci suam eò, sic Lōgobardi in Italiam intulerunt. Paullus Diaconus, *De gestis eorum* scribit: *Rectorem provincie, Schuldaben ab ijs linguā propriā dici*: qui est *Schultheiz* Germanorū. Item *Argam, inutilem & inertem*: siue prauum & peruersum, vt hodie. quod nostrum est, etsi assidet Græcorum ἀργῶ. Item, *Lamam, piscinam*: vnde quidam *Lamisio dictus*, quia infans de piscinā extractus. Nos *Lanam* dicimus hodie: etsi Festus quoque *Lamam* pro *Lacunā* agnoscit: & in Glossis sunt *Lamæ, πηλώδεις τόποι*. Idem Diaconus, *Campos patentes sermone Barbarico Felden appellari*: quod nos agnoscimus. Et Alboinum, occiso Cunimundo, caput abstulisse, & ex eo poculum fecisse, quod *Scala* dicitur. Item, *Stratorem* dici *Marpais*: quod est, *Mar-paige*. nam *Mar*, equus. Item, *Scilpor, Armigerum*: & talia, quæ linguam nostram satis adfirmant. Simile in Britannia,

Liuius.

quam

quam *Angili* è Saxoniâ immigrarunt, & veteri pulsâ, suam, id est nostram linguam intulerunt. Planè nostram, vt olim quidem fuit: nam postea Normannorû è Galliâ superuentu mutauit. Beda notat: vocari locum *Anglorum* linguâ *Hesensfelth*, quod dici potest Latinè *Cælestis campus*. Nam *Hesen*, siue *Heuen* (vnde nostrum *Verheffen*) *Sublime* notat siue cælum. Item *Midil engli*, inquit, *Mediterranei Angli*: *Denises Burna*, *Dionysij riuus*: *Heruteu*, *Insula cerui*, quasi *Hert-au*. nam *Au* regio vel insula. Sic *Elge* (malim *Elgeu*) à copiâ *anguillarû dicta*, quasi *El-geu*: g. insito euphoniæ causâ, vt in *Rjngouu*. Idem Beda, *Aid barne*, *Ad nemus*, interpretatur: & incertus de rebus Britannicis scriptor, *Per ministrum nomine Thunre*, quod *Tonitru* significat. Idem, *Edgaro regi* (anno DCCC. LXXIII.) *in siluâ vocẽ insonuisse*, incertum vnde missam, *Vuelisti*, id est, *Benè est tibi*. *Diuide*, *Vuel ist eu*. Matthæus Paris, in narrandâ morte *Vualtheri Episcopi Dunelmensis*: vnus ex Anglis patriâ linguâ dixit, *Short red*, *good red*, *slea ye the Bysshoppe*: quod est nobis, *Kort raedt*, *goedt raedt*, *slaet ghy den Bisschop*. Sunt plura: quid recensitu opus, cum cõstet sic fuisse, & integra etiam scripta ab eo quo existent? Latè igitur nostra patuit: sed vt ad Becanum redeam, ne credamus tamen in orbem terræ sparsam esse. Atqui voces multę sunt in Hebræis, Græcis, Latinis, quæ adsonant vel consonant. Quid tum? non magis hoc argumentum sit, à nobis illos, quàm nos ab iis sumpsisse. Tu sic pertendes, ego aliter: quis decîdet? *Nil agit exemplum, litem quod lite resoluit.* Fatendum sanè est, & ego obseruo, vt ratio communis hominum, sic & verba alibi esse: siue traductione & gentium mixtione, siue casu potius, an genio administrante. Sed in quibusdam maior conuenientia aut crebrior. vt in Persicâ, quod miremur. Nam ij & voces plures nostras habent, & flexus coniugationum haud nimis diuersos. Illorum est,

Auar, *Ouer*, *Super*.

Aual, *Aenual*, *Initium*.

Achterratz, *Achterraedt*, *Cautio*.

Band, *Bandt*, *Vinculum*.

Beradar, *Broeder*, *Frater*.

Batfa, à *Latratu*, *Catulus*.

Begrjst, *Fleuit*.

Beuast, *Claudit*: &

Beuastand, *clauferunt*,

Cab, *Caf*, *Palca*.

Cäl, *Cael*, *Caluus*.

Casti, *Casse*, *Cista*.

Cebar, *Gebaer*, *Rumor*.

Coda, *Godt*, *Deus*.

Dandan, *Tand*, *Dens*.

Däre, *Duere*, *Ianua*.

Dochtar.

<i>Dochtar, Tochter, Filia.</i>	<i>Mah, Maen, Luna.</i>
<i>Drog, Bedroch, Mendacium.</i>	<i>Na, Nee, Non.</i>
<i>Fadar, Vaeder, Pater.</i>	<i>Näm, Naem, Nomen.</i>
<i>Grift, Begrüpt, Tenuit.</i>	<i>Nambar, Naembaer, Nomi-</i>
<i>Garm, Gram, Ira.</i>	<i>natus.</i>
<i>Garph, Graph, Profundum,</i>	<i>Nau, Neu, Nouus.</i>
<i>transpositione litteræ, vt</i>	<i>Neber, Neue, Nepos.</i>
<i>sæpè.</i>	<i>Nazdic, Nastich, Propinquus.</i>
<i>Iock, Iock, Iugum.</i>	<i>Nuh, Nun Germ. Nouem.</i>
<i>Madar, Moeder, Mater.</i>	<i>Phristar, Vrüster, Ancilla.</i>
<i>Madah, Maechde, Femilla.</i>	<i>Stär, Sterne, Stella.</i>
Quid dicis? nōne germanitūs hęc Germana? nisi quis litem	
moucat, in <i>Madar, Cäl, Casti, Iock</i> : quæ & Latini possint vindi-	
care. At ijdem magis certò ex eâdem Persicâ,	
<i>Chus, Sus.</i>	<i>Neczar, Optima pars.</i>
<i>Du, Duo.</i>	<i>Parah, Pars.</i>
<i>Deleri, Deletio.</i>	<i>Sag, Canis. quasi Sagax.</i>
<i>Lab, Labium.</i>	<i>Tu, Tu, & Tuus.</i>
<i>Mast, Mustum.</i>	<i>Biua possit addi, Vidua.</i>
<i>Mucz, Mus.</i>	

Sed & Italicas ibi voces vestigo. vt *Mesquine*, quod ijs *Pauperem* notat: nōne est Italorum *Mesquinus*? Item *Maschargi*, Persicum, quod *ludū & iocum*: nōne *Mascari* adsidet, ludionibus & personatis? Mixturâ vides: sed & in aliâ gente. Apud Ægyptios *σῶλας πινὰς πιλητὰς* (verba Agatharcidæ) *περσαγορεύει καί σαρ*: vestes quasdâ coactiles vocant *Casas*. Acue in vltimâ, habes nostrum *Casack*, difficili aliàs originatione. *Balari* Corsorum linguâ, *Exsules* dicuntur Pausania: nostrâ *Balling, & Ballarts*. Apud ipsos noui orbis Indos similia. Illi *Pa-godi*, Idola dicunt: & Dei nomen agnoscis. *Guä-iras, Flabella*, quibus in argentarijs excitant ignem: sunt nostri *Wayers*. *Topos, Tegmen capitis*: à *Top*, quod verticem nobis sonat. Iam *Lama, Ovis*: palàm est *Lam*. Sicut & Latinis adsidet *Auro*, *Dies*: etsi à significatione leuiter abit. & *Chonos, Canis*, vocalibus immutatis. Si longiùs eam, vbi non aliqua pariatio? vtique in Hebræis & Græcis multiplex: quod viri docti iam nuper ostenderunt. Idem in Latinis. neque negamus sexcenta esse, quæ prorsus Germanissent: sed ancipiti, vt dixi, argumento ab ijs esse.

Imò contrà ego certiùs dixerim, quèdam à Latinis sumpta: cùm ij imperium in nostras has oras promouerent, & simul ad limites Germaniæ vtriusque. Quis abnuet, *Vinum*, *Oleum*, *Ficus*, & talia ab ijs ducta, cùm nec rem antè haberemus? Sed & aliæ voces manserunt, leuiter immutatae, truncatae, aut & totae. vt

Abies, *Abeel*.

Ager, *Acker*.

Altare, *Autar*.

Angustia, *Angst*.

Armus, *Arm*.

Auena, *Euen*.

Auris, *Oir*.

Bacia (poculi genus) *Back*.

Becario (idem) *Beker*.

Bestia, *Beest*.

Boccola (item poculum) *Boc-*
cael, vt & Itali.

Boia, *Boien*.

Bos, *Os*.

Calix, *Kelck*.

Capfa, *Casse*.

Caules, *Koolen*.

Cellarium, *Keller*.

Ceres, *Coren*: mutatione *E*. in *O*.
crebrâ, & *C*. prisco pronun-
ciatu.

Cocus, *Cock*.

Colei (aurium tuarum veniâ).

Col, & *Cul*.

Corona, *Croon*.

Crabatus, *Crebbe*.

Crustum, transpositione *Curst*.

Culcita, *Culct*.

Cutis (iterum veniâ) *Cut*: id est
pellicula illa turpis, nec se-
riò nominanda.

Dirus, *Dier*, ipsa *Fera*.

Ebur, *Euoir*.

Edo, *Ete*.

Dama, *Dain*.

Facula, *Fackel*.

Ferus, *Fier*.

Flamma, *Vlam*.

Floccus, *Vlock*.

Fomes, *Vonck*.

Fullo, *Voller*.

Granum, *Graen*.

Gramen, *Gras*.

Grusum (purgamentum in Glos-
sis) *Gruys*.

Herus, *Heer*. nam istud nouel-
lum est, & olim *Druchtin*.

Hora, *Ure*, sine adspiratione.

Longus, *Lang*.

Linum, *Lijn*.

Lista (γραμμὴν Glossis) *Liste*.

Magister, *Meister*: etsi Græco
etiam adsonat, μῆστωρ.

Mamma, *Memme*.

Mantellum, *Mantel*.

Mare, *Mer*.

Mola, *Meule*.

Moneta, *Munte*.

Mus, *Muys*.

Mustum, *Most*.

Nebula, *N euel*.

Pellis, *Vell*.

Piscis, *Visch*.

Pix, *Peck*.

Planca (lati asseres) <i>Plancken.</i>	Tener, <i>Teer.</i>
Puteus, <i>Put.</i>	Vacillo, <i>VVachele.</i>
Raudus (rude & asperum)	Vallus, <i>VVall.</i>
<i>Ravv.</i>	Vannus, <i>VVandt.</i>
Remus, <i>Riem.</i>	Vellus, <i>Vellen.</i>
Rota, <i>Rat.</i>	Velum, <i>VViel.</i>
Sal, <i>Saltz</i> Germ. nobis <i>Saut.</i>	Ventus, <i>VVindt.</i>
Scribo (I longo) <i>Schrijue.</i>	Verres, <i>Beer.</i>
Sculpo, <i>Scelpe.</i>	Verum, <i>VVaer.</i>
Scylla, <i>Scol.</i>	Vermis, <i>VVorm.</i>
Seimen, Germ. <i>Saemen</i> , nobis	Ver, <i>VVeer</i> paullò cōmunius.
<i>Saet.</i>	Vidua, <i>VVidue.</i>
Sicula (I longo) <i>Sijckel.</i>	Vietum, <i>VVeck.</i>
Sparus, <i>Speer.</i>	Vimen, <i>VVijmen.</i>
Stramen, <i>Stravv</i> , & <i>Stroo.</i>	Vinco, <i>VVinne</i> : In his plerisque
Speculum, <i>Spiegel.</i>	<i>V.</i> Consonante, transeunte
Spuina, <i>Scuym.</i>	in nostrum Digamina.
Squama, <i>Squame</i> , vel <i>Squabbe.</i>	Virago, <i>Birague</i> , siue <i>Biregue</i> : de
Strundus, (in Glossis) <i>Strondt.</i>	fæminâ masculi animi cor-
Succus, <i>Soch.</i>	porisq̃ue.
Tabella, <i>Tafel.</i>	Volo, Germ. <i>VVolle</i> , nos <i>VVille.</i>
Tego, <i>Decken</i> : & <i>Tectū</i> , <i>Dack.</i>	Vulgus, <i>Volck.</i>

Plura etiam sunt, sed timidiùs adfirmanda. etsi cur timidè *Caput* originem faciam nostri *Cap*, deinde *Cop*? Nam truncare, peculiare nobis est: itemq̃ue Vocales illas alternare. Sic à *Cantharo*, *Kan* scindimus: à *Nomine*, *Naem*: ab *Oculo*, *Oc*, & *Oog*: à *Labio*, *Lep*, & *Lip*: à *Juniore*, *Jong*: à *Blenno*, *Blendt*: & quæ plura liceat, si libeat, adferre. Video & mutationes quasdam auribus nostris insolentes, sed, ita me Deus, vsurpatas. *Sol*, nobis *Son* est: *Mas*, *Man*: *Stella*, *Ster*: *Nox*, *Nacht*: *Lux*, *Lucht* Germanis, & tenuiùs *Liecht*: *Fruux*, *Urucht*. in quibus X. Latinum in *cht* mutatur, vt audis. Quid si *Cornu*, *Horn* esse dicam? *Porcum*, *Percken*, & deinde *Vercken*? *Anatem*, *Ent*? *Nepotem*, *Neue*? *Glebam*, *Kley*? & alia, in quibus alius se iactet. Sunt item occultè ducta, vt *Noen*, à *Noná*. Nam ita nos horam cibi vocamus, eur, nisi quia olim *Nona* legitima erat? Credam & à *Circo Kirck* nostrum esse: quia veterum templa, instar *Circi*, rotunda. quod tamen alijs à Græco *κυμαν* esse placet.

Boeck etiam vnde *Librū* dicimus, nisi quia è ligno, & fago, acere, buxo olim Pugillares? Prudētius: *Buxa crepant cerata*. In alijs linguis eadem. imò & verba rariora quædam aut antiqua apparent ibi rediuiua. Sicut *Petilum*, Gallis *Petit*: *Visium*, *Vessie*: *Momar* pro stulto *Siculis*, quid abit à Gallorū & nostro verbo, in personatis? *Combinones*, sunt *Compaignons* Gallis: *Ebriacus*, est *Ebriaco* Italoꝝ: *Cloppus* pro claudo, eorundem *Cioppo*. Quid *Charoigne*, nōne *Charoniū* alludit? Sunt & noua aut ficta, vt *Canaille*: quod in *Analibus* alibi redditum legi, *Canile lignagium*. Sed conuicij hæc vox nata videtur à prisco more, de quo Otho Frisingensis De gestis Frider. libro II. cap. XXVIII. *Vetus consuetudo pro lege apud Francos & Sueuos inoleuit, vt si quis nobilis, ministerialis, vel colonus pro huiusmodi excessibus (prædæ aut incendij) reus inuentus fuerit, antequam morte puniatur, ad confusionis suæ ignominiam, nobilis canem, ministerialis sellam, rusticus aratri rotam de Comitatu in proximum Comitatum gestare cogatur*. Et addit: *Hermannum Palatinum Comitem, cum decem complicibus suis, Canes per Teutonicum milliare portasse*. Eadem Guntherus in *Ligurino*, libro V.

*Quippe vetus mos est, vti si quis rege remoto,
Sanguine, vel flammâ, vel seditionis apertæ
Turbine, seu crebris regnum vexare rapinis
Audeat, antè grauem quàm fuso sanguine pœnam
Excipiat, si liber erit, de more vetusto
Impositum scapulis ad contigui Comitatus
Cogatur per rura canem confinia ferre.*

Sed & in aliâ causâ & culpâ, ignominia gratiâ sic tulerunt: quod in *Dodechino* & alibi leges. Iam verò & Gallorum *Garzons*, manifestò sunt *Garriones* Latinis, à garritu: sed I. mediâ in consonantem fortiùs translata. In *Cedreno* legas: *Constantinopoli conflagrasse incendio τὸ μεσάυλων τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, τὸ λεγόμενον Γαρσονας άσιον*: *mediam Aulam templi magni, quæ Garsonastium dicitur*. In margine scripti libri notatū: *Γαρσονας άσιον, ἐμοὶ δοκεῖ παιδός άσιον. Γαρτσένιον γὰρ ὡς ἀπὸ λατίνοις τὸ παιδίον*: *Garsonastium, mihi videtur esse Puerorum statio*. *Garsonium* enim Latinis, est *Puer*. Optimè ille. & nescio an huc faciat *Luitprandi Ticinensis* scriptio: *Obtuli mancipia quattuor Carsamatia, Imperatori nominatis omnibus gratiosiora*. *Carsamatium* autem *Græci* vocant, amputatis virilibus & virgâ puerum *Eunuchum*.

Eunuchum. Imò huc facit, & Græci illi inferiores leuiter corrupe-
runt. Atqui & voces sunt, in certis finibus aut limite natæ, quæ
mox diffunduntur. Sic nobis *Göker* pro thecâ sagittariâ aut aliâ,
ad nouellos Græcos abiit, quibus est *νεκρογ*. Sic *Ruter*, Eques.
non hercules à Græco *ῥῦς*, quasi *ῥῦς*, *Protektor*, vt ingeniosè ex-
cogitant: sed à *Rutâ* siue Turmâ militari. Guilielmus Neubrigen-
sis: Rex, inquit, per stipendiariam militiam, quam *Rutas* vocant, ex-
pugnato *Jfonduno*. Nos *Rottas* etiam nunc appellamus: & fuerunt
propriæ sanè Brabantis. Idem scriptor: Rex stipendiaris Brabantio-
rum copias, quas *Rutas* vocant, accersuit. Vides nos Brabantos intel-
legi: nec sine gloriâ: quòd etiam à regibus euocaremur, ad stabi-
liendam eorum fortunam. Robertus de Monte eosdem intelle-
git, in anno Dominico ∞. C. LXXIIII. Quod audiens rex (Hen-
ricus Angliæ) misit Brebenses suos, & quosdam de militibus suis
ad eorum auxilium. Itaque robur & militia nostra à tot sæculis cele-
bris: non etiam innocentia & abstinentia: & damnati in Con-
cilio Lateranensi, Alexandro Pontifice, anno ∞. C. LXXVII. sæ-
nitæ nomine sumus. Canon Concilij: De Brebantionibus, & Ar-
ragonensibus, & Nauarris, Basculis & Coterellis, qui tantâ in Christia-
nos immanitatē exercent, vt nec monasterijs deferant, nec viduis aut pu-
pillis, nō pueris aut senibus, nō cui libet parcant ætati aut sexui, sed more
paganorum omnia perdant & vastent, similiter constituimus, vt ipsi qui
eos conduxerint, vel tenuerint, vel fouerint, excommunicati publicè
denuncientur. Nos, inquam, illi sumus, etsi variè, & pronunciatu
ferè Gallico, scripti. propiùs ad hodiernum sonum poëta, qui bel-
lum Philippi Regis Francorum contra Othonem Imper. scripsit:

Territat inprimis nostros comes isti Louanl

Henricus, socer & miles nunc factus Othonis,

Innumeris cum Brachbantis, quo sæuior alter

Vix vsquam est populus bello, aut assuetior armis.

At *Bragantes* diuersi sunt. qui alibi, & in M. Alberto Argenti-
nensi sic nominantur: *Turicenses cum quattuor millibus peditum ar-
matorum, duobus millibus Bragantum, & ducentis equitibus armatis*
egressi. Videntur pedites fuisse, sed leues aut inerimes: & inde *Bri-
gantes* etiam hodie in conuicio aut contemptu. Alioqui vox à ve-
teri nomenclaturâ nostrâ non dissidet: quia regio hæc *Brachanto*
dicta, vel *Brachmento*. In veteri scripto, de partibus Caroli regis,

quas contra Ludouicum fratrem (vterque Ludouici pij filius erat) accepit: *In Brachanto Comitatus quattuor, Cameracensium, Hanniolum, Lomensium. In Hasbanio Comitatus IIII.* Agnoscis *Brabantum*, nobis *Brabantum*: sed aliter eodem etiam æuo scriptum, in Diuisione ipsâ Ludouici Imp. ante mortem factâ: *Ad Baiuariam, totam Toringiam, Riburias, Aloarias, Saxonia, Frisia, Ardenna, Asbania, Bragmento, Franderes, Menpiflon, & quæ sequuntur. Vbi & Frandere*, siue nunc *Flandriæ* nostræ, vetustissimam puto esse mentionem. Sed exclamabis meritò mi Schotti,

Quò tantum mihi dexter abis? huc dirige gressum.

In viam & lineam redeo, à quâ patriæ amor (sit venia) me abduxit. Satis igitur docui, & ante me alij, miscellas inter se linguas esse: nec firmum id telum, quo de Primatu pugnent. Et si pariationes, aut originationes, quas Becanus adfert, quis sæpè sine indigna-
tiunculâ aut risu legat? vix hoc Heracletus, si viuat, aut Lucillianus ille Crassus. At argumentū eius alterum, Antiquissima, quæ simplicissima: talis est lingua nostra: ergo & prius. Quòd simplicissima, ex eo paret, quia tota ferè monosyllaba: & verum est examinanti. Quid tum autem? antiquissima? negatur. Si in rerum naturâ & geniturâ manes, fateor, simplicia præire: non idem in sermone, si cum altero comparetur. Neque enim iste talis & talis à naturâ est, sed ab instituto, arte, casu. Et tamen positioni si adnuam, nec sic obtinebit. Nam Sinenfes ecce plerasque voces hodie vnifillabas habent, easque variæ significationis (ita ex ijs locis scribunt) nec nisi accentu aut tono, in pronunciando discernendas. Itaque ij de palmâ certent. Sed desino lusum: verè talem, nec alio fine aut fructu scripsi. Delectant, fateor, & inuentæ originationes specie acuminis capiunt & detinent: sed non me nimis. Ad meliora & grauiora eamus: tu ad rempublicam tuam mi Schotti, cui valentem & diuturnum te, eius bono, tuæ gloriæ, opto: Louanij, x i v. Kal. Ianuar. ∞. Id. x c i x.

EPISTOLA XLV.

Antuerpiam.

IOANNI MORETO, *Typographo S. D.*

VARIE in litteris tuis, vir amicissime, sum gauisus. Primum de filiâ, quam nuptui tradis Theodoro Gallæo Philippi
F. quod

F. quod precor Deum felix faustumque ipsis esse, tibi & tuis lætum. Et verò fallor, aut nunc & postea etiam erit. Ingenium & mores sponsi valdè placent, cuius modestiam (semper mihi originem & matrem virtutum) & industriam partim coràm vidi, partim aliorum testimonijs cognoui. Et tu nostin' Dionysium Villerium, Tornaci Canonicum? insignem virum, & idoneum vel testem, vel iudicem: is futurum hunc tuum mirificè prædicare solitus, à consuetudine imò contubernio notum. Itaque cœpta iniijci vincla porrò nectite, & adstringite inabrupto illo nodo. Iterum voueo, felix lætumque esto. Sanè vides Deum inter curas gaudia etiam diuidere, & melle temperare vitæ hoc Falernum. Nam & de filio Melchiore, qui ad sacrum genus vitæ se dedit: scio volupe tibi & amicis fuisse: & confide, ex alijs hæc te manēt. Quòd siquid etiam interdum quod vellicet aut pungat: nempe scito vitam hanc vt rosarium esse. flores spinis suis intermixtos: sed illos carpendos, has vitandas aut seponendas esse, quantum homini datur. Quídni autem detur? ratio & sapientia est, quâ in hæc armemur: cuius caput, scire conditionem & legem quæ venientibus in hanc vitam est dicta. Quæ? similis ipsi aëri, quem ducimus, & in quo versamur: vt modò sudum, modò vduum sit, tempestas, serenitas, & gaudijs præuiæ aut sequaces curæ. Tu & ego cogitemus mi Morete: magno taliū magistro docti, Plantino nostro. cuius viri inter alias virtutes, singularis fuit illa constantia,

— *tranquillaque magni*

Vis animi, nulloque levis terrore moueri.

Præceptis hæc alij iactent, ille exemplis. Sed quò eò? à nuptijs ad curas, à gaudijs ad patientiam: nec ineptè. nam & illis hæc interueniēt (mone tuos) & genus id vitæ largiter admittit. Quò etiam eo? ad nos, inquis, & inuitas. Vellē hercules aut ego aut vxor possemus, & præsentia testari affectum. Non datur. scis domi octo conuictores mihi esse, id est custodes siue milites? Nam illi profectò tenent, nec commodo meo aut suo patiuntur abesse. Ergo animum accipe: ego illa hortensia munuscula, quæ tibi & Spirinio adfini tuo simul inscribam. Crescunt mihi hortenses istæ opes, non valdè illæ ab Indiâ: quid tum, si acquiesco?

*Cui non conueniet sua res, vt calceus olim,
Si pede maior erit, subuertet; si minor, vret.*

An non ego te multiloquio? nescio quomodo nunc iuuat, ab-
rumpo, & vale. Louanij, xi. Kal. Sextil. ∞. Id. xcviii.

EPISTOLA XLVI. *Mechliniam.*

NICOLAO OVDARTO *suo* S. D.

CARMEN tuum super discessu meo & placuit, & verè dicam
etiam mouit. Durum est auelli à talibus amicis vel in breue
tempus; durius, & morti esset, si in longum. Etsi istud tu times,
& multi vaticinantur, inò magnates etiam nostri in Aulâ: sed
ego tibi assero & Fidem ipsam testor, aut redibo ad vos, aut mors
aut vincula me ligabunt. Blanditiæ, promissâ, præmia, Lipsium
semel noueris, nihil in hoc animo possunt. Animo, destinato in
patriâ viuere, in patriâ mori; utinam tranquillâ aut securâ saltem,
& quæ Iscanum meum mihi interdum non inuideret. O quàm
suaue, te aut Hartium in libero illo aëre & loco habere! agellos,
prata, siluulas, fontes nostros visere! cænulam sermonibus, dein-
de & iocis distinguere! Langueo, cùm cogito hoc eripi, & vix
spem esse nobis reddi: nisi Deus & Reges aliquid fecerint aut
facient ex occulto. Sed heus, de itinere audi hoc etiam. rumor
obscurus spargi incipit de morbo in vrbe Româ: qui si verus, aut
tollimus iter, aut certè protollimus in tempus Veris. Sed tu inter-
eà quando ad nos? credo Breugelum Consiliarium hîc futurum
intra septimanas paucas, vellem te cum Hartio nostro vnâ. & in
tempore aduocabo, ac scribam. Vale mi optime, mi fidissime
Oudarte. Louanij, iiii. Nonas Iul. ∞. Id. xcix.

EPISTOLA XLVII. *Antuerpiam.*

ÆGIDIO SCHONDONCHO *Sacerd. è Societate Iesu* S. D.

* animi
mordacem
sermonem.

* medita-
tionem
mortis.

ACCEPI primum tuum, sed herculè tristem & verè * *ὑπομα-
ρτυρία μὲν*. Itane subito nobis Liuineius noster? ille, vt mihi
videbatur, fortis, & nec annis grauis? Nescio quod meum fatum
est, qui in trilustri pænè morbo supersum tamen omnibus vete-
ribus amicis. Bonâ fide, pauculi ex ijs superant, & vides me
Priamum aliquem esse. His exemplis an non inciter ego, alijque
ad veram Philosophiam, id est, * *μελέτην θανάτου*? Ita enim, & re-
ctè, de-

Etè, definierunt : qui non facit,

* *Ἀφ' ὧν δὴ κείνος γε, καὶ ἐπιδανὸς πέλει ἀνὴρ.*

At, o mi Schondonche, quàm me inter ipsa illa tristitia lætificauit tamen, & suauiter titillauit tuus amor? Rem dico. notus ille quidem mihi antea; sed nunc denique scripto, & chirographo consignatus. Quæso te, deinceps mihi facito affectu non minore; sed restrictiore iudicio: cui frænum à ratione da, nec sic admitte in meas laudes. Ego, ego me noui, ipsum interiorem Lipsium, quantus est: & iuro tibi non esse ad modulum, quem formas. Sed tamen habe, si voles:

* *Is demēs,
Et nec se-
missis ho-
muncio
misit.*

* — *Τίς ἂν φιλέοντι μάχοιτο;*
neque enim ipsum illud iudicium aliud, quàm aut Amor, aut proles eius est. Ego hunc in te habeo, habebo: quid ni tanto beneficio affectus? Neque enim fileo, & cordi huic carum fuit, Votata tua in COTTIDIANO AVGVSTO SACRIFICIO pro meâ salute interponi. O sic perseuera. & de corpore parùm est, quod mihi videbatur paullatim * *τὴν κερδοῦναι*: sed pro animo isto interpo-
ne, id est, æterno, apud Æternum. Vale, mi R^{de} Pater, quem animi brachiis amplector, & vnâ P. Scribanium Rectorem. Louanij, x. Kal. Feb. ∞. Id. xcix.

* *nā quis
sic pugnet
amanti?*

* *tabescere.*

EPISTOLA XLVIII. *Antuerpiam.*

HENRICO VVVENO I^{to} S. D.

PEC CAREM, & ipse me non accusarem sed damnarem, si te consilij expertem haberem, quod res meas & ipsum adeò me tangit. Noui animum & curam mei: ideoque iure ad te hoc defero, non vt consilium tamen, sed vt assensum petam. Vides ex hoc ipso, quàm decreuerim. & ita est: res eò venit, vt bonis votis prosequi iter meum amici debeant, non monitis aut cautionibus morari. Vt verbo dicam, addixi Principibus viris me in Italiam venturum: nec ea fides aut promissio, non dicam eleuari, sed tardari debet. Cur fecisti? inquires. Multa inuitabant, ipsi illi primores viri, & nimis in me amici; sed religio maximè, quæ à Bonifacio VIII. recepta, culpas omnes in illo anno sacro & Lustrali expiandi, qui nunc instat. Ad hunc vocabar: cur recusarem, quod vltro appetere debebam? Non ad lectiones aut mu-

nera publica inus, sed ad pietatis munia. nemo me reuocet, qui illam amat. Valetudo etiam mea si cui curæ est, eodem vocat: & spero planè per hanc locorum, hominum, consuetudinis mutationem, aliquid mitigatum iri perpetem illum languorem nostrum, si non sublatum. Quod suspicetur aliquis de emanfione: testor Deum nihil esse, nec illos petere, aut me agitare. & cur facerem obliquâ hâc & improbâ viâ, qui potui rectâ & apertâ? Scis vocationes meas plures in eum tractum: semper spreui, & animum ac pedem in patriâ meâ fixi. Eadem nunc mihi mens. sed peregrinari lubet, & ignauiam aut veternum motu aliquo discutere, quod corpus & ingenium hoc habet. Dic tu sodes, triginta iam annos amplius aut docui assidue, aut scripsi: & pauci menses non dabuntur ad requiem aliquam, & leuamentum? Ipse Syfiphus in fabulis, qui perpetui laboris damnatus, suspendit tamen Orpheo cantante suum faxum: liceat mihi paulisper calammum & linguam, ad præconium & carmen hoc sacrorum. Pontifex nos vocat, ad sacra *non visa, non visenda*: ego eo, qui liber & sine familiari onere sum, solâ vxore non volente fortassè, sed nec renitente. Habes consilij mei summam: sed quando in rem dandi? Iam sub Autumnum instantem, & September initium viæ mihi erit. Lubet enim paullo citius, vt hieme & frigore potius, quàm vt in æstu veniam: denique vt Vere proximo etiam reuertar. Emanfio enim mea tota quinque aut sex mensium erit: si Deus tamen volet, id est si Italia aut Roma sepulchrum mihi non erit. Parce malè ominari, inquires. Nihil mali est, mors hîc & ibi imminet: nec mihi triste, apud amatam meam Romam vel cadere, vel condi. Sed spero patria iterum me videbit, vtinam lætum ipsa læto vultu, & tristitia ac squalor hic bellorum abierint, quæ nunc eam fædant! Tu salue mi Vvvene, ante abitum etiam vidende: & hæc, si commodum est, cum Robiano nostro participa, cui volo scripta. Eidem ex animo salutem. Louanij, XIII. Kal. Maias. ∞. IO. XCIX.

EPISTOLA XLIX.

*Antuerpiam.*AVBERTO MIRAEO, *Canonico.*

QUOD dicis, ita erat. distinebar sanè Bruxellæ, aut potius distrahebar, & amicorum beniuolentia me nec mihi permittebat. Ferendum fuit, & vides quàm optata etiam bona sæpè nocent. Quid amicitia melius? si in plures nimis diffusa, turbat, & quod vtilissimum in vitâ est Tempus, eripit aut partitur. Simile in famâ. quam bonam omnes boni volumus: si creuit, & latè se sparsit, pondus vt tueare adfert, & illi non tibi tantùm viuis. O quàm omnia modica optima! & mihi semper id votum & studium etiam fuit, litus legere, vela in altum non dare: & tamen aura aliqua blandiens aut insidians sæpè prouexit. Vereor vt in Italico itinere simile. ad quod amici & magnates illi viri benignè & acriter sæpè prouocant: sed mihi quis fructus, nisi distractio fortassè, erit? Ego tamen constitui, & sponpondi: etsi valetudo mea indies tenuior tardat, & ancipitem interdum animi facit. Deum inuoco, vt immittat quod è re & salute nostrâ erit. Quod ad te mi Miraë, gaudeo Antuerpiæ iam esse, honesto loco, inter honestissimos optimosque viros, & florem (ita res est) in eo opido Belgarum. Nec enim ipsum solum eminet elegantia aut splendore, sed & ciues atque incolæ, nescio quo genio, ad bona & honesta eximiè inclinati. Me quidem versari cum iis & iuuat semper, & iuuat: nec locus est vbi animus hic magis se explicet, & lætiùs libentiusque diffundat. Itaque benè & ex meo voto, te illuc esse: quod addis de studiis & exercitatione tuâ quam paras, valdè approbo, & toto animo illuc hortor. Ad conciones inquam. quò & pietas ac tua professio vocat, imò & me iudice ipsa Natura: quæ suauiter & grauitè dedit eloqui, nec sine motu auditorum. Delectabis, excitabis, inflammabis: vt specimen ego in te hîc vidi. Quid autem aliis gratius, tibi honestius potes facere? ipsa ianua est ad famam & gratiam: etsi ea finem non habes, scio, sed ad salutem aliorum hæc quoque accedent. Rogas, quos legere ad hanc rem suadeam. Egone? extra meum campum, & velut oleas, me ducis: tamen liberè, & quia inspexi etiam sacrorum illos auctores, dicam. Mihi inter omnes Græcos placeat Chrysostomus lectus: qui copiam, varietatem, figuras &

flexus sermonis dabit; denique & ornamentum grande, & quod plausus mouet, similitudines atque imagines, quibus scatet. Inter Latinos, Bernardus me capit. & vsum habet excitandi, ob acrimoniam vbique & calorem; tum etiam docendi atque imprimendi, ob sententiarum acumen, quas crebrò & salubriter miscet. Sed hæc alij tibi meliùs, aut certius: vnum tamen perpetuum iudicium meum te non celo, quod est, vt mores in concionibus spectes & formes, potiùs quàm dissertatiunculas aut altiore doctrinam. Mihi crede, hoc expedit, i inò verò necessarium est, si vniquam, in confuso & vitioso hoc æuo. De religione satis multi loquuntur, pauci vitâ exprimunt, & mores à professione discordant. Ille vir est, ille Deo plenus, qui formabit & corriget: nec Ecclesiæ solùm, sed Reip. optabilem operam nauabit. Deus tibi det velle, & posse, & me amare. Louanij, prid. Nonas Iulias. ∞. IO. XCIX.

EPISTOLA L.

Antuerpiam.

ANDREAE SCHOTTO, Presb. Soc. Iesu S.D.

DE fratris tui filio quod repetis mi Schotte, id verò mihi curæ cordique est, & erit. Quòd ad nos appropere, nihil adhuc opus est: quia non ante medium Septembrem aut circiter, ituri sumus, si tamen ituri. Dubitas? inquires. Dubium me facit tum morbus, qui in Italiæ finibus acriter incipit grassari; tum & mea valetudo tristior tenuiorque facta, vt à vobis discessi. Calidè aut temerè aliquid facere, ratio me vetet, etsi animus valdè impellit. Itaq; videbimus, & pro re ac tempore consilium capiemus. *Itinerarium* tuum ad finem spectare gaudeo: de SENECA patre autem quid amplius, præter dicta, dicam? Edi aut tua, aut ipsum cum tuis approbo: sed vt ego aliquid nunc conferam, vix est in meâ manu. Languor me habet, & harum rerum tædium, nec ad studia aut cogitationes istas adfurgo: ac ne debeo quidem. Libellos tuos remitto. Saluto amanter P. Rectorem, & P. Schondonchum, semper meos. Certè viros amo & colo. Louanij, postrid. Idus Iul. ∞. IO. XCIX.

EPISTOLA LI.

*Antuerpiam.*IO. BAPTISTAE PEREZIO BARONIO *suo S. D.*

TE quoque, ut video, in parte perculit hæc itineris nostri dilatio, an omissio dicam? Sed causas tamen iustas vides: siue illas publicas, siue hanc priuatam Valetudinem, & quæ me tangit. Fateri debeo, animo me validiorem quàm corpore esse, atque illum agitare & concipere, quæ suscipere atque exsequi negat istud. Meâ quidem causâ nihil moueri in totâ re decet: quid enim non visum (homines aliquot excipio) videndum mihi? sed vestrâ voluissem, quibus dux & quasi mystagogus esse potuissem ad penetralia Italorum. Nunc cum Deo aliter visum, & velle, non posse, mihi detur: quid nisi tam suauiter acquiescam, quàm si numquam ea cogitatio animum occupasset? Mi Baroni, hæc summa vel vna potius sapientia, Deo & fati obsequi, & infixum habere animo, ab illis dirigi, atque etiam perfici, molimina omnia nostra. Adspirat ille ab alto ventus? vela pando & nauigo: ponit aut se vertit? contraho eadem, & sisto aut flecto. Vitæ longum iter (ita esto) tibi restat: sed semper incertum, turbidum, nisi semel decreta tua ad æternum illud decretum ligas & aptas. Quod vult, velimus; quò ducit, eamus: & nisi facimus, trahendi nihilominus aut impellendi. Sed satis philosophiæ: de ipsâ re, vereor ut multæ mihi etiam à Romanis machinæ & concussionibus. iam recenter vna, à peritâ & forti Baronij Cardinalis manu directâ. Inuitat valdè benignè, & hoc vrget ut veniam ad sacra loca & annum, vel in alienum exemplum. Si ætas esset aut vires pro animo; res facta erat, neque deliberandi aut cunctandi locus. Cum me intueor, collabasco: & maximè, quia experimentum iam mei aliquoties feci. Sicut Iunonia auis, ubi colorem & plumas circumspexit, sibi placet & fidit; deiicitur, cum ad pedes se deiecit: tale est mihi, animo valeo & præfido, languesco cum ad exteriorem hominem me conuerti. De fratre quæ scribis, grata sunt; & ut solet in præteritis malis, suaue est passum esse. At Hispaniæ etiam illam partem, sanè florentissimam, luentari, hætenus nobis inauditum erat. Quid parat ille mundi rector? Europam bellis, morbis, & omni aliâ medicinâ purgare & curare? De curatione, o ita esto: purgationum iam diu affatim,

vt nostra quidem iudicia sunt & vota. Sed ille, quod volet, faciet: te, mi Baroni, tuosque seruabit. Ad patrem scripsi: auo tuo, & adfini Marco Ant. Perezio, item Rokoxio salutem multam per te dico. Louanij, III. Kal. Sextil. ∞. IO. XCIX.

EPISTOLA LII.

*Leodicum.*IO. CHOKIERO I^{ro} S. D.

EGO & reditum è Galliâ tibi gratulor, & de constantiâ affectus tui in me non nego etiam gaudere. Gratum & volupe est, eos qui in curâ aut disciplinâ nostrâ fuerunt, habere beneficij memoriam: quod nimis facilè hæc iuuentus aut elabi patitur, aut ipsa abiicit & fastidit. At qui meliore mente & indole ad virtutem sunt, ij verò aliter: & gratiam præceptoribus suis animo debent, atque hoc ipso habent referuntque. Quid enim præter eam volumus? & hoc quoque, vt scalarum hos gradus ad Sapientiæ collem magis magisque scandatis, donec ad verticem illum veniatis, in quo lux & tranquillitas est, & despectus simul & despectus rerum terrenarum. Te iam promouisse, & pænè peruenisse, spero mi Chokieri. quem Gallia illa, bona ingeniorum alrix, aliquamdiu habuit, & in maturiore ætate tuâ ad iuris & ciuiliū rerum prudentiam formauit. Vidisti insignes viros, scio: sed & desiderasti insignes, quos vltima hæc tempestas belli abstulit, & eminentibus aliquot titulis Galliam priuauit. Nisi quòd viuunt etiam nunc tamen in animis & in scriptis: & detractâ inuidiâ, solâ laude noscuntur. Ad eorum exempla te voco, ad mei amorem hortor: quem scito me tibi reponere, & paria facere ac facturum in affectu. Louanij, pridie Idus Septembr. ipsâ horâ quâ tuas accepi. ∞. IO. XCIX.

EPISTOLA LIII.

Antuerpiam.

ANDR. SCHOTTO S. D.

ECCE, mi Pater, quod Velfero non ipse, sed pro me ego respondi. Etsi quid opus causas quærere? vtinam ne vna, vna nimis obuia, nimis certa, nimis fontica esset, valetudo. Quam si quis in leui habet aut spernit; eum cur mihi audiendum putem, non

non video. Cur igitur suscepisti? quia spes impellebat, quia pietas inuitabat: & ista manet, illa defecit. dum leuibus peregrinationunculis periculum mei feci, & video non esse ad quadrantem, aut si minus dicam, longæ illius viæ. Hæc serîo ita habent. Quid causa altera, & emanendi metus? Sepone, inquis: nemo inuitum. Hoc scio: sed parum reniti me, & sequacem naturâ esse, hoc quoque scio. Ad summam, mutare melius, quàm periclitari: si quis de inconstantia obiicit, in tali re non moueor. haud magis quàm si Bruxellam ire constituissem, & omissem. Cuique sua iudicia, mihi in me mea: & Homerus communiter hoc prætendat,

* ——— *ερεπται γὰρ τε φρένες ἐσθλῶν.*

* *hominū
mētes mī-
tarier. ap-
ta.*

Satis de itinere. De SENECAE Notis, benè est: & scis iam diu meum sensum. Ego in Philosophum paro *Commentarium perpetuum*, & iam in parte affeci. Sed ratio diuersa erit à priore meo genere, in quo plus aliquid ambitus, aut pompæ; hîc rei non minus, plus breuitatis, & simplicitatis. Videbis & censebis. *Bar-gæum De obeliscis* si non misi, vbi seposuerim, nescio. Perisse non potest, & excutiam scrinia omnia in otio primo. Quæso, sustenta. Pantinus rediit, libellos aliquot, & litteras à Couarruiâ ad me tulit: sed libellos tamen nondum misit. Bruxellam autè ego non vidi, & quamquam Principum meorum reuerens & cupiens, tamen sine officij fraude censui vnum caput in tot millenis posse abesse. Domus, quies, SENECA me habuerunt. Vale mi Pater, & R R. PP. Rectori & Schondoncho S. multam dicito. Louanij, Idibus Septemb. ∞. IO. XCIX.

EPISTOLA EIIII.

Antuerpiam.

NICOLA O ROKOXIO, V. N. & Senatori.

BARONIVS noster tuo nomine munus libri mihi obtulit, in quo collectæ Romanæ aliquot Antiquitates. Negem mihi gratum fuisse? mentiar. delector & re ipsâ, quæ iam diu animum hunc cepit: & tuâ beniuolentiâ, quam hoc quoque indicio ostendis. Enimuerò sperabam, & iam decreueram, oculis istis visa illa olim monumenta reuifere: vtilius haud dubiè atq; etiam iucundius, quo maior mihi nunc aliquis eorum intellectus: sed

Deum

Deum & Fata noluisse palàm video, quæ sub idipsum tempus imbecilliores solito me fecerunt, & nec nunc ad vires pristinas resurrexi. Itaque sepono vel nolens hanc cogitationem: in patriâ meâ acquiescam, & benivolentiâ vestri similiû: addam & studiorum illud oblectamentum, numquam omissum mihi, & nûc cùm metæ appropinquare me video, acriùs in seuerioribus libris amplectendum. In iis *SENECAM* elegi, breui à me dandum, si Deus adiuuet, clariorem & meliorem. Vale Vir Nobilis & Cl^{me}, & in affectu erga me, qui mutuum facio, perseuera. Louanij, VII. Kal. Nouemb. ∞ . IO. XCIX. D. Perezium saluto.

EPISTOLA LV.

Montes.

FRANCISCO BYSSERETO, *Episcopo Namurcensi designato.*

ET priuata & publica mihi ratio est, gratulandi hunc honorem, quem non tam Principes, quàm Deus, meo sensu, videtur tibi contulisse. Priuatim quidem gaudere me in honore eius, quem amicum mihi sensi, par est: & publicâ patriæ causâ magis, cui subsidia ista opus talium virorum, & in concusso hoc rerum statu velut noua munimenta. Vt cælo sereno, & mari quieto, minor cura aut inquisitio de gubernatore est: quiuis pænè sufficit: at turbido hoc & illo, virum nauis quærit, veterem clauis & peritum: sic nunc dixerim, in procellis nimbisque quibus religio pariter & respublica iactantur, magni interesse quem in curam tutelamque eius arcessi videamus. Videmus te, & boni omnes gaudemus: qui præter scientiam, vsum rerum tractandarum adfers. & quod caput est, puram illam & cum candore virtutem. Hoc qui te norunt, de te loquuntur & sentiunt; hoc vulgi voces, & illa

—— *sollers deprendere semper* *Fama duces.*

Cui parem, imò superiorem te fore, & auguror, & opto, & intimis animi vocibus Deum precor. qui te Reu^{me} Domine, tui similem seruet: in quo voto alia, & epistolam ipsam claudio. Louanij, III. Kal. xbres. ∞ . IO. XCIX.

Guilielmus VVargnerius, olim meus, nunc Sacerdos & Canonicus in æde D. Petri, gaudium suum per me profert, & obsequium offert.

EPISTOLA LVI.

AD CONTYBERNALES SVOS,

*Franciscum Oranum.**Cornelium Anchemantum.**Io. Baptistam Perezium Baronium.**Ioannem VVouerium.**Guilielmum Richardotum.**Balduinum Iunium.**Antonium Richardotum.**Philippum Rubenium.**Guilielmum Scarbergerum.**Hubertum Audeiantium.*

Vos verò mihi de Equis etiam molesti estis; quid? ut alam equum, voluptati & valetudini: quid? ut exemplo canum, etiam laudem. Itane grati? & hoc scriptione meâ nuper merui, ut à negotio ad negotium vocer? Tamen durum negare vobis ita cupidis: saltem hoc alterum. nam illud prius, arcæ non chartæ res est: & hanc potiùs impleam, quàm vacuefaciam illam. Ergo iterùm ad ludos, & verè Circum: in quo Græco Romanoq. ritu equi nostri currant. Quid de ijs dicimus? semper in usu & pretio fuisse: nec aliud animal, ex quo homini plus vsionis aut commodorum. Canis venatur, amat, propugnat: hæc ipsa omnia Equus. & quid prætereà? terram arat, plaustra trahit, hominem vehit, nuncios & litteras defert, cursus & ludos exhibet: atque ista & plura in pace. At cùm Mars tubam insonuit, caput & aures erigit, terram pedibus pulsatur, & in militiam vtrò nomen suum donat. Illic armatum virum ipse armatus in aciem defert: eam impetu perumpit; aduersos pectore, capite, pedibus sternit; ore lancinat & mordet. Enimverò Mamalucorum nuper in Ægypto equos sic doctos tradunt, & velut fida quædam auxilia commilitasse. Sed & Plinio scriptum, armigeri aut satellitis munus aliquando subisse, & tela ore porrexisse ac suffecisse. Iam summa utilitas, in ipsâ fugâ. Illi persequuntur, & assequuntur, imò præueniunt: sistunt, cingunt: & absq. ijs, quis summam manum & optatum finem bello imponat? Iure igitur hoc animal Marti sacrum, & ei Romæ & in Oriente passim, grata victima, immolatum. Ista vniuersè: magis partitè etiam de Ingenio, & Fide videamus, & Pietate. Ingenium eorum, pænè ad hominis. audeo hoc dicere? mecum vetustas, quæ adeò adfidere nostræ naturæ voluit, ut etiam iungi posse & misceri. Centauros nōne illi formarunt ex

equo infero, & supero homine? Itaque docilitas eorum mira, & ingenia, vt Plinius loquitur, *inenarrabilia*. Frænum ore, equitem dorso fuscipere; stare, vertere, minuere, augere gradus, ad leue fræni signum. Quid fræni? imò vocis, aut virgæ. De Numidis, certum est, etiam in militiâ equis insedisſe & pugnaſſe ſine fræno. Atquin bonus & terribilis, atque adeò pænè exitioſus Romanis, iſte equitatus. Claudianus de ijs:

— *ſonipes ignarus habena:*

Virga regit. Silius:

— *Numidæ, gens inſcia fræni,*

Quæis inter geminas, per ludum mobilis, aures

Quadrupedem fleçtit, non cedens virga lupatis.

Idem Herodianus, idem Strabo tradiderunt: ne poëtarum hæc cenſeatis. Iam verò & inclinare ſe adſcenſuro docentur: imò ſubmittere & velut adorare. Dio Caſſius auctor, Traiano, cùm in fines Parthorum veniſſet, oblatum à Satrapis equum, doctum venerari hominem, & ritu adorantis, fleçtere anteriora genua, capite ad pedes anteaſtantis ſubmiſſo. Quid, quòd geſticulari, falſtare, conuiuari, & decumbere, Pyrrhicas edere, & quæ ipſi homines ægrè exprimant, in theatris olim ſunt viſi? Plutarcho moroſè hoc accredat aliquis: ſed quis non Iulio Cæſari Scaligero, nouello & oculato teſti? *Equum puſillum, inquit, deformem circumducebat agyrta quidam; cuius iuſſu, atque etiam ſolo interdum nutu, mira ille faceret. Ambulare, ſuccuſſim properare, currere, ſaltare vel quadrupes, vel bipes. Vinum bibere, inquit, vidimus, in clunibus ſedentem anteriores pedes ad pateram ferre. Peluim ſiue malluum cruribus ſuſtinere, quaſi à tonſore lauaretur. Humo ſe ſternere, proieçtum atque etiam porreçtum iacere: ciliorum compreſſione annuere, caput ad heri nutum tollere, in terga vertere: ſupinus oſtendere, quo ſitu mulier virum admittat.* Ridere vos video: audite & hitoriolam cum riſu pariter, ſed & triſtitiâ mixtâ. Sybaritæ olim delicijs & luxu perdiſi, vel prouerbio locum fecere. Inter alia, iſti equos adſuefaciebant in conuiuium venire, ſaltare ad tibiam, pedes anteriores tollere, ijsque vice manuum geſtus certos edere, velut peritos quosdam cheironomontas. Fors fuit, vt tibicen quiſpiam, contumeliâ adfectus, ab eâ vrbe profugeret ad Crotoniatas, eorum tunc hoſtes. Defert ingenium & operam, effecturum ſe vt potiantur Sybaritarum,

tarum, si audire & sequi se velint. Factum est, copias colligunt, in hostem eunt, tibicine illo duce; qui plures eiusdem artificij apud se habebat. Contrà Sybaritæ exeunt, fiducia & fastu pleni, quòd equitatu satis præpollerent. Vicinæ iam acies, & ducis illius iussu vniuersi tibicines certis modulis conspirant: equi Sybaritarum ijs agnitis sese erigere, fessores excutere, & solenne domi tripudium etiam in acie exhibere. Hostes vi ingruunt, capiunt equites iacentes, & iuxta equos saltantes. Hoc olim: sed & ingenia sua in Circo probarunt, populo Romano spectante. Claudij Cæsaris ludis sæcularibus, excusso carceribus aurigâ, ipsi sponte visi currere, oppositos vitare aut offendere, circa metam peritè flectere: denique septem spatijs legitimè confectis ad metam ipsam stare, quasi palmam poscentes. Et omnium iudicio meruerant: aduersarijs tantum dolentibus, & cum pudore indignantibus, *artes hominum* (ait Plinius) *ab equis victas*. Ad de Fide etiam videte: quâ dominos suos noscunt, adhærent, amant; viuos tuentur & seruant, mortuos etiam propugnant aut vlciscuntur. Exempla, id est testimonia, hæc occurrunt. Primum de Bucephalo Alexandri, ob nobilem illum regem ipsum nobile & notum. Agellij purissimis verbis id referendum est: *Equus Alexandri regis & capite & nomine Bucephalus fuit. Emptum Cares scripsit talentis XIII. & regi Philippo donatum: æris nostri summa est sefertia* * CCCXII. *Super hoc equo dignum memoriâ visum, quòd ubi ornatus erat, armatusque ad prælium, haud vnumquam inscendi sese ab alio nisi à rege passus sit. Id etiam de isto equo memoratum est, quòd cum in eo insidens Alexander bello Indico, & facinora faciens fortia, in hostium cuneum, non satis sibi providens, immisisset, coniectisq. vndique in Alexandrum telis, vulneribus altis in ceruice atque latere equus perfossus esset: moribundus tamē, ac propè iam exsanguis, è medijs hostibus regem viuacissimo cursu retulit: atque ubi eum extra tela extulerat, ilicò concidit: & domini iam superstitis securus, quasi cum sensus humani solatio, animam exspirauit. Tum rex Alexander, partâ eius belli victoriâ, opidum in iisdem locis condidit: atque ob equi honores Bucephalon appellauit. Hæc ille: sunt alia. Seuerus Imp. cum Prætorianos astu circumuentos exarmasset, quòd Pertinacem deseruissent & occidissent: & qui inter eos equites, iuberentur deferere equos: fuit vnus, cuius equus retineri aut sisti non potuit, & quamuis ille re-*

* 7300.
Philippici
circiter.

pelleret, identidem tamen sequens & adhinniens, dominum ita
 mouit, vt gladio educto illum seque interficeret: & (addit Dio)
equus ille spectantibus visus est libens letusque cum domino mori. In
 bello Punico secundo, graui & grandi illâ Cannensi clade, eques
 Romanorum Clœlius fuit, atque is in ceterâ turbâ, vulneribus
 confectus, pro mortuo relictus. Manè factò Annibal pugnae lo-
 cum petit, siue vt spolia reliqua sui legerent, siue vt ipse oculos
 atque animum inmanem spectaculo tristi pasceret. Iaccabant la-
 cera corpora, trunci artus, truces cæforum formæ, mortui semi-
 mortuis mixti: atque inter istos Clœlius, qui ad strepitum caput
 ac linguam mouens, extremam vocem cum gemitu effudit. Ag-
 nouit equus, quem captum Numida iuxta Annibalem infide-
 bat. Aures arrigit, & acri hinnitu edito profiliens, fessorem hu-
 mo sternit. Currit per cadauera, per arma, & in ore domini iam
 mortui consistit. & cùm mouere non videret, ipse collo inclina-
 to, armisque submissis, vt solet, inuitat ad scandendum: diro illo
 Annibale etiam miserante, & fidem animantis demirante. Re-
 centius exemplum Germania suppeditat, illa equorum viro-
 rumque bona nutrix. Inter dissidia ciuilia anno ∞. LXXVI. cùm
 Saxoniae Principes pacem victi inissent cum rege Henrico, atque
 obsides etiam dedissent: fuere inter eos duo puelli, Vthonis &
 Dedi Marchionum filij, longè adhuc à pubertate. Ij custodie-
 bantur in arce quâdam, sub Eberhardi custodiâ regij ministri.
 Apud quem parentes munusculis euicerant, & ipsa teneræ ætatis
 miseratio, vt pateretur eos ne tædio aut defidiâ tabescerent, in-
 terdum circa arcem vagari, ludere, equitare, etsi vix firmiter
 etiam possent. Accidit vt venatum ipse iret, istis comitibus. Fe-
 ram excitant, persequuntur cum calore & clamore, vt fit, puello-
 rum obliti aut neglegentes (quis enim in eâ ætate fraudem hanc
 speret?) illi cùm solos se vident, mutuò alloqui, & adhortari ad
 fugam. Faciunt, equos admittunt, locorum hominumque igna-
 ri, tandem ad Moenum fluuium, Deo duce, deferuntur. Ibi na-
 uiculas piscatorum conspicati, rogant admitti, & Moguntiam
 transuehi: pretium chlamydulas suas offerunt, quibus amicti.
 Piscator trepidationem eorum miseratus, & de nobiliore stirpe
 ex habitu coniectans, equis delapsos suscipit, in cymbam impo-
 nit, abnauigat. Quid equi? dominos non deferunt, impetu flu-

men tranant, & in vltiore iam ripâ, gressum admoderantes cymbam sequuntur: ita vt cum eunte irent, cum sistente alibi sisterent; atque id per plura millaria Moguntiam vsque. vbi domini eos, dominos cognatus Episcopus hilariter excepit. Dicite, an non humanas animas insedisse hæc pectora credetis? Atque ista fides in mortuos etiam perseuerat. Plinius: *Amisso lugent dominos, lacrimasque interdum desiderio fundunt.* Virgilius de Pallantis occisi equo.

— *positis insignibus Æthon*

It lacrimans, guttisque humectat grandibus ora.

Fons istorum Homerus, qui Patroclo occiso canit:

* Ἰπποὶ δ' Αἰακίδαο, μάχης ἀπ' ἀνδρῶν ἔοντες

Κλαῖον, ἔπειδ' ἢ πρῶτα πυθέσθω ἡνιόχοιο

Εν κονίῃσι πέσοντ' ὅφ' ἔκτορ' ἀνδ' ἐρφόνοιο.

* *Acacida*
sed equi,
paullum à
pugnâ inde
remoti,
Flebant, vt
primū au-
rigam no-
uere per-
emptum
Hecloreis
manibus,
deiectum in
pulvere
facto.

O affectum mollem, & minimè brutorum! At in Plinio vindictæ cupidinem etiam legi. qui scribit, Antiochum regem, cùm proelio Gallos fudisset; Contareti ducis, qui ceciderat, equum insigni specie conscendisse: atque hunc indignatione accensum, spretis lupatis, in abrupta isse, seque & equite vnâ afflicto. Item: occiso Scytharum quodam regulo, singulari pugnâ & ex prouocatione: cùm victor ad spoliandum hostem accederet, ab equo eius morsibus calcibusque confectum. Habetis & stupetis in Fide: accipite Pietatem. Propriè sic appello. nam in parentes & cognationem mirificâ sunt reuerentiâ, vel affectu. Gallus, bos, ouis, ipse canis matrem init: iste abhorret, & iura naturæ sancta habet. Aristoteles prodidit, Scytharum regi nobilem equum fuisse, & pulcherrimæ sobolis semper matrem. eâ causâ motum regem, vt filium generosum matri admisceret, atque ita stirpem augeret: sed illum, etsi incitatum à prorigâ, recusasse. Cùm autem placuisset regi matrem, vt imprudens superueniret: factum quidem, sed mox detectâ & agnitâ, flagitij impatientiâ fugam properasse, & per abrupta se præcipitasse. Simile in Hispaniâ Bæticâ nostro sæculo. Equus inter optimos, vnguentis & lenocinijs inductus ad matrem incestandam, cognito crimine, morso sibi ipse naturam, cum magnâ adstantium admiratione, abrupit. Alibi, ipsum prorigam, iustiore omnino vindictâ, legimus ab ijs interfectum. Sed & erga sorores notitia & amor, libentiusque in

Iliad. 7.

Ammian.
xxx.

eo comitatu iugum ducunt. Hæc pietas fortassè, tum & mira promptaque obedientia effecit, ut in ipsis Sacris libris *Equi & Equitatus*, piorum animas significant: quæ dominum videlicet fessorem rectoremque accipiunt, neque ex suâ libidine, sed eius arbitrio, flectuntur. Imò & eadem fortassè potentes diuinandi fecit: cuius rei vetera & noua exempla. Homerus, super omnes mystas naturæ arcana perdoctus, facit Xanthum Achillis equum instantem ei mortem præfari. Cæsaris equos, quos ad Rubiconem fluuium liberos dimiserat, & sacrauerat, insidijs in eum paratis & innox patratis, per aliquot antè & post dies pertinacissimè pabulo abstinuisse, & vbertim flectere, compertum est. Valentinianum Principem pridie quàm periret, consuetus non admisit equus, præter morem ferociens, & pedibus erectis repellens. Quod ille indignatus, stratorem militem, quasi eius culpâ factum, volebat occisum. Illustrius hoc prodigium in Alexio Imperatore Byzantino, qui cum fratre Isaacio deiecto, & exoculato, imperium inuasisset: numine parùm piè salutato, è templo veniens, equum Arabicum, inter auspiciorum pompas, Principali ornatu, parabat inscendere. At ille subduxit, & ore auribusque fremens, oculis sanguineum micantibus, terram pedibus pulsans, eosdemque anteriores attollens, tergo recipere dedignatur scelestum & paricidam. Ut verò multis adstantium poppyimis, & ceruicis palpationibus visus ferociam remisisset, Imperator subito in eum se iecit, & frænum prehendit. At ille, quasi deceptus, & fessore quem nollet recepto, cum claro hinnitu in pedes assurgit, nec destitit bacchari & concutere, donec coronam gemmatam capite eius (quæ & fracta est in parte) atque ipsum dorso excussit. Nec fides prodigio defuit, Alexij imperio turbido, & mox ipso depulso. Sed & ego diuinationis aut prudentiæ signum in equo, meâ salute, cepi. Anno ∞. Id. Lxx. iter in Sequanos institui, adulto iam Autumno. Solus cum famulo eram, viæ ignarus: atque ille casu carrucam repertam conscenderat, laboris leuandi causâ. nam pedibus ibat. Venio vespere iuxta Clareuallem opidulum, in limite Sequanico: flumen Dubium à parte dexterâ video, inflatum, & ripas ac viam supergressum. Parte sinistrâ rupes altior & abrupta erat, quam perpetuum iugum pænè opido continuabat. Quid facerem? via deserebat, (aquis ut dixi recta)

& ta-

& tamen iuxta rupem ferri prior orbita ostendebat. Serum redire & quærere, nox imminerebat. Animum obfirmo, equum immitto, & rupi quantum poterat admoueo, vt dextrum flumen vitarem. Ille recusat, & obluçantem etiam dextrouersum paulò ducit. Emergo denique trepidus & madidus. sed incolæ, qui ab ipsâ portâ viderant permeantem, consensu dixerunt, si propius rupem accessissem, actum de me & equo fuisse: quia fossæ illîc & voragines, non peruadendæ. Satis, an receptui canimus? an etiam aliquid de exteriori facie habituq. Equi adiungimus? opportunum videtur: & species quorundam satis est noua. Iulio Cæsari equus fuit *pedibus propè humanis, & in modum digitorum ungulis fissis. quem natum apud se, magnâ curâ aluit, nec patientem sessoris alterius, primus adscendit.* Rudolfi I. Austriaci imperio, equus Basileam venalis adductus, qui bimus tantum esset, altitudine autem, viros plerosque supergrederetur. Indicatus fuit C C. marcis, venditus C. qui sunt *Philippici quingenti*, grande pretium in illo æuo. Sed magnitudine & formâ stupendum equum fama (nescio an ex vero) sed fama prodidit, & vestigia etiam nunc manent. In Artesiâ haud procul Lillerio Malanoium arx est aut potius fuit. nam ipsa per bella diruta, villa tamen & vestigia manent. In eâ Toparcha erat, qui studiosè equitum alebat, & ioco dicere solitus, Si equi sibi cornuti nascerentur, tunc denique ad bellum Sacrum (ea tunc militia vigebat) se iturum. Euênit, & equus grandî formâ, cornibus eminentibus nascitur: cui supra vulgus etiam celeritas & vires. Saltus adhuc eius ostenditur pedum circiter LX. & columellæ defixæ sunt: quas Ill^{mus} Princeps CAROLVS Dux *Croius & Arschotanus*, loci nunc eius dominus, memoriæ & posteritatis causâ, iussit renouari. In Principis eius nomine finiam, quem vos mecum veneramini, alti animi, acris ingenij, & honestarum artium studiorumq. amantis. Lo- uaniij, in communi domo nostrâ, III. Kal. April. ∞. IDC.

Suet. C. LX.
& Plin.

EPISTOLA LVII.

Antuerpiam.

E. FRANCISCO VILLERIO, *Ordinis eius Diui.*

FATEOR me libentem & epistolam tuam vidisse, & carmen. Vtrumque me docuit, te inter eos esse qui longè se penetra-
runt

runt in litterarum adyta; & posse hac quoque accessione ornare studia tua diuinæ sapientiæ & pietatis. Hoc magis amaui in te, quia in ordine illo & sacro cœtu es, quem verè amo. At quòd de Carmine sic ferò sententiam meam quæris, habe. Ipsa inuentio arguta, elegans, ingeniosè aptata; nec phrasis dissidet, nisi quòd genus ipsum carminis maluissem aliud, & ex vsurpatis esse. Quòd obscuritatem accusent; illis fortassè, qui vetus nihil legunt; nobis non est, qui scimus quò aspicias, & sensus aut verba flectas. En meum iudicium: sed affectum magis ad te mitto, & parem tuo repono. Vale, & precibus apud Numen me iuua. Louanij, v. Idus Ianuar. ∞. I.C.

EPISTOLA LVIII.

*Antuerpiam.*HENRICO VVENO I^{ro} S. D.

ANIMVS iubet scribere, & tua compellatio poscit: sed aura & glacians hoc frigus negat. Viden' liquorem etiam negare, & sub manu concreescere? pauca igitur. Laurentius tuus pro voto tuo est, imò vereor vt excedat, monendusque sit temperare sibi in studijs, quæ calidè nimis & assiduè tractat. De scriptunculâ nunc meâ, cupio te ex Moreto nostro discere, ad quem misi & *Dissertatiunculam* (sic iure appello) & *Panegyricum Commentario* obiter illustratum: quem vtinam, bis vtinam, nostri Principes & capiant & legant! Quid de æuo isto dicam, nescio: nouitia in pretio sunt, sed per ea quid boni, quid magni geratur, gerendumve sit, nondum video. O sæcula illa & viros diuersa ab istis! Sed mitto. puer ille Genialis tuus spem facit mutationis in melius: & libens equidem ista legi. De me si quæris, non est intactus animus superstitione (si ita appellanda sit) hæc credendi, aut certè obseruandi: & exitus docebit, à bono veraciq̃ue Genio ista sint, an à prauo & illudenti. A Genio tamen esse, conuenit: & Theologi hîc nostri (nominatim Delrius) ad exitum vsque iudicium protollunt. Illud ei non placebat de Nube: & ait obseruisse, deteriores ferè Genios sic apparere. Desino, ab aurâ iubeor, etiam à Legatis, qui me expectant. Cæsareos dico, quos redisse ad nos scito, reditum parantes, quo fructu? eodem quo venerunt. O mi Vvene, quàm quædam mihi non ire videntur,

dentur, quò Genius ille & nos vellemus ! Sed Deum respicio, & ab eo auxilium posco, & tibi mi amice tutelam, Louanij, VII. Idus Febr. ∞. IDC.

EPISTOLA LIX.

Antuerpiam.

P. ÆGIDIO SCHONDONCHO, *Presb. Societ. Iesu* S. D.

EN, ad nostrum *caelestem* iuuenem, & ex vtriusque vestrûm voto. Ita inquam, vt in Italiam viam illi suadeam, faciam, atque etiam habitationem. Certè si quis Lipsio fauet aut vult factum; huic volet, ita calidè commendabo. Vnum illud de Præfidis filio excuso. nec enim potest, & familiam instruxit, & in viam iam se aut dedit, aut statim dabit. Hærebit etiam in Sequanis, rei suæ causâ, aliquot menses. De me, quòd subaccusas non venisse: quid facerem? vísne vacuum? At ego SENECA^m mecum volebam: & hætenus noluit valetudo, quæ tres iam hos menses à scribendo, & penè etiam legendo, arcet.

* Ζεὺς με μέγα νεγρίδης ἀτὴν ἐνέδ' νοε βαρεῖν.

Si internæ saluti expedit, hanc quoque externam precibus tuis mihi adiuta mi Pater. Louanij, III. Idus Iun. ∞. IDC.

* Me Deus
ille grauem
tristemq;
ligauit ad
Aten.

EPISTOLA LX.

Antuerpiam.

R. P. ANDREAE SCHOTTO S. D.

CERTE mi Pater, res nostræ ancipites sunt, & quæ vel constantes etiam turbent. Me quidem non dolore solùm, sed pænè indignatione adficiunt. Omnia sic regi aut non regi? Etsi Principum hîc nulla culpa, opinor, sed vel ministrorum, vel militum, vel tēporum & fati, vt rem dicam, quod acerbum incumbit Belgis. Patiamur, vt ais, & Philosophiâ nos muniamus. Facio equidem pro virili: sed de SENECA quod ais, & vt pergam; ita me Deus, vt mens & manus torpent, cùm hæc video, audio. & quis scriptionibus inter talia locus aut vsus? Valetudo etiam me coercet, & non lubet frigore dedecorare si quid meliore igne scripsi. De Velfero autem quid narras? ego verò & librum nisi iam diu, & inter primorum primos, atque etiam tabellam scitulam adiunxi in quâ meus vultus. Nam ita petierat. tu quæso à Mo-

reto inquire cui tradiderit; ut puto, eius actori: atque illum igitur, si opus, mone. me autem tui amantem, mi Pater, ama. Louanij, subito & cum auocarer, xvi. Kal. Iul. ∞. Idc.

EPISTOLA LXI.

Antuerpiam.

ARNOLDO CORDESIO.

ECCE vir Cl^{me} inscriptionem sepulchralem, quam Prunio tuo, & olim nostro, libens merito composui. In laudes vbertim non me diffudi, quia nec decere illuc arbitror, sed nec expedire. Sicut pluuia leuis, & modica facilius in terram penetrat, & humectat: sic laudes in animos, & adhærent. Eius, & tuâ causâ, siquid etiam possim, significa, id est, impera. Tuâ, inquam, qui heres ut opum eius es, ita & beniuolentię in me, quam largiter nuperrimè ostendisti. Itaque Plauti dicto,

Ego tibi omnia facta cupio, cupiamque, quæ uoles.

Louanij, x. Kal. Sept. ∞. Idc.

EPISTOLA LXII.

Antuerpiam.

CAROLO HOVIO S. D.

ITALICAS litteras iterum tuâ operâ accepi: & gratas eas esse cur negem? Hoc tamen nolim, oneris aliquid suscipi à vobis meâ tantum causâ. Iuuat verò nunc audire, quæ in Sabaudiâ & illo Italiæ limite geruntur: atque utinam audiamus tantum! Utinam non spargant se scintillæ illius incendij, & Belgicam etiam nostram comprehendant! Spero non fiet: aut aspero & duro bello conflictemur, atque etiam ambiguo, præsertim ambiguis animis popularium, qui ad Galliæ fines colunt. Scis eos abhorrere à bello, scis genti olim dominæ, nunc sociæ, parum etiam amicos. Sed Deus ille, tutor adhuc noster, hæc auertet, aut in melius, & præter spem vertet. De fratre tuo Francisco ecquid audis? manet Romæ, an ad nos suos redit? Ego istud maue-
lim, & suadeâ herclè: nisi fructuosa aliqua conditio aut certa eius spes, eum ibi tenet. Satis inspectioni, fatis & religioni datum. Sed hæc Mag^{cus} parens tuus videbit, quem ex animo saluto. Vale mi Houi. Louanij, vi. Kal. Octobr. ∞. Idc.

EPISTOLA LXIII.

IVSTVS LIPSIVS

IO. BAPTISTÆ PEREZIO

BARONIO, V. N.

I. C^{to} HODIE RENVNCIATO

ANIMO ET STILO GRATVLOR.

NÓNNE iure hunc honorem? ad quem tibi gradus è meâ domo & disciplinâ factus. Nam anni iam quattuor sunt, cùm pedem huc tulisti: quid nisi ad bonarum artium mercatum, & vt pectus iis impleres? Feceris hoc quidem à puero:

— *neque enim, ceu nescia falcis*

Silua comam tollit, fructumque exspirat in auras:

fic tu in lasciuiâ & licentiâ succreuisti. Sed patre auoque curantibus, præceptoribus ducentibus,

Iam tibi Pieriæ tenero sub pectore curæ,

Discendi que vices, & amor.

QVÒD si à vestibulo domum; ab aurorâ diem augurari licet: nos ex iis ipsis initiis magnam quandam à te lucem. quâ illam etiam maiorum illustrares. maiorum, inquam:

— *neque te series inhonora parentum*

Obscurum proavis & priscae lucis egentem,

Plebeia de stirpe tulit:

sed clarum testatumque tibi genus ab annis quingentis, è Cantabriâ: id est, robustâ & purâ illâ Hispaniæ parte. de robore, Poëta dixerit:

Cantaber ante omnes hyemisque, æstusque, famisque

Inuictus, palmamque ex omni ferre labore.

DE puritate, quis nescit, cùm Barbari Hispaniam inundarent, eum tractum ab impietate simul & peregrinitate expertem mansisse? Illinc ergo maternum tuum genus, & pater: vir æquabilis vitæ & modestiæ:

— *virtutibus ille*

*Fortunam domuit, numquamque leuantibus altè
Intumuit rebus.*

QV I D auus tuus maternus, LVDOVICVS PEREZIVS, ex Hispanicâ item nobili stirpe? quem vetus & mutuus inter nos amor laudare me cogit, & vetat. Sed vel sine amore, iudicio & veritate hoc dicam: virum esse cum paucis hodie,

— *in quo veteris vestigia recti*

Et mores video ductos meliore metallo.

AB his radicibus tu ramus, an frutex, succum etiâ virtutis & melioris animi traxisti:

Cætusque vulgares & vdam

Spernis humum, fugiente pennâ.

ITAQUE ad omnia honesta, cum industriâ & successu, te dedisti. & Iurisprudentiam præcipuè, sed & alias cum eâ artes coluisti: neque id nego, me monitore & magistro. Sicut enim vomere solo terra scinditur, neruis in citharâ sonus editur: sed adiungi tamen alia membra partesque opus, decori, commodi, imò & perfectionis causa: sic in arduâ istâ artium censemus, esse quæ iuuent aut ornent. Fecisti igitur. quo præmio? primùm ipso illo scientiæ, deinde hoc honoris & publici elogij, quod accessit. Maecte! Iustitiæ illius nunc mystes & sacerdos es; quæ, Homeri veriloquio,

Τὰς ἀνδρῶν ἀγορὰς ἢ μὲν λύει, ἢ δὲ καθίζει:

Hos cætus hominum soluit, iungitque vicissim:
quæ sola efficit,

— *ne armorum ferrique potestas*

Confundat ius omne manu, sceleri que nefando

Nomen sit virtus.

Quæ denique IVS SVVM CVIQUE TRIBVIT: Deo cultum, regibus obedientiam, maiõribus reuerentiam, minoribus comitatem, oppressis tutelam, dubiis consilium, omnibus innocentiam. Ah, sacrificia huic assiduè & lita: sed in publico. id est, patriæ & ciuibus tuis auxiliator, tutor, rector.

Vile latens virtus: quid enim submersa tenebris

Proderit?

Haud

Haud magis,

Quàm lyra, quæ reticet, vel qui non tenditur arcus.

PRODVCENDA est. & vt Homerus Themidem (id est, Iustitiam) facit Iunoni in concilium Deorum venienti poculum offerre: sic eius consulti debent regibus & dynastis propinare salubrem hunc consilij liquorem. Tu facito, &

— *esto animus tibi*

Rerumque prudens, & secundis

Temporibus, dubijsque rectus.

ESTO & modestus. sicut enim ad coruscationem aut maiorem lucem oculos claudimus: sic tu animum debes, ad honoris hunc splendorem.

— *non se meruisse fatetur,*

Qui creuisse putat.

ET vt claudam, in omni vitâ tuâ

Sit nec pigra quies, nec iniqua potentia, nec spes

Improba, sed medius PER HONESTA ET DVLCIA limes.

Louanij, xvii. Kal. Nouemb. pridie LIV. mei natalis. ∞ IOC.

EPISTOLA LXIIII

HVGONAEIO GROTIO.

ARATAEA tua accepi, gratum huic animo munus. An non sic esset, cum patrem tuum, cum te cogito: quorum ille vetus mihi & discipulus (non abnuet) & amicus: tu in istâ ætatu-lâ (sic loquendum est) industriâ & ingenio effecisti, quod pauci in perfectiore illo æuo? Gratulor mi adolescens, gratulor: & animo ac stilo te excito, vt recto pede laudis hanc viam curras. Atq; vtinam, intimum meum desiderium, tranquillatis rebus fas te, patrem, patrum, & veteres ibi amicos reuifere! suaue esset, & hæc quasi Lethe sopiat præteritos omnes dolores. Sed voti hoc, vix spei est: utique cum præsentem rerum faciem video: nisi quod, vt ille ait, * τὴν αἰδομένην πρόειν εὖρε θεός. Is te, mi Groti, tibi modestiam, virtutem, famam seruet augeatque. Louanij, xvi. Kal. xbris. ∞. IOC.

* rerum inopinatarum viam Deus inuenit.

EPISTOLA LXV.

GERARDO BUYTEWECHIO 1to.

SCRIBO, etsi tardè, non meâ sed bonæ huius fæminæ culpâ, quæ moras sic nexuit & tardauit. Pone tamen in lucro, quòd scribam. adeò spei eius pænè omnis expers fui ante tres septimanas, cùm acri morbo conflictarer, & à fati limine paucos pedes abessem. Nosti assiduum nostrum languorem: cui cùm alia concussio accedit, deiicior, nec sum ferendo. Tamen, quæ Dei benignitas est, etiam resurrexi, & ambulo, etsi animo ac corpore valdè fracto. Ad te cogitationes sæpè mittimus: & quo loco capitalis tua res, id est, coniugium? Tuos populares imitaris, & immunis vis agere ab omni iugo? *Fac si quid facis*, ait vetus verbum: & ætas te admonet, parentum & nostra vota. Tamen nequid temerè, & vt oculos habeat tuus Cupido. A nobis quod significem, nihil est: ne in publicis quidem, quæ si velim tangere, nec possim. Omnia quasi in vado quodam adhærescunt, & frigus & quies est, an prodromi beatæ Pacis? * *ψυχὴ μὲν ἐλπίζει*, vt aiunt Græci: & oculi mei claudentur, credo, priusquàm Iani nostri templum. In vestris siquid rebus est, tuis dico & amicorum, significa & nos ama. Ego te fideliter, & tuos patrem matremque saluto. Louanij, iix. Kal. xbris. ∞. I.C.

* frigida
spes.

EPISTOLA LXVI.

Antuerpiam.

IOANNI BAPTISTAE BARONIO.

PLACET consilium parentum de mittendo te in Galliam, sine dilatione aut morâ. Quid enim in tuâ nunc vrbe facias, nisi otari & vagari? In fructum hoc tempus cedat, & Gallicis rebus regionibusque detur. Scripsi ad Præsidentem Thuanum, vt adire eum tibi fas & innotescere, qui est inter primores ibi viros. Ad Rolliardum nuper item: & eæ litteræ satis te commendarent. Aliàs ad alios, vt occasio scribendi erit. Quod superest, mi Baroni, te ne desere, id est, ab animi curâ & cultu ne ad vana & externa diuerte. Hæc interdum, & leuiter; illa plurimum & fideliter te habeant. quod gaudio, quod fructui tibi sit in æuum. Mores
gentis,

gentis, ad quam tendis, iam sermonibus & iudiciis nostris notos habes. sunt bona, mala, mixta: inspice, elige, proba: sed viros reperies ab ingenio, humanitate, etiam probitate laudandos, atque his adhære tantum. Plura ubi animus promptior, qui nunc etiam affectus à morbo. At tu vale, & cum bono Deo abi, mane, redi. Louanij, vii. Idus Nouemb. ∞. Ioc.

EPISTOLA LXVII.

*Antuerpian.*NICOLAO ROKOXIO, *Senatori.*

ACCEPI nummos, quos liberaliter mihi obtulisti, fideliter misisti. Fateor opportunum mihi munus fuisse, ab hoc genere elegantiarum inopi adhuc & destituto: & si quid adstruam & accumulabo, tibi debebitur, qui huius, ut sic dicam, ædificij iecisti fundamenta. Atqui eò se produxit etiam benignitas tua, ut non contentus à te dare, alium induxeris ad imitandum, vel voce tuâ vel exemplo. Nam Franciscus Billiodus, honesti animi studiique vir, ut audio, ultro tuis nummis auctarium adiunxit, & inferioris æui Principes ordine suppeditavit. Et hoc, & illo nomine, tibi debeo. quid enim aliud dicam? soluere nec in manu meâ est, nec in animo quidem, ne mentiar: & libens deuinctus adstrictusque talibus maneo, qui sic libentes beneficia conferunt, ut capere videantur conferendo. Gratum facere, hoc vultis tantum: fecistis, & ego memoriam beneficij æternæ huic parti inscripsi. Vale Vir Nobilis & Cl^{me}. Louanij, postrid. Idus Nouemb. paullò melior ab inualetudine, quæ plusculos dies adflixit. ∞. Ioc.

EPISTOLA LXVIII.

*Eodem.*BALTHASARI MORETO *suo* S. D.

OMNINO mi Morete melior est valetudo, gaude: & ut perseueret esse (si ita expedit) Deum unâ mecum roga. Concussuuncula hæc satis vehemens fuit, & panem mei euertendi. Restiti & euasi, ac iam iterum ad munia mea, id est, amata studia, mentem & manum verto. EPISTOLARVM partem hîc habebis. nam ceteras nondum fuit recensere: atque istas ipsas nescio an intentè

intentè fatis & curiosè. Ideò pro bono censeam, specimina prima ad me mitti à prælio vestro, vt in quibusdam soletis: & supremâ istâ inspectione & velut limâ poliri. In Præfatione eius CENTVRIAE omninò faciendum est, vt Lectorem moneam de spurio & spurco illo foetu, quem suppositum mihi iuerunt: nec alibi magis decorè potest. Vidi Curtiana ad Tacitum, & bona insunt: sed plura hercules à tam vetusto exemplari expectabam. Illud mihi delectationi, & pænè dicam gloriæ, vel centenis locis comprobari ab eo coniecturas nostras, quas solo ingenio duce, & timidè sæpè, ponebamus. Vltimam editionem nostram non vidit: atque in eâ multa seria & noua repperisset. Dissentit à me sæpiculè. cuique sua iudicia: sed non ideò ego mea semper muto. Pertinaciam sperno vel odi potius: sed ignauia aut molli- ties animi sit, ad omnem alienæ sententiæ auram deiici aut va- cillare. Nos in plerisque stamus, & stabimus etiam iudicio se- quentis æui. Ceterum ipse Curtius mihi olim per litteras inno- tuit: & virum melioris animi studiique esse, iam tunc vidi. Ex animo mihi gratum est, tales apud Principes viros esse: pruden- tiæ illum fontem nostrum amare, atque etiam seripcionibus suis iuuare aut purgare. Æmulatio in meam hanc mentem (Deum testor) non cadit. Patrem tuum rediisse nunc arbitror, & salutem ei dices. Louanij, postrid. Idus Nouemb. ∞. I.C.

EPISTOLA LXIX.

*Antuerpiam.*HENRICO VWENO I^{ro} S. D.

CERTE ita est mi Vvене, grauis me morbus habuit, atque etiam nunc quasi in laxâ & senatoriâ custodiâ tenet. Nam vim eius & impetum euasisse videor: plagæ & damna manent, & corpore atque animo sum etiam afflictus. Tamen crescere mihi & adfurgere in dies videor: Deus det vt ad iustum & ve- tus robur, si ita est meo aliorumque vsu. Nam quòd tu deplo- res, præclaros conatus meos incidi vel abrumpi: non nego ni- hil esse: magnum esse non fateor: & ingeniorum ille auctor at- que altor alia in tempore excitabit, quæ impleant vel augeant à nobis omissa. Hæc est lex vniuersi, nasci, surgere, languere, mo- ri: & velut lampadem hanc vitæ alij aliis gradimus, successione istâ

istâ æterni. Quod de filio me rogas, nolim. illud ipsi impera, ut cum licet (sunt enim ibi sub imperio) ad me veniat, quem vel hoc nomine, quod tuus est, meum duco. Curabo, iuuabo, dirigam: & præsertim in eâ parte studiorum, quam nos ex professo tractamus, litterarum & artium veterum. quibus utinam prodignitate pretium hodie esset! Sed mundi ille rector viderit: ego tibi & pro curâ mei, & pro gratulatione, gratias ago, & ut perennis sit mutuus hic inter nos amor, ab eodem illo Numine rogo & venerans posco. Vale V. C. Louanij, III. Kal. xbris. ∞. Ioc. D. Robiano salutem dico.

EPISTOLA LXX.

Eodem.

ANDREAE SCHOTTO V. R. S. D.

QUOD gratularis mihi de restitutâ valetudine, gratiam habeo: etsi in spe ea magis talis, quàm in re etiam apparet. Atque utinam plenè nobis liceat & iustè Ζαῖνε τῖνεν: & semel liberari ab illâ Iouis filiâ Ate, quæ tot iam annos ἀἄται! Per eam fit, ut omnia nostra, etiam illa ab ingenio, languida sint aut tarda: & in SENECA nostro vides. De quo quod me rogas, et quando censeam, & tuis illis quid optimè fiat? respondeo, pendere hoc prius totum à valetudine, quæ si læta me respiciat, non diu teneat is labor. Sed hoc non in meâ manu aut assertione. ideoque de altero censeam, fortassè tutius meliusq. scorsim te à meis dare. Magis, quia Philosophum dumtaxat ego meditor: & tuum vnus illud debet esse opus. In quo non ambigo quin præclara notaueris: quid opus te premere, & paratam tibi gloriam, aliis fructum differre? ἀπαῖς ἐν πρῶτοις. De Cornelianis illis Notis, mecum, & Ioue æquo, iudicas: bona insunt, & plura à codice tam veteri videbamus iure expectare. Quod à me alibi dissentit, nihil est. licuit, & licebit: absint morsus aut conuicia, quæ canini ingenij homines libenter & frequenter nimis vsurpant. Athletæ in hoc stadio currimus: palma posita est, quiuis petat, vnus alterve habeat, cui virtus & Deus dabunt. Ille tibi salutem, Pater, & mihi per tuas & Patris Schondonchi (adiungo, & saluto) preces. Louanij, III. Kal. Decemb. ∞. Ioc.

* Saluti
sacrificare,
vota red-
dere.
* ladi,

* Fac si
quid fa-
cies.

EPISTOLA LXXI.

Eodem.

IACOBO COLIO ORTELIANO.

ANGLICANVM Tacitum tuâ operâ & dono accepi, & Sa-
uiliij vnâ Notas, quas vtinam iuxtâ tecum intelligam! Sed
scrutor & coniicio, & ex verbi vnus alteriûsve vestigiis cetera
coniecto. Velim ad latus mihi sis, vt vives: & grata consuetudo
tua sit, vel propter magni auunculi memoriam. semper mihi sa-
cram. Etsi à te etiam affatim habes, quæ commendent: vt ere, &
auge, & in oculis illud exemplum habe. Mi Coli, alia nobiscum
labuntur & pereunt: virtus, eruditio, & ex iis fama perseuerant,
& si non æterna tamen diuturna sunt. Ingenius animus ad hæc
eat, per hæc ad summa & sola illa bona, quorum compotem te
meque faciat is, qui nos hoc sine fecit. Louanij, III. Kal. xbris.
∞. I.C.

EPISTOLA LXXII.

Eodem.

BALTHASARI MORETO suo S. D.

EN iterum EPISTOLAS aliquot, nec deero submittere in
tempore, vsque ad legitimam illam, quam nunc facimus,
Hecatombem. Possem simul omnes, fateor: sed relegendæ & cor-
rigendæ sunt, vt ab aliâ manu scriptæ, sed & aliter alibi dispo-
nendæ. In morulâ istâ nihil vobis moræ, nedum noxæ. At ô
de nauibus vestris, quàm dolendum & pudendum! Quid iam
nisi ludus & iocus, & vt ille ait, * *χάρμα γενώμεθα δυσμενέαςιν*? O Bel-
gica, * *Αἱ αὖ τῷ σκληρῷ μάλα δαίμονος, ὅς σ' ἐλελόχευ.*

* - gaudiū
simus ho-
stibus.* *Heu heu,*
quàm ma-
la fors, qua
te fataliter
urget!

Atque vtinam spem, id est, consilia meliora videam! quæ dam-
nare tamen nostrum non est, ab vno aut altero euentu. Ego
Principes censeo Prometheos quosdam esse, qui longè proui-
deant: & vt cæleste illud Fatum, occultâ caussarum serie, læta è
tristibus sæpè nectant. Ratum sit, si aliter, neque nos alij: id est,
sileamus, patiamur. quoniam vt ille monet,

* - ira in
tristibus,
nō est bona.* *Συμὸς ἐν κακοῖς ἔξέμφορον.*

En tibi litteras ad Wouerium nostrum, quem & te mecum ve-
lim amare. Scribe, & foue amicitiam adolescentis planè eâ digni.
Ad patrem ego nunc nihil: quid inanibus obstrepam? & satis
vel

vel grauib. adfiduè obruitur colloquiis, scriptis, curis. Salueat
ille, mater, fratres, & tu mi Morete. Louanij, III. Nonas Decemb.
∞. Idc.

EPISTOLA LXXIII. *Eodem.*

FRANCISCO SWEERTIO F. S. D.

OBLECTARVNT nos tuæ litteræ, valdè nunc rerum vberes,
quas nouas aut inopinatas multas, vtinam lætas & opta-
biles, hæc ætas donat. De Galli regis progressibus passim iam lit-
teræ: etiam de pace, quam conciliatore Pontifice alij magis,
quàm ego, sperant. Nam vt ingenium regis & gentis video, in
tam prospero cursu vix quiescent: nec defunt ibi quoque La-
machi aut Trebellij, qui ad turbas trahant. Cyneæ pauci ho-
die apud reges, nec audiendi. An non de Hispaniarum quoque
narrant, ipsum expedire ad bellum, & in Cantabros venire aut
venisse? narrant: nec credam temerè: & si ita est, animo huic per-
acescit. Nam certè, vt res nostras video, bello etiã Gallico inuolui
haud conuenit: atqui inuoluemur, si ille. Inter hæc ab Asiâ hostis
nōne vires sumit? & si temperat eas clementiâ, vt scribis, & co-
mitate, faciet incredibiles progressus. Nam hætenus nimis om-
nia sæuiter, & pro barbaris: & extremorum ille metus ad extre-
ma audenda multos adegit. Tolle, submittet, & fidem exuent, &
dominium mutabūt. In comitiis Germanicis haud magna mihi
spes est. toties vidimus conuentus istos, & decreta auxilia: sed
omnia deinde glacie tenui fragiliora, & quibus prudens non in-
sistat. Aiunt & Pontificem parare aut promittere copias: sed
quàm ex quoque inopiâ, fastidio, morbo facilè soluantur, nec
bono aut firmo vsui sint, exempla docuerunt. Duces in iis rem
suam faciunt, publicæ parùm accedit. Quid igitur auxilij aut so-
latij? inquires. à virtute: quæ secura

— *immotaque cunctis*

Casibus, ex altâ mortalia despicit arce.

In eam arcem te da mi Sweerti: non vis, non hostis eiiciet, non
capiet aut quatiet eā omnibus machinis Fortuna. Satis: tu ad nos
plura talia, cū habebis. Nam etsi vsui vix sint, nisi vt sciamus:
tamen sicut platanos, aut id genus arbores in hortos recipimus,

vimbræ & oblectamenti causâ: sic liceat in aures istos sermones, etsi tantum delectantes. Quando te aliqua proles? hoc voueo isto nouo anno, & te patrem, non solum maritum. Salutat te Hub. Audeiantius tuus, & litteras expectat quas ei promittis. Louanij, postrid. Non. Ianuar. ∞. Iocci.

EPISTOLA LXXIII. *Mechliniam.*

NICOLAO OVDARTO S. D.

ACCVSO me nunc etiam, quod Masium Consiliarium non viderim. Facio apud ipsum in epistolio, quod tradi per te velim, & tuo etiam patrocinio iuuari. Causa difficilis, imo mala est: ideo vobis talibus fulcienda, aut ruit. Vnum solatur, quod animo non peccaui: & fortis, non consilij est hæc culpa. Sed, si Deus vitam dat, emendanda illius & tuo arbitrio: quod pro me sponde. Audisne? Sed & vetus illud, inquires: *Sponde, noxa adest.* Non aderit, ego si viuo exsoluam. Vale & salue cum illo nostro Hartio: qui an non istuc? optem. Bruxellæ, prid. Kal. Iun. ∞. Iocci.

EPISTOLA LXXV. *Mechliniam.*

ENGELBERTO MASIO, *Senatori in supremâ curiâ.*

MECHLINIÆ me fuisse, nec te vidisse, ita mihi displicuit, vt nec nunc acquiescam, etsi per amicos iussi excusari. Sed quæ excusatio vel mihi satisfaciat? Distractus fui, fateor, illo die quem tibi destinaueram: sed priore debui, aut & alium addidisse. Ecce, quæ contra me scribo: & ex eo poenitentiam vide, & veniam promptius indulge. Quâ tamen lege? quam ipse mihi dicam: vt cum vestra in vrbs iterum habebit, totus in potestate tuâ sim, vt vel res mancipi solent. Nam ego Cl^{re} Domine, iampridem te interiore hoc animo amo ac colo, veræ illius ac priscae virtutis causâ: quam Deus tibi, te reip. & nobis seruet. Bruxellæ, Kal. Iun. ∞. Iocci.

EPISTOLA LXXVI.

Antuerpiam.

BALTHASARI ROBIANO, Senatori.

ANTVERPIAE etiam nunc esse videor, & vobiscum, ô optimi amicorum, garrere, ambulare, conuiuari. Suaues merculè sermones nostri, & ab illâ animorum coniunctione, & quod sequitur libertate orti, faciles, comes, iocis dictisque mixti, & planè condiendæ ac temperandæ vitæ. Tolle hæc talia: quid omnes epulæ?

— non Sicula dapes

Dulcem elaborabunt saporem,

Non auium citharæque cantus.

Atqui litterata aut philologa interdum miscebantur: & memini de *Caminis* iniectum & quæsitum, de quibus certiùs vberiùsque nunc scribam. Nam dicere omnia, sic inopinatò * *ἐν τῇ πα- * & ex*
εἰρημῇ, difficile: & vix vlla tam felix obseruatio aut memoria *tempore.*
possit. Nunc pro captu meo fiat, & quamquam in æui prisci caligine, perambulabo ædium veterum membra, & curioso ingenij oculo lustrabo. Dicebam Romanos, sed & Græcos, non habuisse ista emissaria fumi, siue ab imo patulas & in arctius affurgentes gulas, quibus Europa hodie vititur: sed inuento haud nimis prisco, etsi bono commodoque. Nam si antea Romæ, imò in prouinciis: cedò, vbi in tot ædificiorum ruinis aut parietinis eorum vestigium? vbi in Vitruuij aut veterum scriptis memoria? Vox ipsa, non nego, exstat alibi, sed sensu alio: nec nisi fornacem, aut talem camerationem, vt & Græcis, notat. Nam à Græcis scilicet Romani hoc verbum mutuati. In Glossis priscis: *Κάμινος*, *Caminus*, *Furnus*, *Furnax*. & scitè Græci magistri deriuant, *ὅθεν τὸ ὑπομαρτυρεῖν καὶ ὑπομαρτυρῆν*: quòd *suffert & sustinet calefactionem*. Non aliter Ciceronem accipies, cùm Trebatio scribit: *Caminio luculento vtendum censeo*. quia in frigidâ scilicet nostrâ Galliâ erat. Sed quomodo igitur utebantur? fornaculâ aut foculo in cubiculum aut triclinium illatâ, in quâ carbonēs igniti essent. Ea ex ære, ferro, testâ erāt, pro copiâ aut arbitrio cuiusq;. Suetonius in Tiberio: *Cinis è favillâ & carbonibus, ad calfaciendum triclinium illatis, exstinctus exarsit repente*. Alexandri Magni dictū, pro hoc

Lib. VII.
Epist.

Cap. LXX-
IIII.

MM ;

more :

In Apophth. more : Εν χειμῶνι, inquit Plutarchus, καὶ ψύχει τῶν φίλων τινὸς ἐσιῶντος αὐτὸν, ἐχάραν δὲ μικρὰν & πῦρ ὀλίγον εἰσενέγκαντος, ἢ ξύλα ἢ λιθανωτὸν εἰσ-
 σπρυγχεῖν ἐκέλευεν: Hieme & frigore cūm quidam amicorū epulo eum ex-
 ciperet, atque is paruum foculum & modicum ignem intulisset, Aut li-
 gna aut thus iussit inferre. Significans & ludens, talem ignem cum
 suā acerrā magis supplicationi, quā calfactioni convenire.
 Quæst. Etiam Anacharsidis, apud eundem Plutarchum: Ο σοφὸς Ἀνάχαρ-
 Conuiu. σις ἀλλ' ἅττα τῶν ἐλλήνων μεμφόμενός ἐστι, ὅτι τὸν καπνὸν
 lib. vi. ἔξω καταλιπόντες, οἵκαδ' ἐπὺρ κομίζουσι: Sapiens Anacharsis, cūm multa
 cap. vii. Græcorum carperet, laudabat carbonarium ignem, quòd fumum foris re-
 linquentes, ipsum purum in domum inferrent. Itaque accendebant
 foris, accensum importabant. At postea, ab exemplo balnearum
 fortasse, repertus modus alius. atque is fuit, ut fornace siue cami-
 no sub ipso cubiculo aut cænatione structo, per tubos & cana-
 les, qui parietibus in orbem inhærebant, calorem ab igne mitte-
 rent in dicta membra. Videmus passim hos tubos ex imbrice
 aut tegulâ structos, non in Italiâ tantum, sed prouinciis: & ipso
 Armamentario ad Rheni ostium in Batavis, scio me notasse. De
 Cap. xv. his Seneca, De Prouidentia: Quem specularia semper à flatu vindi-
 carunt, cuius cænationes subditus, & parietibus circumfusus calor
 temperauit. Ait, Subditum: ergo in loco inferiore, ut dixi, & sub
 ipso pauimento. Ait circumfusum parietibus: nempe per impres-
 sos illos tubos. Rem non veterem planè, ipse ostendit in Episto-
 lâ quapiam: Quædam nostrâ demum memoriâ prodisse scimus, ut spe-
 culariorum vsum, & impressos parietibus tubos, per quos circumfun-
 deretur calor, qui ima simul & summa foueret equaliter. Dicit, suâ
 memoriâ prodisse, id est sub æuū Augusti aut circà. Et verò antè
 Epist. xc. Specularia reperta, nec isti cōmodè induci potuerunt: quia fene-
 stris apertis, calor exspirasset. Ostendit & vsum, quòd equaliter
 ima & summa calefierent. Verum est. & ideò illa ratio mihi per-
 cominoda videatur, ac supra Germanorum Stubas: imò, si co-
 piosior sim, imiter ego fouendo corpusculo & vsurpem. Studijs
 studiosisq̃ sit aptum. Didici autem à Nicolao Florentio olim
 Romæ, hos tubos foramina habuisse: quæ claudi & recludi pro
 arbitrio possent. Illud, in primo igne adhuc fumido; istud, vbi
 carbones iam & fauilla essent, & calor tutò ac sine fumi noxâ
 posset admitti. Quamquam & contra fumum ligna arida ac co-
 cta ha-

eta haberent, de quibus mox addam. Sed de camino, ad hunc talem Suetonij verba in Vitellio referam: *Nec antè in Prætorium* Cap. 1. *reducit, quàm flagrante triclinio ex conceptu camini.* Etiam Arnobij: Lib. IV. *Lateranus vobis deus focorum: quòd ex laterculis crudis caminorum* aduers. Gent. *istud ædificetur genus.* Merito, *crudis*: ad fatum enim ignis mox coquit. An & Sidonius huc aduocandus? *A cryptoporticu in hiemale triclinium venit, quod arcuatili camino sæpè ignis animatus pulla* Epist. II. lib. I. *fuligine inficit.* Nam quod *Arcuatilem* dicit, ad fornicationem videtur referendum. De fuligine autem quod ait; in longo & crebro usu, præsertim buccis apertis, id quoque euénit. Idem graphicè, in Burgo Leontij:

*Quæ dominis hiberna domus strepit, hic bona flamma
Appositas depasta trabes, sinuata camino
Ardentis perit vnda globi, fractoque flagello,
Spargit lentatum per culmina tota vaporem.*

In hiemalibus membris, inquit, ignis luculentus ligna apposita siue iniecta depascitur: quid tum? sed idem ne altum petat, camino sinuato frangitur, & flagellum illud flammæ surgentis repulsum, lentè per tubos & latera ædibus inseritur & inerrat. Iuliani in Misopogone item narratiuncula est, quæ nescio ad istos, an nostros hodie caminos, faciat. Ait *Lutetia Parisiorum se fuisse, in acri hieme, & tamen, inquit, ἐθαλπτο ὁ δαμῶς τὸ δωμάτιον ἑπερ ἐκὰς θύρας, ὅν περ εἰώθει ἔσθων ὑπὸ ταῖς καμίνους τὰ πολλὰ τῶ οἰκημάτων ἐκεῖ θερμαίνεσθαι*: non calefiebat cubiculum, in quo eram, eo modo quo solent illic sub caminis loca pleraque calefieri. Ostendit sanè ipsis aliū aliquem morem, & diuersum à Romano, illuc usurpatum. & dicit etiam, *sub caminis*: quod mihi videatur ad nostros magis referendum, quia verè sub illis ignis struitur, non autem in illis. Potuit autem esse in medio tale emissarium fumi, siue caminus, vt & hodie in villaticis quibusdam ædibus esse scimus: usu eodem cum nostris urbanis, etsi non formâ. Addit deinde Iulianus, *se extimuisse calefactionem à camino, ne humor qui in parietibus erat commoueretur: quod noxium in cubiculo recenti aut recentato: ideoque, more prisco Romano, candentes aliquot carbones tantū iussisse inferri.* Nec plura expressa Caminorum vestigia notavi, aut nunc quidem habeo in mente: de Lignis subiungo, quæ in eorum usum. Dixi sicca fuisse, aut potius cocta. Iurisconsultus, De verborum significat.

L. CLXVI.

L. ligni, De
Legat. III.Conuiu.
Quæst. lib.
II. cap. I.Lib. VI.
Hexaëm.
cap. VIII.

Lib. XII.

Titiones & alia ligna cocta, ne fumum faciant. Sunt id genus, quale hodie in siluis præurimus, & carbonum deinde vice usurpamus. *Coctilia* etiam appellarunt. Trebellius in Claudio: *Ligni cottidiani* (id est, viridis ac vulgati) *pondo mille, coctilium batilla quattuor.* Possis & legere, *cottidiana.* In Pertinace Capitolinus: *Pater eius coactiliariam tabernam in Liguria exercuerat.* Error est, & nihil ad rem aut verum, *coactilia*; quæ *Feltra* quædam & lanea coacta fuisse scimus. Scribe, *coctiliariam*: quia coctilia ista ligna vendebat. Capitolinus ipse initio libri: *Pertinaci pater Aelius Successus fuit, qui filio nomen ex continuatione lignaria negotiationis, quod pertinaciter eam rem gereret, imposuisse fatetur.* Vides in lignis negotiatum fuisse? Talia igitur illa cocta, & Græcis *ἀνακτὰ*, *fumi expertia* appellata. de quibus omnino Vlpianus capiendus, cum scripsit: *Quid quid comburendi causa, siue ad balnei calefactionem, siue ad diætarum hypocausta paratum foret, ligni appellatione contineri.* Nam dubitari poterat, an hæc Coctilia, non carbones potius essent. De iisdem Plutarchus: *Iocosè Lacon gymnasiarcham, qui acapna præbuerat, accusare se dixit, Quod per eum nec lacrimare liceret.* Habes Caminos priscos, atque iterum præ nostris mihi probandos. Isti oculos fulgore & fumo præstringunt aut morsicant; isti desidiæ etiam pariunt, & ignavos ad opera apud se tenent. Quod de Germanis Tacitus, *totos dies iuxta focum atque ignem egisse*: de plebis nostrum in hieme licet dicas, atque id foci illicio & culpâ. Si verò illa hypocausta & camini subterranei; calor aut tepor sit, & noxæ nō sint, quas dixi. Hypocausta appellavi, ut suprâ Vlpianus: & verè talia erant. nec diuersa D. Ambrosius intellexit, ubi diuites iis vsos ostendit, pauperemque solatur: *De hieme forsitan quereris, quia nulla tibi hypocausta anhelantibus ignibus vaporentur: sed habes solis calorem, qui tibi orbem terrarum temperet, & hiberno te defendat à frigore.* Fuere & in balneis sua Hypocausta, similia istis: atque ea nota. Desino, si hoc monuero, veteres duplicia cubacula vel triclinia habuisse: *Hiberna, & Aestiuæ.* Hiberna, instructa, ut dixi: *Aestiuæ*, contrâ aquis & Euripis subter aut circumlabentibus refrigerata. De iis aliàs: saluere te ex animo opto. Sed quid abrumpo? etiam memoriæ se sistit, quod video huc trahi. Nam in Athenæo est, de Sybaritarum deliciis: *Ἐξ' οὐκαρίταις δ' εὐρέθησαν καὶ πύελοι, ἐν αἷς κατακείμενοι ἐπυρεῖντο.* Interpres vir doctus reddi-

reddidit: *Apud Sybaritas reperta sunt caua & angusta cœnacula, in quibus tantisper dum mensis accumberent, calore fouerentur.* Et notat ad oram, Πύελον hodie nobis seruata[m] vocem esse, quia Galli Poelles appellant, locum in ædibus hypocausto tepentem. Argutè. an pro mente verbisq[ue] Athenæi, ignoro. Scriptio eius verbatim sonat: *Apud Sybaritas reperti Aluei, in quibus recumbentes calefierent.* Qui autem isti Aluei? credam thecas lectulorum instar fuisse, quibus supponerent in testis carbones ad modicè & paullatim calfaciendum, qui incubaret. Sanè de mensis sermo est: eoq[ue] minùs libenter ad alueos aut Solia balnearum retulero, etsi à Suidâ didici Πύελον quoque dici ἐμβατλή, ἐνθα ὑπολέγονται: *Solium, in quo lauarent.* Sed illuc ego inclino, quia & mulieres disco tale iam olim vsurpasse, pedibus & quæ supra pedes calfaciendis. Suidas: Αἰθρα, τὸ γυναικεῖον ὑποπόδιον, ἐν ᾧ ὡς δὲ ὀπῆς αὐτῶν θερμαίνονται τοῖς κάρβοισιν: *Aithranus, dictum muliebri scabellum pedibus suppositum, in quo per foramen calefiebant carbonibus.* Agnoscis hodiernum fæmineum morem: atque iterùm iterumq[ue] reipublicæ & nobis salue. Louanij.

EPISTOLA LXXVII.

Traiectum.

F. FRANCISCO VILLERIO.

VNAS à te litteras accepi, neque alteras illas equidem vidi. Gaudeo te incolumem eò venisse, & nostri memorem (utinam in precibus!) etiam esse. CRITICA nostra parata sunt, & volunt ipsa mitti: sed an etiam ij, in quorum tu es manu? Neque enim dissimulo, aliter me ex litteris tuis odorari: quod si est, cur ad ea studia te des, à quibus illi arcent? Non meo suffragio, aut arbitrio: & profectò vel summa vel vna virtus instituti vestri, & sacri illius cœtus est, obedire. Ex hâc aliæ, velut catenâ nexæ, dependent & insequuntur. Frustrâ te hoc moneam, scientem: tamē, vt inter amicos, quidni liberè pectus hoc meum reuelem? Et profectò ad altiora vos fine & destinatione itis: ad sacra, & ea quæ pietati magis, quàm scientiæ conducunt. Ornat hæc illam, non nego: sed ornat. & interdum, inò plurimùm, simplex & inculta illa placet, vel ideò quia placere non studet. Habes quid in animo sentiam: & ideò differam etiam mittere, donec à te non tam de tuo voto, quàm de illorum iudicio, audiam: quod

rogo candidè apud candidum promi. Sum tibi, sum toti cœtui amicus: quem ego diuinitus institutum scio, magno rei Christianæ bono. Vale, Louanij, IX. Kal. Ianuar. ∞. IOCI.

E P I S T O L A L X X V I I I.

REMACLO ROBERTI S. D.

Bruxellam.

DVM nuper appropero, fugit me de libro remittendo, quem legi. Vis iudicium? non fuit pro meâ opinione, & alia præceperam ex aliorum sermone. Fortassè & illi plus in eo vident, aut hauriunt: ego affectus, iras, odia, pauca ciuilis prudentiæ, & prauis animi mihi est totum hoc scriptum. De EPISTOLIS nostris quod præiudicas, vnâ tecum ego: & puto certè vapulaturas eorum linguis, aut calamis etiam, quos notas. Potestne aliter? quid enim scribere est ad amicum, vt non meum aliquid aut & publicum obiter misceatur, quod quibusdam ingeniis non faciat, & damnent? Age, discessi vnde scis: & ob causam, quam scis. Ad quem notum ego scribam, re illâ recenti, cui hoc non scribam? Atqui nolunt, & indignantur: & volunt me esse, qui non sum, non fui. Itē de bello aliquid aut publicis? ad pacem ecce inclino, & detestor seditiones vel odi: aliqui me, si dicam. Sed mi amice, EPISTOLAE premendæ in vniuersum fuerunt, si hæc ressecanda: aut si lux iis facienda, etiam affectibus istis siue iudiciis nostris. quæ boni tamen, vt spero, non culpabunt. Tu de publicis nuper nihil: an quia nihil est, & tēporis hoc frigus animos etiam habet? Tamen de apparatibus aduersariorum hîc audimus, atque iis nauium, & velut ad maritimam aliquam expeditionem. Deus consilia actionesque Principum dirigat, nos tueatur ac sibi seruet. Vale. Louanij, v. Kal. Febr. ∞. IOCI. Mitto exemplar ad D. Malinæum Consiliarium maritimum. quia epistola non est adiuncta, rogo per ministrum tuum mittas. In re tuâ quid fit? spes etiam est, an aliò (vt scribebas) te conuerteres?

EPI-

EPISTOLA LXXIX. *Antuerpiam.*ÆGIDIO SCHONDONCHO, *Presb. Societatis Iesu.*

TANDEM curæ liber sum, pro Hemelario nostro susceptæ. Nam cum Homero, * Διχθὰ δ' ἐ μοι κρὰ δ' ἢ μέμονε φρεσὶ, — * *Dupliciter mihi cor diuisū.* an in vitâ eum esse dicerem, an in mente illîc manendi: & certè video vacillasse, nec Romam primâ fronte blanditam, aut placitam ei fuisse. Decreuit tamen, & litteras nostras reddidit, & sedem patronumque accepit. Ait Cæsium Cardinalem esse, gente atque animo nobilem & altum, vt audio, & qui vetus illud Romanum spirat. Deum quæso, sit ex usu & salute nostri iuuenis: quem ego quòd vobis destinauerim, non est sanè Bacidis oraculum, tamen coniectura mea causas suas habet, & ex ingenio eius natas & sermone. Idem Deus faciat, quod salutare. At mihi vires recuperatas tu gratularis: quod hætenus accipio, vt omen aut votum potius. nam in re nondum ille prior Lipsius sum, & naturâ infirmitatis humanæ, citius deiici est quàm attolli. Attolli tamen incipio, & SENECAM meum oculis tangere, vix etiam manibus: & mi Pater, non valetudo solùm, sed occupatiunculæ, supra fidem tuam, arcent. Cottidianæ lectiones sunt, scriptiones; adde qui interuisunt & appellant, & omnibus hæc comitas mea patet. Itaque de Chronologiâ, quod cum Vvveno censes & deposcis, aduocationem peto: SENECA præeat, & tum videbo. Illud ego à te, vt constes in beniuolentiâ mei, & memoriâ in mysteriis sacris. Vale R^{de} Pater. Louanij, IIII. Kal. Febr. ∞. IOCI.

RR. PP. Rectori, & A. Schotto S.

EPISTOLA LXXX. *Leodicum.*

IACOBO CARONDELETO V. R. & N.

LIBELLVS à me prodiit, ergo de more & pro affectu habere à me munus. Ecquando, inquires, nostræ CENTVRIÆ? Dispeream, nisi imprimis ego velim, & hoc monumentum relinquere amicitia cum multis purè & fideliter cultæ: sed tempora quis non videt, auersa cùm ab aliis studiis, tum his simplicibus

*versutū.

bus scriptis aduersa? Da mihi vel * πολυμήχανον illum Vlyxem,

*Fraudis
multijuga
mortalem
consilijqz.

*Εἰδὼς πάντοίς τε δόλοις καὶ μίθεα πυκνά:

non euoluet se, quin apud Cyclopas istos teneatur & luat. Ergo adhuc premimus, carceres aperturi, quamprimū ille ab alto Rector aliquam sæculi lucem. O sæculi miseri & iniqui, non Belgicę solū, sed Europæ! Nam hostis ab Asiā quos progres-
sus faciat, mœsti quotidie audimus: magis, quia nostri nec sic excitantur, & pergunt, vt in theatro aliquo, sine missione se lan-
cinare. Quid faciemus? illud Homericum,

*Simus de-
cretis ma-
gni Iouis
obsequiosi.

*Ἡμεῖς δὲ μέγαλοιο δῖος περὶ θώμεθα βελή.

Is tibi tutor esto, Reu^{de} & Nob^{mc} Domine, pro tuis meritis, pro nostris votis. Louanij, prid. Idus Mart. ∞. IOCI.

EPISTOLA LXXXI.

Eodem.

PETRO ORANO J^{to}.

ET tu epistolam pro te sistis? Benè excusas: & quis non, si fas rerum culpam verbis redimere? Sed bonâ fide, non ego sic facilis, & Æacidem aliquem pertinace irâ vides. Quam auxit, quòd egò te vltro quæsiui, & cū tardares, ipse Mechliniam ad amores meos, vt censebam, veni. At tua verba venti, & te iam equi rapuerant. Quid censes? ita obstupui, vt illa Minois à Theseo deserta,

In solâ sese miseram cū vidit arenâ.

Extra omnem iocum, seriò peccasti, qui tam vicinus nec me vidisti, quod desiderij mei si non officij tui erat; nec passus te à me videri, celeri abitione an fugâ. Et quando emendabis? aut ecquæ occasio similis erit? Tempora hæc vix spei faciunt: vix ætas nostra aut valetudo, & paullatim eò imus,

Quò pius Æneas, quò diues Tullus Et Ancus.

ne mihi quidem relictum ad vos aut fontes vestros visere, ob loca à prædonibus illic parū tuta. Nō oblitus sum vltimi mei periculi, & perendinus dies annuus erit Cannensis illius fugæ. Inter eà dum te frui non licuit, ad Neruios nostros iui, & in amicissimorum ibi sermonibus & conuiuiis acquieui. Inuideas, si scias quàm bellè & comiter nobis fuerit. Sed heus, de filio omnia rectè & saluè? Spero, etsi iam plusculum temporis est, cū litteras

non

non vidi. Significa, salve, & me qui etiam læsus amo (ô fidem!) ama. Louanij, x. Kal. Iul. ∞. 1661.

EPISTOLA LXXXII. *Antuerpiam.*

IOANNI BRANTIO, *Graphiario.*

NON probo solùm excusationem silentij tui, sed quod mireris, amo. Valdè enim ex affectu est, & illum magnum firmumque in me ostendit. nec miror etiam siluisse, vt rem dicam. Quid enim te aut me valdè excitet nunc ad scribendum? mœstitia publica temporum est, &

Fortuna sæuo læta negotio

ludum suum tristem pertinaciter apud nos ludit. Theatrum miseriarum Belgæ sumus, & exponimur orbi ad sermones, ludibria, miserationes, vt cuiusque est adfectus. Non mentiar, si dicam in extremâ salutis lineâ nos stare: præsertim cùm optimi & optatissimi isti Principes nondum fecerint medicinam. Vestrum quidem opidum (ô dolorem nostrum!) palàm labitur & ruit, & Mercurius cum bonâ Fortunâ à vobis abit. Quid tamen est, mi Branti? ferenda sunt, vt par est bonis sapientibusque viris, Deo & Prouidentia sic visa. Vexemur, ploremus, alij alios inquietemus: cursus & lex illa rerum manebit, fixa & sancta ab æterno. Quid si Deus per hanc viam nos expurgat simul, & explorat? Sicut ventus triticum non rapit, sed paleas secum in auras tollit: sic aduersa ista leues tantùm animos auferunt, bonos & in virtute firmos non euertunt. Inter hos simus, Sapientiam, & inter nos amemus. Louanij, v. Nonas April. ∞. 1661.

EPISTOLA LXXXIII. *Eodem.*

OTHONI VENIO S. D.

PARTEM epistolæ tuæ Doctor Siluius mihi legit, quæ picturam nostram tangebatur, iamolim animo deformatam, sed nondum tuâ artifice & Appellæâ manu, quam requirebam. Scis quid coràm tecum egerim, & quod argumentum voluerim eius tabellæ. Triste, scribis, & spectanti & pingenti. Credo equidem: etsi mihi in tristitiâ illâ lætum aliquid & erectum appâret:

exemplo scilicet Fidei & Amoris, cui nescio an vlla ætas, aut vlla
 gens, par suppeditabit. Vna Arria nata in hanc immortalem lau-
 dem, & cui fasces omnes illi Græci Romaniq. viri & heroës sub-
 mittant. Itaque placet mihi, nec muto argumentum: velim etiam
 tibi. & vt liqueat de totâ historiâ, ecce distinctè à me habe.
 Furius Camillus Scribonianus, Legatus Dalmatiæ, in Claudium
 Imperatorem res novas & arma molitus, legiones traxit in par-
 tes: viros etiam aliquot illustres, quos pertæsum ignavi illius si-
 mul & seui imperij: atque inter hos Cæcina Pætus eminebat, vir
 Consularis. Motus tamen magis, quàm bellum fuit. quia legio-
 nes statim pœnitentiâ ductæ, deserto Camillo, ad vetus sacra-
 mentum redierunt: atque ipse, desperatione in Issam Insulam ex
 aduerso Illyrici confugiens, ibidem se interfecit. Conscij & con-
 sortes passim capti, inter eos Pætus. Romam in triremi, & præ-
 sidio militum, ad Claudium ducitur: vxor Arria sequi auida,
 & non diuelli à marito, orat milites in nauim simul imponi. Ne-
 gant. *Quid?* inquit. *nempe viro Senatorio & Consulari seruulos ali-*
quot daturi ad cibandum, ad vestiendum, ad calceandum estis? ego sola
hæc omnia obiuro. Non impetrauit. magno igitur animo piscato-
 riam cymbam conducit, & triremem eâ sequitur, per medios
 fluctus Adriatici maris. Deus seruauit in maius exemplum: ad
 terram, urbem, Claudium veniunt. Ibi vxor Camilli supplex
 indicium profitebatur, & conscios edere: vt vel sic veniam vi-
 tamque impetraret. Asperè ad eam Arria: *Ego te audiam, in cuius*
gremio maritus occisus est: & vivis? Abductus deinde maritus
 in custodiam, ipsa domum & ad suos: sed certa cum marito
 mori, nec id celans. Itaque custodiebatur à suis intentiùs. Illa au-
 tem, *Nihil agitis,* inquit, *& vt malè moriar, efficere; ne moriar, non*
potestis. Cum dicto exsiluit, & caput parieti illisit vehementi
 ictu. Collapsa, & erecta est, & mox focillata: *Dixeram,* inquit,
vobis, inuenturam me quamlibet duram ad mortem viam, si vos faci-
lem negassetis. Hæc illa, cui viuere promptum & tutum erat, Mes-
 salinæ maximâ gratiâ coniunctæ. Sed cùm maritus iam dam-
 natus, & turpiter carnificis, aut (vt tunc mores) suâ manu hone-
 stè pereundum ei esset; homo trepidus, nec ad illam fæminam,
 differre, lamentari: donec illa & verbis confirmauit, & facto
 præiuit, sine motu animi non narrando, non audiendo. Strinxit
 quippe

quippe in oculis mariti ferrum, pectus suum fortiter percussit, extraxit, & marito porrexit, cum *immortali ac pænè divinâ voce* (verba Plinij audis) **PAETE NON DOLET**. Itâne ad mortem aliquem ultro & animosè ire, & in eâ, imò pænè post eam, constare sibi & loqui? Amor ille honestus, & addo amor honesti peruicit, & ultra Naturæ communis fines duxit. Ecce factum, quod admiratione me sui semper tetigit: ne approbatione dicam, religio, vt scis, vetat. Depingi hoc à te, & in atrio deinde meo Admissionum poni, votum sit: præcipuè quidem ipsum opus siue ἔργον illud, sed & si παράρρημα voles circumponere, adsunt. Dixi de Cymbâ, quâ secuta maritum: exprimi in latere potest. est & aliud factum memorabile, in morbo filij & morte, tale. Ægrotabat fortè maritus & vnâ filius, vterque diuerso cubiculo, & vterque mortiferè, vt opinio & metus erat. Filius obiit, eximiâ specie, & indole virtutum. *Huic illa ita funus* (nam Plinij verbis cetera dicam) *parauit, ita duxit exequias, vt ignoraret maritus. quinimò quoties cubiculum intraret, viuere filium, atque etiam commodiorem esse simulabat. Ac persæpè interroganti, Quid ageret puer? respondebat, Benè quieuit, Libenter cibum sumpsit. Deinde cùm diu cohibita lacrima vincerent, prorumperentque: egrediebatur, tum se dolori dabat. Satiata, siccis oculis, composito vultu redibat, tamquam orbitatem foris reliquisset.* Satis. scio te quoque iam volentem ad hanc florenti penicillo tuo exornandam: & mihi crede, illi ipsi ab eâ aliquid laudis, apud tot claros aut illustres, qui nos & simul opus tuum videbunt. Martialis versus in pede Tabulæ scribes:

Castâ suo gladium cùm traderet Arria Pæto,

Quem de visceribus traxerat ipsa suis:

Siqua fides, vulnus quod feci, NON DOLET, inquit,

Sed quod tu facies, hoc mihi, PAETE, dolet.

De pretio coràm. quod tu nec à me maximum (nosti censum meum) capies: nec cupies quidem, vt animum tuum ego noui, honesti propter honestum amantem. Louanij, XI. Kalend. Iun. ∞. IOCI.

EPISTOLA LXXXIIII.

Eodem.

HENRICO VVVENO S. D.

IN Neruiis me nuper fuisse, audisse te credo: sed nunc per me scire volui, & commodè & iucundè fuisse. Viri sunt decori & honesti amantes, suauitate simul & grauitate conditi, & vt verbo dicam, ad Genium meum facti. Alteram Antuerpiam, & vos illos caros meos, videbar repperisse. Redij ante dies quindécim, & sub idem ferè tempus C. V. Doctor Zuerius: quem cùm salutassem, & auidè de statu rei siue litis suæ vobiscum interrogassem, responsum non ex voto rettuli, nihil factum esse. Dolui viri boni & amici causâ: quem propriâ lite, & quidem cum vestro opido, vexari, graue mihi erat: vt fateor ingenium meum pacis cupidum, & non ex vsu forensium rabularum esse. Neque satis tamen intellegere potui causam dilata (non enim abscissâ, opinor) concordia: cùm ille se semper & promptum & æquum obtulerit, ad quasuis haud planè iniquas condiciones. Consilium tuum hîc aliquid, vel plurimum posse, non nescio: quæso da hoc mihi, vt de pace adnitare, & sperem te vtrique parti, gratum imò vtile facturum. Hæc à me scribo, & tantum duorum causâ, quos amo, opidi vestri, & ipsius: quos nolim equidem collidi & committi. Sed hoc de Zuerio. de me, aut te potius, scito me filium tuum vidisse, imò & in publico audisse Tornaci, dum mihi Carmen gratulatorium recitaret. Libens audiui, & faui quoque, tuâ non nihil causâ, à quo in eum amor deriuatur; sed & ipsius, qui ingenio & indole visus mereri. Deus sinat vel faciat potius crescere, corpore, animo, doctrinâ, in tuum gaudium, priuatum eius & publicum vsum. Vale V. Cl^{me} & Prud^{me}. Louanij, VII. Id. Iul. ∞. IOCI.

EPISTOLA LXXXV.

Eodem.

ANDREAE SCHOTTO, V. R.

MIRAEVS mihi adfuit, & tuas dedit, & de te quæ volui dixit: id est valere, in libris & scriptis, vt mos tuus est, strenuè & * ἀνγμάτως esse. Maecte, * παγκρατὲς ἡτορ ἔχων: non idem de me,

* indefessè.

* Omnipotens cor habens.

de me,

* ——— ἐδὲ μοι αὐτῶς

*-nec mihi
certè
Est in pe-
toribus
meus ser-
rea.

Οὐπίδῃ ἐνὶ στήθεσσι σιδήρεος:

quod fateri debeo, & laboribus aut languoribus iam victum, manus dare. Itaque SENECA noster octo amplius menses iacet sepositus, & abhorreo à repetendo. De tuo, da lucem cum bono Deo: quid exspectas aut differs? Miratus mihi ait & *Elogia Belgarum* esse confecta: libenter videbimus, & gloriabimur in gloriâ gentis nostræ. Quod putas apud me * ἀνέκδοτον aliquod * non editū. Corn. Nepotis esse, frustra es: nec est, nec fuit. Si haberem, tibi certè haberem. Fratris tui filium sic citò Româ rediisse mirabar: nec dubito tamen quin de consilio & consensu vestro. Schon- donchus ignaro mihi elapsus est, nec dedit vale nec accepit: in cuius locum venisse Heribertum gaudeo, iam olim illum nostrum. Saluta, & inprimis R.P. Rectorem. Louanij, XII. Kalend. Sextil. ∞. 1561.

EPISTOLA LXXXVI. *Bruxellam.*CAROLO LAFAILLIO Ire.

DVPLEX mihi à scriptione tuâ gaudium, & quòd incolu- mem rediisse intellegam, & quòd mei memorem & vo- lentem. Debes mi Lafailli, si meum vicissim animum intueare, semper, ex quo te noui, in te proclinatorum & affectum. Itaque maneat hic consensus, & quoniam propior iam nobis es, non solùm litteris eum foue, sed adspectu & sermone excita ac con- firma. Spero patriæ res paullatim lætiores eò vocabunt, & iu- uabit post istas temporum nubes Hilaria agitare inter gratan- tes amicos. O dies veniat! & certè Flandria, in quâ fortunarum vestrarum bona pars est, Oostendâ receptâ, tuta securaque ager, non sine liuore Brabantia nostræ, quæ miseriarum fatalis se- des videtur. Sed & hanc Deus benigno oculo adspiciet: quod eum corde rogo, & vt te mi Lafailli tuis seruet, quos reditu isto lætificasti. parentem inprimis, quem saluto. Louanij, VIII. Kal. Sextil. ∞. 1561.

EPISTOLA LXXXVII. *Tornacum.*

DIONYSIO VILLERIO.

LAETAM tuam epistolam : de aduentu polliceris, ô repræfenta, & non votis animi, sed corporis istis brachiis amplectar. Quando erit ? dies menses mihi sunt (non mentior :) veni, & vt legem tibi dicam, ante Encæniam nostram, quæ futura sunt postridie Kal. Septembres. nisi facis, decimam Musam habeas in omne æuum iratam. Ego te inuito, sed non solus. nam & vxor (fideliter narro) idem facit, & vices me suas voluit fungi. Quid tergiuerferis ? vetus illud, quod monumenta habent, cogita,

AMICI, DVM VIVIMVS, VIVAMVS:

nimirum,

Dum res, & ætas, & sororum

Fila trium patiuntur atra.

Sed in vnâ re peccasti, qui vinum præmiseris, an & non peccasti? Nomen tuum si video, DIONYSIVS es, vini dator. sed extra iocum, non sic decebat, me & illuc deplere tua dolia, & plena iterum huc transmitti. Sed amoris tuo frustra pugnem, & ne vincar, vtrò do manus. Wingium nostrum taciti promissi admo-neo: sit comes, si te, si me amat. Scripsi nuper, & condixi: siluit, ergo addixit. Idem de Micaultio, quem ego cohorte nostrâ primâ eiicio, nisi se iungit. Adeste Triumviri lætitiæ & honestæ voluptatis instaurandæ. Pocula tunc aut nunquam bibemus, OSTENDAE CAPTAE. Serium nihil addo, in aduentum omnia differo: qui si fallit, caue, & seriò edico, AMICITIA TVA ULTRA NON VTOR. Vides Manlianum imperium? ita homo sum, calidus quantumvis, sed idem candidus, & *Fide & Amore & More* maiorum. Mi Villeri salve, & saluus, aut potius vos Triumviri salui, ad nos venite. Oyenbruggius si se iungat, cumulus lætitiæ erit: dic, & salve iterum iterumque. Louanij, pridie Idus Sextil. ∞. LDCI.

Te domo meâ vti rogo siue iubeo. laxa est, & pauci nunc contubernales. Itaque si me vniquam domi tuæ esse vis, hoc non mutabis. Indicem librorum, quos viles censemus, Amanuensis mittit: pluscula apud me videbis, & loquemur coram. Veni, iterum veni.

EPISTOLA LXXVIII. *Antuerpiam.*

CAROLO HOVIO S. D.

CVM è Neruiis redij, quò animi & valetudinis causâ iucram, intellexi tristem casum, qui familiam vestram afflixit. Et te inter primos, vt fuit & est pietas tua in optimum parentem: quem Deus ab his terris turbisque seiunctum, vocauit in superas sedes & immotam illam quietem. Quod triste esse scimus, si primâ fronte inspicias & cogites illud auelli: sed si vnde, & quò, quod addidi, profectò mitescet dolor, & benè illi factum debebis interpretari. Habebat fanè vos optimos liberos & obsequentissimos, in quibus acquiesceret: habebat & vxorem domi, modestam, morigeram, & solatium simul & auxilium: sed tamen, vt tempora nunc fluunt, extra domum pedem cùm poneret, quàm multa præter votum aut opinionem videbat vel audiebat? Itaque is qui alia tempora & faciem rerum viderat, & præsertim vestram urbem florentem & vigentem: non poterat non tacito animi morsu stringi, cùm omnia in deterius labi cerneret, atque id pænè sine spe instaurationis. Non dicam tædium vitæ, sed tamen satietas oboriebatur in cottidiano hoc mæsto spectaculo: & animus Christianâ pietate imbutus (cuius ille feruidus & constans cultor fuit) anhelabat ad aliam illam vitam, cui nati & facti sumus. Hæc si cogitabis mi Houi, lenies dolorem Ratione duce, quem Naturâ duce suscepisti: & vinci hanc ab illâ non patieris tantum, sed viles, imò gaudebis. Obsecro te, facito: & peregisse illum laudabilis vitæ cursum scito, & nos in eodem stadio consequi & paullatim accedere eandem illam metam. De fratre tuo, & amico meo Francisco, ecquid audiueris scire velim: & putésne illum in viâ esse aut fore, casu hoc euocatum. Item, si vacas, & nisi aliæ curæ te distinent, memoriam non deponas litterarum, quæ ex Italiâ: quarum lectione recreamur vel instruimur, te suppeditante. Vale mi Houi, & amantem ama. Louanij, VII. Idus Iul. ∞. 1661.

EPISTOLA LXXXIX. *Mechliniam.*

NICOLAO OVDARTO.

ARNA, arma. quid hoc est? sic me petitis? non litteras, sed libellum pugnatorium mittis: & parte alterâ Bernartius accusat, & Hartium ait minari. Quid autem feci? quod quiuis vestrum in re simili, nec alios iudices mihi fero. Cursim transiui: & sic res poscebat: lege, per Deum, quæ ad Bernartium scripsi. An ille celauit? ô egregium patronum, si in aliis causis sic præuaricatur! At tu Epigramma etiam in Constantiam meam scribis. Compos animi es? ego illam in te mutem? Scis quomodo, & quando? ruant elementa omnia, & vulta hæc mundi machina redeat in suum chaos: ego amore & fide constabo in Hartium meum & Oudartum. Atqui puerum misissem, qui indicasset & euocasset. Licebat, fateor, fortassè & decebat. sed bonâ fide, quid hoc aliud erat quàm lictores arcessere, qui me sisterent & tenerent? Noui vos & vehemens vestrum velle. Ego è manibus vestris non magis me eripuissem, quàm Antæus ille ex Herculis nexibus qui oppressit. Atqui domi esse me conueniebat, & decorum atque adeò vsus meus poscebant. Noscite igitur causam, & statim ignoscite, si estis qui auditis, iuris & æqui consulti & administri. Sic valete. Louanij, viii. Kal. Octobr. ∞. ICCI.

EPISTOLA XC.

Antuerpiam.

PHIL. RVBENIO suo S. D.

TRISTIS hæc scribo, & iuxta lacrimas: non rideo. Saphyrus meus obiit, & id violentâ morte. E carmine subiecto rem discas, quod irâ & dolore recens effudi. Irâ, nam & culpa meorum accessit. O tuam * *ἐὺνθεϊαν!* inquires. Non nego, sic sum, & cum Homero,

* simplicitatem & fatuitatem.

* nec mihi in isto

Pectore mens inclusa est ferrea, sed miserator.

* ——— *ἔδ' ἐ μοι ἄντ' ἔδ'*

Θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι σιδήρεος, ἀλλ' ἐλεήμων.

Sed hoc mirum, & verum. vix momento ante tristem casum apud me fuerat, in Musæum præter morem conscenderat: blanditus quoque insolenter, & quasi extremum vale illud dicturus.

Inge-

Ingemisco & omitto : ad publica venio, nec ipsa, nisi in spe, læta. Quam tamen spem alij qui è castris scribunt imminuunt, adaugent alij : vtri veriùs aut sagaciùs, res dicet. A vicino illo metum plures faciunt : & ego certè credo eum, cum Demosthene dicam, * τοῖς καὶ ἐοῖς ἐφεδρεῦειν. Ostenda quidem si omittitur, quid nisi

* — χάρμα γενώμεθα δυσμυέεσιν?

Tu quando ad nos? vix ante festos publicè istos dies, opinor. Si non, scribe siquid ibi rerum vel nostrarū, vel exoticarum. Nam & de Turcicis, & de classe illâ magnâ Hispaniensi, animi pendemus. In te autem eo propendemus mi Rubeni, ingenij & virtutis tuæ amantes. Louanij, IIII. Kal. Sept. ∞ . ICCC.

*temporū
occasiones
captare &
inhiare.
*prabe-
mus ludūq;
iocumq;
inimicis.

IN SAPHYRVM MEVM

Βιοτάνατον.

O LVCTVM & lacrimas! meus Saphyrus,
Ille gemmula vera, non catellus,
Morte est præcipiti malaque functus,
In vasum miser incidens aënum
Efferuentis aquæ. miser catelle;
Hec te post tria lustra mors manebat?
Quis nunc blanditias hiantè rictu,
Quis nunc blanditias mouente caudâ,
Hero vltra faciet? quis obsidebit
Ostl limen, & ingredi parantem
In se gestibus atque voce vertet?
Quis lusu recreabit? ô miselle
Non vltra facies : abisti ad Orci
Nigri limina. sit tibi benignus
Frater Cerberus, ipsa Ditis uxor
Sit faulrix : & aberro? sit patrona,
Illi delictum nouum pararis.

Sed heus, vis & Tumuli inscriptionem? nam sepeliimus, & quidem inter flores.

HECATAE SACR.

SAPHYRVS DOMO BATAVVS
DELICIVM LIPSI, DECVS CANVM,
INGENIO, LEPORE, FORMA,

H. S. E.

TRISTI FATO EREPTVS,
ET FERVENTIBVS AQVIS MERSVS,
CVM VIXISSET LVSTRA PLVS TRIA.

O HERI DOLOR!

TVVM, LECTOR, ADDE
QVISQVIS LIPSIVM AMAS, IMO
QVISQVIS ELEGANTIAM AVT LEPOREM AMAS,
QVORVM ISTE THESAVRVS ERAT.

ABI, FLORES SPARGE,
SI NON LACRIMAS.

PLANGEBAT ET PANGEBAT,
I. LIPSIVS OLIM, HEV, DOMINVS,
V. KAL. SEPTEMBR. ∞. IOCI.

EPISTOLA XCI. *Antuerpian.*

MICHAELI VANDER-HAGHEN S. D.

BINO me carmine compellasti, utroque erudito, suaui, grato: si ipsum, sed non si rem intueare. In ipso nihil, nisi quod ingenium & poëticam planè indolem referret: sed materies tristior, & quæ me sustinuit à respondendo. Litium enim res erat: quas ego sic odi, ut nemo homo Orci portas. At tu me iudicem etiam addicebas. Méne, mi Vander-hagi? experientem potius aliquem & recoctum patronum: nam ego in his rudem & tiro-nem me esse, non fateor solùm, sed gaudeo, inò iacto. Illud vnū possum, dolere tuâ causâ, & συμπαίειν, qui incideris in hanc verè malorum lernam. In quâ hydra illa habitat, quam vel Hercules ægrè domuit, & resecto capite alia renascuntur. Utinam ne experiare, & rebus doctus, fidem meis verbis subsignes! Sed tamen animo aduersus talia (quod vnuin superest) obdurandum est, & mores aut malitia nostri cui, sic ut pestilens aliquod sidus, ferenda

ferenda sunt. Lucilliani illi versus, si vniquam, nunc obtinent:

Vni se atque eidem studio omnes dedere & arti,

Verba dare vt cautè possint, pugnare dolosè,

Insidias struere, vt si hostes sint omnibus omnes.

Hæc noris, nota perfer, nec vt ad noua obstupescere. Alia non ego, non ille ipse de sapientiâ Socrates possit: Deus animo inferat, & te firmet. Louanij, III. Kal. Sept. ∞. IOCI.

EPISTOLA XCII.

Brugas.

IGNATIO BASSELIERS, *Sacerd. Soc. Jesu.*

CLARA beniuolentiæ tuæ signa, imò pignora, vidi, cepi, in munere florum, quos ad me misisti. Atque eos aliunde, & precibus à te quæsitos, ac pænè emendicatos. O amorem, cui obligor! Est hæc vetus oblectatiuncula mea, fateor: & post seria libenter ad hortos diuerto, oculis atque animo voluptatem. Et mihi iam causâ, vt nec in iis sim sine tui memoriâ: quæso vt & mei serues. Quod genus, quo pretio aut raritate flores sint, nondum scio: ver dicet: sed ego à tali animo bonos carosque habeo, & vel aurum contra pendo. Vt tu me, obsecro, & sacris tuis precibus humi serpentem attollas. Louanij, III. Idus Oct. ∞. IOCI. R^{do} Patri Rectori Guilielmo Verannemano salutem & gratias pro munere item florum dico.

EPISTOLA XCIII.

Antuerpiam.

AVBERTO MIRAE0, *Canonico & Theologo.*

ELITTERIS tuis duo didici. & studium pacis, quod in re illâ, quam commendauerâ, ostendis: & progressum in opere, quod honori & memoriæ Belgarum illustrium moliris. Vtrumque gratum est. illud certè prius te dignum, imò tui muneris, quia sacerdotum est cum alia vitia minuere vel tollere, tum dissidia extinguere, quæ ab exiguo fomite in priuata & publica mala sæpè surgunt. Adnitere porrò, te rogo, & effectū da quod laudabiliter cœpisti. At de opere tuo, libens equidem ordinem & nomina vidi, quæ Centuria prima tenebit. Prima, nec enim sola, opinor. alioqui sunt mihi in mente, quos non omittas. Ha-

drianus

drianus Iunius, inter Belgarum doctissimos. Adolphus Metkerchus, Petrus Coluius, Iacobus Cruquius, Marcus Laurinus, Iodocus Lommius, & quid noster Goropius? Sunt alij. nā viuos video te non tangere, & id consilium probo. Sed hac de re totā corām magis est, vt loquamur. quod breui fiet, siue me illuc, siue te (ita audio) ad nos venturo, titulo qui tibi debetur capiēdo. Fac, & vale vir amice. Louanij, IX. Kal. Septemb. ∞. I. C. C. Carmen in ELOGIA tua scripsi, an effudi? ita soleo: sed tu hanc non ingenij, sed animi notam habe.

IN AVBERTI MIRÆI R. V. ELOGIA BELGICA

Scazon I. LIPSI

MIRAEAE docte, qui facis meos Belgas
Ætate, siue incuriā tenebrosos
Nostrā, nitēre rursus atque splendere:
Qui singulorum patriam atque natales,
Animique dotes, scripta & ingeni fructus
Signas peritē, & acrimoniā mentis:
Quid tibi reponent pro laboribus Belgæ?
Tituli hunc honorem, SOL MIRAEAE BELGARVM.

EPISTOLA XCIIII

Eodem.

BALTHASARI ROBIANO, Senatori.

EGO verò benignitati tuæ obstrictum me fateor, qui tam promptè effectum reddidisti quod optabamus. Cum bono Deo veniatur ad colloquiū, & Masio (viro bono & prudente) arbitro pessimalis finiatur. Sed illud peruelim etiam peti- tum, vt de tempore significes quando conuentus ille futurus sit, vt premoneri Doctor Zuerius possit. De Schottij nostri inclinatione in pacem non ambigo, & ego per litteras propellam. Quod autem vberius nuper, fortassè & calidiùs in lites & simul leges aliquid scripserim, ab impetu fuit, non nego: etsi toto animo & iudi-

iudicio illas detestor & damno, non item istas. Temperari aut recidi eas, meum sit votum: nec malè, si quis Rex conetur. Vale mi Robiane, & salueant in occasione Schottius & Vvvenus: quos iudices mei illius iudicii non recuso. Louanij, vi. Idus Octob. ∞. IOCI.

EPISTOLA XCV.

Eodem.

IOANNI BAPTISTAE BARONIO *semper suo.*

SEMPER, inquam, meo. nec leuicula ista omissio, non enim commissio aut culpa, te alienet. Quid tu autem Oceanum aut lustrales alias vndas aduocas? nihil opus. puta te Athenis, non in illo Martis pago, sed ad ipsam Misericordiæ aram causam dicere: & veniam meruisse, cum petiisti. Hoc tantum volo, & pro sententiâ fero, emendari. Sæpè ad me scribe, etiam si hoc tantum, Valere te & tuos. Publica quòd nunc tangis & subministras, gratum est, etsi ipsa parum grata. Vbi enim Fortuna adhuc nobis risit? non in Africanâ expeditione, non in hac nostrâ: quæ nobis propior, animum magis tangit. Utinam sic illum magni Regis! Sed vt Iuno Homerica, immisso somno, Iouem auertit à Troianis: sic quidam aliis consiliis aliò ducunt, fulcro & fundamento potentia (ita ego censeo) relicto. Quid ad nos? Pro uidentia diuinæ alligemur,

Per hanc, neque iratos timentes

Regum apices, neque militum arma.

Quò ducet & reducet, sequemur compositi, placidi; læti quoque, si sciemus ab optimo illo optimè omnia regi & temperari. Hæc & talia meditare tecum mi Baroni in illo otio, imò meditata etiam aliis lege: præsertim in Epicteto & Senecâ, quos duos habe certissimos ad sapientiam magistros. Vide in vrbe illâ tuâ fluctus & curas: quid si in toto orbe? Ne abripiare cum abreptis, te muni: quod duplici anchorâ fiet, Sapientiæ & Constantiæ. illâ, quâ æstimes & noscas res humanas; hâc, quâ feras & patiare æquo animo, & Fatis sponte, vt dixi, subiecto. Si facis; mare attollatur, venti sæuiant, rudentes & nautæ gemant,

At tibi compositam fundauerit anchora puppim,

Telluris tu certus eris.

Ita fit & voueo, mi Baroni, & toto animo valere. Auum & parentem ex animo saluto, iam olim iis mancipatus. Louanij, postr. Idus Octobr. ∞. ICCI.

EPISTOLA XCVI.

Leodicum.

IACOBO CARONDELETO V. R. & N.

HVI, piget & suppudet tarditatis. Tamdiu filuisse me ad tuas litteras? nec mea culpa est, verbo dicam, sed eorum qui auocant adfiduè & interpellant, & mentem sibi, aut iis quos habeo in mente, non patiuntur vacare. O tristem sortem, & quæ cum annis crescit! Patior, & fatorum cursum sequor: & vel inuitus captiuus ducar sub currum magni illius Imperatoris.

* — ἀλλ' ἀνέμοισι

*-verum
age ventis
Tradamus,
siquid peccatum, ut
semper amici.

Δώομεν ἀμπλακίλω, ὡς καὶ πάλῃς δὲ μινέοντες.

Feci certè, & faciam: & sol ille citius splendorem, quàm ego amorem & cultum tui linquam. Adolescens quem commendas, iamantè innotuerat, & carior te vel innuente erit. De Artesiâ, non equidem antè inquisiui: & breui ad Historica me dabo, tunc magis istarum rerum. Hactenus antiquæ illæ, ut scis, me habuerunt. Nobis de Ostendâ spes nunc affulsit, utinam satis certa! Aiunt portum alterum pro clauso nunc esse; quod si est, certò illa breui nostra. At Pannonica planè ex voto, aut supra, tabuntur: & Budam obsideri audimus. quid etiam? quid? ipsum Sultatum Turcicum fato, & quidem inglorio, functum (peste, aiunt:) ipsum certè gloriæ non natum. Quàm degener à Solymanno auo fuit? Sed Prouidentia illa sic res ordinat. & cùm nos à viris aut ducibus parùm instructi, illuc quoque inopiam esse voluit, ne Europa regina seruiret. Deus istam, & in eâ Belgicam respiciat, super omnes terras diu pressam. Vale Reu^{de} & Nobil^{me} Domine. Louanij, postrid. Kal. Nouembr. ∞. ICCI.

EPI-

EPISTOLA XCVII.

Louanij.

ANTONIO VACQUERIO suo S. D.

Vix abieras, Carmen tuum legi, non libenter solùm sed auidè: & dum legerem placuit, & magis lectum, atq; etiam bis lectum. Omitto elegantiam, iudicia placent. quæ tu super hoc genus Commentariis recta edis, & certè pro iudicio iamdiu meo. Longa ista, multiplex, erudita etiam (esto) ad vnum aliquem auctorem scriptio: an quod agere videtur, hoc agit? satin', inquam, illum illustrat, corrigit, & in eo pedem firmat? An euagatur plurimum extra suas oleas, & in alieno non solùm scriptore, sed choro, se ostentat? Non dicam ambitiosum videri, præter rem & opus, certè nouum est: nec quisquam vnus veterum huc præiuit. Ego in SENECA meo vitauì, simplicem & antiquum morem tenui: placeat, non placeat, mihi deinceps etiam infixum *δημιονα* hæc vitandi. Alius à me

— *conclusas hircinis follibus auras* Exspiret:

si alibi, non hîc sit locus, in sancto & scucro hoc sapientiæ argumento. Amplius tibi dicam,

* *Οὐτε τι μάντις ἐὼν, ἔτ' ὁιονῶν σάφα εἰδώς,*

sed tamen dicam: præuidere me fore lectores, qui in Senecâ aliud à Senecâ quærant, & curiosè in mea non illius scrutentur. O tururillas! vt eius voce vtar. Abeant. qui sic affecti, Tullium, Plautum, alium quemuis, non Senecam tangant: qui haud magis iuuabit, quàm

Auriculas citharæ collectâ sorde dolentes.

Sed quò eo? duo volui dicta, & placuisse Carmen tuum, & iudicium: quod cum meo præiudicio * *δωρεὶ ἀπρόζεις*. Quidni sic loquar? Dorum etiam, id est virorum isti sensus. Vale mi Vacqueri, & bona non ama solùm, sed prætende & tuere. In Musæo N. post mer. Nonis Nouembr.

* Non ego diuinandi aut auspicii bene doctus.

* Doricè concinit.

EPISTOLA XCVIII.

Antuerpiam.

FRANCISCO HOVIO S.D.

GRATVLOREX animo tibi reditū incolumem in patriam & ad tuos, ex longo fatis interuallo. Atque utinam patrem reperire potuisses, cum vtriusque vestrū gaudio & delectatione. Sed Deo decretum aliter, qui auocavit, & è turbis curisque eductum collocauit in quietā & beatā illā (ita speramus) fede. Ego libens te videbo & amplectar, etsi per hanc auram ut commoueas te, prorsus recuso: & fortasse intra duos tréve menses Antuerpia vestra me videbit. atq; ego te ibi: nec opinor iterū ab amicis aut patriā diuellendum. In sermone autem, Deo volente, de rebus consiliisque tuis audiam, & libens iudicio aut operā iuuabo, ut in meā quidem manu aut copiā erit. Vale. Louanij, III. Nonas Decembres. ∞. ICCI.

EPISTOLA XCIX.

Eodem.

IOANNI MORETO S. D.

HEV tristia vndique & priuata & publica, in paucis his diebus! Hæc omitto: sed in illis, ecce duo amici quos corde valdè amabam, vno ferè tempore obierunt: Perezius noster in vrbe vestrā, & Bernartius Mechliniæ. Ille præter ætatem nihil passus videtur, ad quam vltimam iam pænè venerat: sed tamen vitæ & morum perpetuā bonitate, & nunc quoque sensuum illā integritate meruerat, votis nostris diutiùs superesse: & lugemus (ego quidem) quasi iuuenem ereptum. Testor numen, post Plantinum illum nostrum, in vrbe eā non fuisse carius aut venerabilius mihi nomen. At Bernartius in ipso ætatis mediæ flore, paulū ultra trigésimum annum progressus, desiit viuere: inagno luctu vxori, & duobus liberis paruis relictis. Quid de me dicam, cū hæc audio? seruari pænè miraculo: & ille inualidus tot annos, languens, & velut in tegulā extremā consistens, defensor Dei benignitate à lapsu. Si in meum aut publicum bonum (confido:) facō mi Seruator. sin aliter, nihil deprecor, & alia meorum funera funus ego antecedam. Tu vale mi amicissime. Louanij, XVI. Kal. Ianuar. anni noui ∞. ICCI.

EPISTOLA C. *Traiectum ad Mosam.*BALDVINO BVCQVIO, *Canonico*, S. D.

COMITER me aggredieris, fateor, & aditum per humanitatis, vt sic dicam, cuniculos ad me struis. Scita & elegantia, sed & arguta quædam, præmittis: quid autem opus, mi Bucqui, erat? Si me nosset, nihil: qui facilis, apertus, omnibus pateo: & vos tales, ex assiduorum istâ classe, vtrò etiam alliciam & inuitem. Scipionem & Liuium præfers, magna nomina: quæ adeò mecum non iungo aut pario, vt animo sentiam vix me esse eorum vmbra. Atque illi multos ad se visendos excitarunt: & ij cum veneratione aut trepidatione accesserunt. Quid simile est? fulgor aut dignitas illa nos non illustrat: & sicut lucet, vereor vt leuis brevisque sit, & velut è stramine, flamma. Nihil impono, aut dissimulo. aliquid fortassè melioris altiorisque studij in nobis, sed studij: rei modicæ successusque mihi conscius,

—— iure perhorreo

Latè conspicuum tollere verticem.

Imò hoc quoque, Deo atque animo isto teste dicam, dolet produci aliquando à quibusdam, & ceratas istas pennas propiori Soli admoueri. Icarus fieri possum, sed casu, non animo: nec is vquam altum subuolabit. Virtutem & sapientiam amo, hoc fateor: sed & eos omnes, qui istas amant. Te, te inter hos mi Bucqui: quem video recto ad eas & firmitate pede ire. votis prosequor, vt adipiscare & teneas, non solum tangeres. Istos vanos, ac multis beatos, sed à vanis causis,

Dissidens plebi numero beatorum

Eximit Virtus:

& calculum ego meum huic addo. Quando timere aut sperare desinunt? cui Fortunæ pares sunt aut subsistunt? meliore attoluntur, iacent in tristiore: nec vquam æqualitatis, & quod sequitur tranquillitatis, illa trutina animum eorum librat. Quid censes, cum publici isti nimbi sunt & procellæ? cum nec peritis quidem nautis sidera satis certa fulgent? Nisi vnum illud immotum, à Constantiæ rigido polo: cui obuersum & inhærentem,

Non exultat instantis tyranni

Fiat à te, à me, ô Bucqui: opus est: & publicas istas labe aut ruinas cum videmus, ubi aliter firmemur? Heu Buscum-ducis, vetus, inclytum, potens, sed & pium opidum: pericula tua audimus, & tenui à filo pendere salutem. Si cadis (sed Deus auer-
tat:) quæ firma spes super nobis est? Sagunto capto, nec Alpes & flumina Annibalem represserunt: quomodo nostra ista iacencia & plana? Sed ad Constantiam redeo, publica Deus eorum auctor & curator dirigat: tu me porro ama Bucqui, & de me idem, animo magis quàm verbis restipulante, crede. Louanij, Idib. Nouembr. ∞. 1601.

F I N I S.

APPROBATIO.

Tres istæ J. Lipsii Professoris ac Historiographi Regij ad Belgas Epistolarum Centuria, ob genus dictionis purum astrictumq; magno cum fructu studiosæ Iuuentutis excudentur. 17. Decemb. 1601.

Gulielmus Fabricius Nouiomagus, Apostolicus
ac Archiducalis librorum Cenfor.

